

Komisie Zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja

Materiál na rokovania Zastupiteľstva
Bratislavského samosprávneho kraja

PRACOVNÝ NÁVRH

Návrh

Stratégie rozvoja kultúry v Bratislavskom samosprávnom kraji na roky 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030

Materiál bude prerokovaný v nasledovných komisiách:

Finančná komisia
Komisia kultúry
Komisia európskych záležitostí, regionálnej spolupráce a cestovného ruchu
Komisia majetku, investícií a verejného obstarávania

Zodpovední:

Ing. Patrícia Mešťan, MA
riaditeľka
Úradu Bratislavského samosprávneho kraja

doc. Mgr. art. Svetlana Waradzinová
vedúca oddelenia kultúry
Úradu Bratislavského samosprávneho kraja

Spracovatelia:

doc. Mgr. art. Svetlana Waradzinová
vedúca oddelenia kultúry

zamestnanci oddelenia kultúry Úradu BSK

pracovníci a externí pracovníci
Ústav verejných politík FSEV UK v Bratislave

Bratislava
Január 2023

N á v r h u z n e s e n i a

UZNESENIE č./2023
zo dňa 27. 01. 2023

Zastupiteľstvo Bratislavského samosprávneho kraja po prerokovaní materiálu

A s c h v a ľ u j e

Návrh Stratégie rozvoja kultúry v Bratislavskom samosprávnom kraji na roky 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030.

B u k l a d á

riaditeľke Úradu Bratislavského samosprávneho kraja predložiť Zastupiteľstvu Bratislavského samosprávneho kraja Správu o plnení Stratégie rozvoja kultúry za rok 2023.

Termín: 31. 12: 2023

Dôvodová správa

Bratislavský samosprávny kraj vychádza v napĺňaní originálnych a prenesených kompetencií samosprávnych krajov dlhodobo z koncepčných a strategických materiálov, ktoré sú zárukou systémového, koncepčného prístupu a strategického plánovania v oblasti regionálnych politík.

Takýto prístup sa implementoval aj v oblasti kultúry, vypracovaním „Konceptie kultúry a športu v podmienkach BSK v rokoch 2002 – 2005“, na ktorý nadviazala „Stratégia rozvoja kultúry v podmienkach Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2015 – 2020“.

Bratislavský samosprávny kraj následne prostredníctvom Oddelenia kultúry Úradu BSK vypracoval a pripravil **„Stratégiu rozvoja kultúry v Bratislavskom samosprávnom kraji na roky 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030“**, ktorá slúži ako základný koncepčný dokument rozvoja kultúry v území BSK. Stratégiu pripravili rešpektovaní odborníci v spolupráci s Ústavom verejnej politiky Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK.

Oblasť podpory kultúry patrí medzi základné originálne kompetencie vyšších územných celkov, ktoré taxatívne vymedzuje zákon NR SR č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch (§ 4 ods. (1) a zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov (§ 3 ods. i) až l)). V súlade s pôsobnosťou samosprávnych krajov, vymedzenou v citovaných zákonoch, Bratislavský samosprávny kraj zriaďuje sedem kultúrnych zariadení: štyri divadlá, kultúrno-osvetové stredisko, múzeum a knižnicu, ktoré tvoria základnú kultúrnu infraštruktúru BSK. Kultúrne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK majú právnu subjektivitu a všetky hospodária v režime príspevkových organizácií. V rámci svojich kompetencií sa Bratislavský samosprávny kraj stará o ďalšie štyri nehnuteľné pamiatky, ktoré prechádzajú odbornou rekonštrukciou: Synagóga v Senci a Synagóga vo Svätom Jure, Dom Ferdiša Kostku a Kaštieľ v Malinove.

Stratégia rozvoja kultúry v Bratislavskom samosprávnom kraji na roky 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030 prináša strategický rámec pri porozumení a využívaní všetkých nástrojov kultúrnej politiky a rozvoji strategických spoluprác. Slovensko čelí mnohým výzvam, ktoré otriasajú základmi demokracie a spochybňujú základné piliere fungovania spoločnosti. V týchto časoch je dôležité znovu objaviť väzby, ktoré nás spájajú. V tomto smere má kultúra rozhodujúcu úlohu, pretože vytvára pocit spolupatričnosti, podporuje aktívne občianstvo a definuje základné hodnoty a identitu.

Regionálna kultúra a kreatívny priemysel majú významný prínos, no ešte ani zďaleka nie sú mäkkou mocou. Ponúkajú však jedinečnú príležitosť na vytvorenie súdržnej, komplexnej a udržateľnej kultúrnej politiky Bratislavského kraja.

Ukázalo sa, že kultúra má vplyv na posilnenie sociálnej súdržnosti, inkluzívnosti, dialógu a vzájomného porozumenia a na vytvorenie pocitu spolupatričnosti. Jej úlohu pri podpore ľudí prostredníctvom kultúrnej účasti a tvorenia nemožno podceňovať. Avšak bez ohľadu na jej ambície môže byť nová stratégia úspešná len vtedy, ak bude sprevádzaná udržateľnou a zvýšenou finančnou podporou pre kultúru.

Materiál bol koncipovaný v súčinnosti s dotknutými subjektami kraja a spolupracujúcimi inštitúciami. Návrh strategickej vízie smerovania kultúry v Bratislavskom samosprávnom kraji nadväzuje na aktuálny Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BSK. Predkladaný návrh je úvodným materiálom, ktorý bude dopĺňaný v súčinnosti s PHSR BSK.

Zámerom návrhu Stratégie rozvoja kultúry v Bratislavskom samosprávnom kraji na roky 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030 je zmapovanie hlavných okruhov problémov a možností podpory rozvoja kultúry v podmienkach kraja. Poukazuje na potrebu širšieho vnímania kultúry ako prierezuového nástroja regionálneho rozvoja. Podmienkou ďalšieho rozvoja kultúry je vhodná legislatíva, optimálne nastavené dotačné systémy, optimalizácia riadiacich procesov v oblasti kultúry. Dobré nastavenie nástrojov regionálnej kultúry umožní úspešne realizovať a dosahovať strategickú víziu smerovania kultúry na území BSK.

Uvedený návrh stratégie bol skonzultovaný s Inštitútom regionálnej politiky, Odborom stratégie územného rozvoja a riadenia projektov Úradu BSK, s kultúrnymi zariadeniami v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK a s relevantnými aktérmi v oblasti kultúry. Materiál bol predložený do komisií zastupiteľstva BSK: Komisia kultúry; finančná komisia; komisia európskych záležitostí, regionálnej spolupráce a cestovného ruchu a do komisie majetku, investícií a verejného obstarávania.

Predkladatelia a spracovatelia materiálu odporúčajú Zastupiteľstvu BSK predložený návrh materiálu prerokovať a schváliť.

Úvod k Stratégií rozvoja kultúry v Bratislavskom samosprávnom kraji na roky 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030

Kultúra 3.0 a multiplikačné efekty

Kultúru, jej vývoj v rámci verejnej politiky, ako aj jej (súčasné i minulé) postavenie v spoločnosti je možné charakterizovať cez koncept Kultúry 1.0, 2.0 a 3.0, ktorého autorom je Pier Luigi Sacco. Saccov koncept popisuje vzťahy medzi kultúrnou aktivitou a jej pridanou hodnotou hlavne pre hospodárstvo a spoločnosť. Už číslovanie konceptov naznačuje vývoj tohto vzťahu v čase a priestore. Preto v tejto časti Stratégie prekladáme zhrnutie Saccovho konceptu, ktorý tvorí jeden z teoretických základov, na základe ktorého sú tvorené programy v rámci štrukturálnych fondov EÚ pre oblasť kultúry.

Kultúra 1.0

Sacco pri koncepte Kultúry 1.0, ktorý zasadil časovo a priestorovo do storočí pred-industriálnej spoločnosti, opisuje vzťah medzi kultúrnymi aktivitami a spoločnosťou (prípadne hospodárstvom) ako patronátny systém. V rámci daného rámca kultúra a kultúrne aktivity nie sú súčasťou hospodárstva a nie sú prístupné pre väčšinu. Ide primárne o tvorbu pre spoločenskú elitu a pod jej patronátom. V rámci tohto prístupu k organizácii kultúry boli kultúrne aktivity realizované na základe individuálnej iniciatívy patrónov, finančne zabezpečených ľudí, ktorí mali vysoké spoločenské postavenie. Ich bohatstvo nebolo založené na týchto kultúrnych aktivitách, ale na iných zdrojoch. Títo patróni používali časť svojich zdrojov na podporu živobytia tých, ktorí kultúrne aktivity vytvárali, za čo získavali ich tvorbu, ktoré mohli zdieľať spolu so svojimi známymi. Patronát nad kultúrnymi aktivitami taktiež predstavoval istú formu budovania spoločenského postavenia a vylepšovania reputácie patróna. Kultúrna tvorba však v takýchto podmienkach nedokázala prežiť bez patrónov. V takomto mecenášskom vzťahu mzda kultúrnych tvorcov nebola súčasťou trhovej transakcie, ale skôr akousi symbolickou vzájomnou výmenou medzi patrónom a tvorcom kultúrnych aktivít (a táto prax v niektorých kultúrnych sférach stále pretrváva, napr. ako sponzorstvo). Tento koncept sa vyznačuje tým, že je podporovaný iba určitý počet producentov kultúrnych

aktivít, ktorí sú závislí od svojvôle patróna a ich tvorba sa dostáva iba k veľmi obmedzenému počtu divákov. Pre daný systém je tak typická obmedzená tvorba a obmedzený prístup k nej. Spoločenské zmeny, ktoré priniesla priemyselná revolúcia a vznik moderných národných štátov, znamenali aj postupnú zmenu v tejto oblasti. Začal sa rozširovať počet prijímateľov kultúrnych aktivít a spochybňali sa výsady, ktoré patrili vládncim vrstvám. S novým pohľadom na práva sa postupne sa uznalo aj právo na prístup ku kultúre ako súčasť ľudských práv (Duncan, 1991). Okrem toho sa spolu so zvýšením životnej úrovne pracujúcej triedy, zvýšila aj ochota platiť za niektoré formy kultúrnych aktivít (Sasson, 2006). Postupne sa spolu s rozvojom moderných národných štátov rozvíjajú aj kultúrne politiky, a to s pomocou verejných zdrojov, ktoré sú cielené a prístupné pre širšiu spoločnosť. Kultúrne politiky sú v tomto období stále silno prepojené s konceptom Kultúry 1.0, ale s tým rozdielom, že patrónmi už nie sú iba jednotlivci, ale kultúru podporuje aj štát.¹ Kultúra však stále nie je ekonomicky produktívnou činnosťou, ale ide skôr o činnosť, ktorá absorbuje zdroje vyrobené v iných sektoroch hospodárstva. Aj napriek týmto iniciatívam a politikám bol prístup väčšiny obyvateľstva ku kultúrnym aktivitám obmedzený a to až do vypuknutia „kultúrnej“ priemyselnej revolúcie, ku ktorej dochádza v desaťročiach tesne pred a po prelome 20. storočia, keď sa vytvárajú technologické podmienky na vytváranie trhov s masovou kultúrou (Sasson, 2006).

Kultúra 2.0

Koncept Kultúra 2.0 je spojený s „kultúrnou“ priemyselnou revolúciou, vznikom masových trhov s kultúrnymi aktivitami, ktoré umožnili vynálezy modernej tlače, fotografie a kina, reprodukovanej hudby, rozhlasového vysielania a pod. Vznik týchto trhov umožnil nielen dodávať, ale aj sprístupniť novú kultúrnu tvorbu širšiemu publiku za dostupnejšie ceny (Sacco, 2011).

¹ Verejná podpora kultúry zo strany štátu sa odvíja najmä od modelov kultúrnej politiky, ktoré štát uplatňuje. Autori Hillman-Chartrand a McCaughey (1989) a Craik (2007) zadefinovali 5 základných modelov: štát ako „facilitátor“ (v USA), štát ako „patrón“ (vo Veľkej Británii a Austrálii), štát ako „architekt“ (Francúzsko), štát ako inžinier (post-komunistické krajiny, Kuba a Kórea), štát ako „podporovateľ elít“ (Austrália).

V koncepte Kultúra 2.0 sa publikum kultúrnych aktivít výrazne rozširuje, ale kultúrna tvorba je limitovaná náročným a finančne nákladným prístupom k technológiám. Potenciálni tvorcovia kultúrnych aktivít, aj pre obmedzený prístup k technológiám, podliehajú systémom výberu zo strany tých, ktorí kultúrne aktivity financujú (napr. na fondoch, kde získavajú podporu na tvorbu).

Na rozdiel od konceptu Kultúry 1.0, kde kultúrne aktivity vznikali pod patronátom spoločenskej elity a pod jej patronátom a neboli primárne súčasťou trhovej transakcie, v koncepte Kultúry 2.0 sa objavujú najmä vďaka kultúrnej priemyselnej revolúcii aj kultúrne a kreatívne činnosti, ktoré sami o sebe prinášajú ekonomickú hodnotu a predstavujú špecifický sektor celého hospodárstva, pričom ide primárne o zábavný priemysel (Sacco, 2018). Časom sa kultúrny priemysel postupne stáva aj vyhľadávanou ekonomickou a spoločenskou hnacou silou (Howkins, 2001; Hesmondhalgh, 2002).

Kultúrne politiky sa taktiež transformujú - zaoberajú sa nielen tým, ako zlepšiť prístup širšej verejnosti ku kultúrnym aktivitám, ale aj zvýšením produkčných a podnikateľských kapacít v týchto odvetviach vzhľadom na ich stále relevantnejšie prispievanie v rámci hospodárstva štátov. V koncepte kultúry 2.0 sa stalo navrhovanie kultúrnych politik obzvlášť náročnou úlohou a to vzhľadom na špecifiká týchto odvetví, ktoré je len ťažko porovnateľné s tradičnými výrobnými odvetviami. Na pochopenie logiky priemyselnej organizácie kultúrnych a kreatívnych sektorov sa nemožno spoliehať na známe modely maximalizácie zisku, a to najmä preto, že interakcie v týchto sektoroch fungujú na iných princípoch, keď rozhodnutie vyrábať ako aj rozhodnutie konzumovať kultúrne aktivity sú určované voľbou iných v sociálnej sieti, ako napr. recenzia na film od kritika (Sacco, 2011, Potts a kol., 2008).

Okrem týchto odlišností sa v rámci kultúrnych politik zameraných na rozvoj Kultúry 2.0 začala venovať pozornosť aj multiplikačným efektom kultúry a kreatívneho priemyslu aj na iné odvetvia (Sacco, 2018) a oblasti spoločnosti (Bakshshi, 2008).

Kultúra 3.0

V súčasnosti sa koncept Kultúry 2.0, založený najmä na zväčšovaní trhov kultúrnych aktivít, transformuje na koncept Kultúry 3.0, ktorý je založený najmä na rýchlom technologickom pokroku, rozširujúcom najmä možnosti tvorby kultúrnych aktivít.

Pre koncept Kultúry 3.0 je typický technologický pokrok na strane tvorby kultúrnych aktivít ľahší a lacnejší prístup k výrobnej technológii, ktorá umožňuje vytvorenie jednotlivých kultúrnych aktivít – či už ide o profesionálne spracovanie textu, filmov, fotografií, zvuku alebo multimédií. Tento technologický pokrok sa odvíja najmä od výrazných zmien v oblasti osobných počítačov, ktoré spôsobujú čoraz výraznejšie stieranie hraníc medzi tvorcami a užívateľmi kultúrnych aktivít, pričom sa tieto dve role stávajú zameniteľnými.

Tvorcovia aj užívatelia sa aktívne podieľajú na kultúrnych aktivitách, nejde už len o pasívne vstrebávanie kultúrnych podnetov. To znamená, že popri tvorcoch aj užívatelia využívajú svoje schopnosti a prispievajú k procesu kultúrnych aktivít – dochádza k rozširovaniu schopností prejavu, prehodnocovaniu očakávaní a presvedčení, pretváraniu spoločenskej identity jednotlivcov a pod. (Sacco, 2018).

Ďalšou črtou Kultúry 3.0. sú rozširujúce sa komunity praxe, ktorých členovia komunikujú na základe netrhovo sprostredkovaných výmen umožnených najmä rozvojom online platforiem, ktoré sa organizujú najmä pri výrobe a zdieľaní kultúrnych obsahov. Kultúrne obsahy už nie sú iba pasívne prijímané kultúrne aktivity, ale sú nahrádzané aktívnymi vzormi prijímania, pričom dochádza aj k tvorivému privlastňovaniu používateľmi a manipulácii s kultúrnym obsahom (Sacco, 2018).

Koncept Kultúra 3.0 taktiež zahŕňa aj nový prístup k finančnej udržateľnosti kultúrnej tvorby a účasti na nej. Zatiaľ čo v koncepte Kultúra 1.0 boli kultúrne aktivity finančne podporované patrónmi a v koncepte Kultúra 2.0 sa pridalo aj financovanie cez verejné zdroje, v rámci Kultúry 3.0 vznikajú nové formy financovania, ktoré využívajú komunitu a novou dodatočnou formou je napr. využívanie crowdfundingu na financovanie kultúrnych aktivít (Sacco, 2018).

Ďalším charakteristickým znakom Kultúry 3.0 je, že kultúra je prítomná všade, je súčasťou každodenného života, je súborom unikátnych duchovných, hmotných, intelektuálnych a

emocionálnych črt spoločnosti alebo sociálnej skupiny, ktorý okrem umenia a literatúry zahŕňa aj životné štýly, spôsoby spolunažívania, hodnotové systémy, tradície a presvedčenia (UNESCO, 2001). Koncept Kultúry 3.0 postupne transformuje kultúrny a kreatívny sektor zo samostatného makroekonomického sektoru na ekosystém, ktorého vzťahy so širšou ekonomikou a spoločnosťou ako takou sú čoraz viac prepletené (Sacco, 2011), čo je možné sledovať cez rôzne multiplikačné efekty, ktoré tento sektor prináša.

Multiplikačné efekty v kontexte kultúry a kreatívneho priemyslu

Pojem multiplikačný efekt (*spillover effect*) sa v oblasti umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu používa na zachytenie a vyjadrenie ich nepriamych spoločenských a ekonomických vplyvov a výsledkov verejných politík v tejto oblasti. KEA *European Affairs* definuje multiplikačné efekty v oblasti kreativity ako „*výhody vyplývajúce z činností (umelcov a kreatívnych profesionálov) kultúrneho a kreatívneho priemyslu, ktoré majú pozitívne účinky na iné odvetvia hospodárstva alebo oblasti spoločnosti. Tieto pozitívne externality sú výsledkom procesov, prostredníctvom ktorých sa na kultúre založená kreativita šíri naprieč ostatnými hospodárskymi odvetvami, čím prispieva k inovácii v širšom hospodárstve. K tomuto multiplikačnému efektu môže dôjsť v dôsledku neplánovaných interakcií medzi ekonomickými subjektmi, ale je možné k nim pristupovať aj strategickejším spôsobom s cieľom využiť potenciál kreativity založenej na kultúre na sociálno-ekonomický rozvoj.*“²

V analytickom materiáli spoločnosti Tom Fleming Creative Consultancy: *Cultural and creative spillovers in Europe* (2015) sú multiplikačné efekty v oblasti kultúry a kreatívy definované ako „*ako procesy, v rámci ktorých majú aktivity v umení, kultúre a kreatívnom priemysle široký dopad na miesta, spoločnosť alebo hospodárstvo prostredníctvom presahu konceptov, myšlienok, skúseností, schopností, znalostí a rôzneho druhu kapitálu z týchto odvetví.*“³

Multiplikačné efekty umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu v rôznych oblastiach a ich podkategórie

² Pre viac informácií pozri: https://urbact.eu/sites/default/files/creative_spin_final_report.pdf

³ Pre viac informácií pozri:

https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/Cultural_creative_spillovers_in_Europe_full_report.pdf

Multiplikačné efekty umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu je možné rozdeliť do troch základných kategórií⁴, ktoré sa ďalej členia na podkategórie týchto efektov (viď. obrázok 1):

- 1) multiplikačné efekty v oblasti znalostí,
- 2) multiplikačné efekty v oblasti priemyslu,
- 3) multiplikačné efekty v oblasti sieťovania.

Multiplikačné efekty v oblasti znalostí (*knowledge spillovers*) odkazujú k novým ideám, inováciám a procesom vyvíjaným v rámci umeleckých organizácií, umelcami a podnikmi v kreatívnom priemysle, ktoré presahujú do širšieho hospodárstva a spoločnosti. Ako príklady je možné uviesť stimulovanie kreativity, rozvíjanie zručností obyvateľov, či posilnenie cezhraničnej a medzi sektorovej spolupráce.

Multiplikačné efekty v oblasti priemyslu (*industry spillovers*) odkazujú na vertikálny hodnotový reťazec a horizontálne medzi sektorové výhody pre hospodárstvo a spoločnosť. Ide o taký typ multiplikačných efektov, v ktorých činnosti v jednom sektore ovplyvňujú výkonnosť v naprieč hodnotovým reťazcom medzi sektormi alebo v rámci sektorov (napríklad produktivita, konkurencieschopnosť alebo prax). Tieto pramenia z vplyvu dynamiky kreatívneho priemyslu - podnikov, umelcov, umeleckých organizácií alebo umeleckých podujatí. Ako príklady je možné uviesť vplyv na trh s nehnuteľnosťami či stimulácia domácich i zahraničných investícií.

Multiplikačné efekty v oblasti sieťovania (*Network spillovers*) sa vzťahujú na vplyvy a následky na hospodárstvo a spoločnosť, ktoré vznikajú z prítomnosti veľkej hustoty umenia a/alebo kreatívneho priemyslu v špecifickom priestore (klaster alebo kultúrna štvrť). Sieťové multiplikačné efekty sú spájané s klastrovaním (ako systémom rozširovania tacitného poznania) a zhľukovaním, pričom prínosy sú veľmi široké, vrátane ekonomického rastu, nárastu atraktivity regiónu a posilnenie jeho identity/zviditeľnenia. Ako príklady je možné uviesť budovanie spoločenskej súdržnosti, zvyšovanie blahobytu či vytváranie atraktívneho ekosystému ako aj identity mesta a priestoru.

⁴ Toto rozdelenie je používané v rôznych analytických materiáloch: Frontier Economics (2007) *Creative industry spillovers – Understanding the impact on the wider economy*; Nesta (2008) *Policy briefing: Beyond the creative industries: making policy for creative economy*, Tom Fleming Creative Consultancy (2015) *Cultural and creative spillovers in Europe* atď.

Obrázok 1: Diagram multiplikačných efektov a ich podkategórií

Zdroj: Tom Fleming Creative Consultancy (2015) *Cultural and creative spillovers in Europe*, s.

Zdroje:

Bakhshi, H.; McVittie, E.; Simmie, J. (2008) *Creating Innovation. Do the Creative Industries Support Innovation in the Wider Economy?* NESTA: London, UK.

Brown, A. S.; Novak-Leonard, J.L.; Gilbride, S. (2011) *Getting in on the Act: How Art Groups Are Creating Opportunities for Active Participation*; James Irvine Foundation: San Francisco, CA, USA.

Craik, J. (2007) *Re-Visioning Arts and Cultural Policy*. ANU E Press (The Australian National University): Canberra, Austrália,

Duncan, C. (1991) Art museums and the ritual of citizenship, in I Karp & SD Lavine (Eds), *Exhibiting cultures: The poetics and politics of museum display*, Smithsonian Institute, Washington DC, 88-103.

Frontier Economics (2007) *Creative industry spillovers – Understanding the impact on the wider economy*, DCMS

Hesmondhalgh, D. (2002), *The cultural industries*, Sage, London.

Howkins, J. (2001) *The creative economy. How people make money from ideas*, Allen Lane, London.

Nesta (2008) *Policy briefing: Beyond the creative industries: making policy for creative economy*

Potts, J.D.; Cunningham, S.D.; Hartley, J.; Ormerod, P. Social network markets: A new definition of the creative industries. *J. Cult. Econ.* 2008, 32, 166–185.

Sasson, D. (2006), *The culture of the Europeans. 1800 to the present*, HarperPress, London

Sacco, P. L. (2011), *Culture 3.0: A new perspective for the EU 2014-2020 structural funds programming*, EENC Paper, DOI: <https://www.interarts.net/descargas/interarts2577.pdf>

Sacco, P. L., Ferilli G., Tavano Blessi G. (2018) *From Culture 1.0 to Culture 3.0: Three Socio-Technical Regimes of Social and Economic Value Creation through Culture, and Their Impact on European Cohesion Policies*, DOI: <https://www.mdpi.com/2071-1050/10/11/3923/htm>

Tom Fleming Creative Consultancy (2015) *Cultural and creative spillovers in Europe*

UNESCO. (2001). *UNESCO Universal Declaration of Cultural Diversity*. Paris: UNESCO.

Úvod do strategickej časti

Táto časť *Stratégie rozvoja kultúry v BSK na roky 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030* (ďalej ako „Stratégia“) priamo nadväzuje na analytický materiál *Prehľad a stav nástrojov verejnej politiky v oblasti kultúry v BSK*, ktorý sa venuje popisu aktuálneho stavu BSK v oblasti kultúry cez konkrétne nástroje, s ktorými v súčasnosti BSK pracuje. Na to však, by Stratégia bola dokumentom, ktorý skutočne reflektuje na všetky potreby a problémy kultúry v BSK, bolo potrebné pracovať s viacerými zdrojmi dát a získať špecifické expertné aj laické poznanie, ktoré majú najrôznejšie skupiny expertiek a expertiek ako aj spotrebiteľiek a spotrebiteľiek kultúrnych služieb. Autori a autorky tejto Stratégie teda vychádzali z existujúcich analytických dokumentov predovšetkým z analýzy spoločnosti Erudio *Výstupy konzultačnej a facilitačnej pomoci pri nastavovaní procesu tvorby Stratégie rozvoja kultúry BSK na roky 2021 - 2025* spoločnosti (ďalej ako „Erudio 2019“) a taktiež oficiálnych politicko-analytických dokumentov ako je Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej ako „PHRSR BSK“) na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do roku 2030) a Programové vyhlásenie BSK. Tieto boli následne doplnené o systematický zber dát získaných expertným tímom Ústavu verejnej politiky, Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave, v období mája až júla 2021. Na zber dát boli využité kvantitatívne výskumné metódy a kvalitatívne výskumné metódy. V júni 2021 prebehli tri fokusové skupiny (180 minút) zamerané špecificky na oblasť scénického (performatívneho) umenia, pamäťových a mienkotvorných organizácií a kultúrneho a kreatívneho priemyslu. Poznanie z týchto fokusových skupín bolo doplnené šiestimi individuálnymi rozhovormi (60 minút). V mesiacoch máj až júl 2021 prebehlo dotazníkové zisťovanie, ktorého cieľovou skupinou bola široká verejnosť a zámerom dotazníka bolo doplniť pohľad verejnosti na smerovanie kultúry v BSK. Celkový počet zapojených respondentov a respondentiek, ktorí vyplnili celý dotazník, bol 856. Takto nastavený zber dát vytvoril dostatočnú dátovú bázu, ktorá bola následne predmetom analytickej práce, ktorej výsledkom je predložený materiál.

Text Stratégie je koncipovaný nasledovne. V prvej časti uvádzame pozitívne efekty kultúry a kreatívneho priemyslu, ktoré sú kľúčové pre pochopenie jej potenciálu pre región. Nasledujú časti, ktoré postupne analyzujú osem „metaproblémov“ (označené písmenami A-H, čo však neimplikuje ich zoradenie podľa závažnosti problému). Tieto metaproblémy boli identifikované na základe vyzbieraných dát pre účely tvorby tejto Stratégie. Metaproblémy sú následne stručne popísané a špecifikované do tzv. hlavných problémov a výziev, ktorých počet sa rôzni v jednotlivých metaproblémoch v závislosti od komplexnosti a zložitosti problému. Následne sú pre každú skupinu metaproblémov a výziev identifikované prekážky, ktoré predstavujú štrukturálne bariéry alebo možné riziká pri riešení problému, a ktoré musia tvorcovia politík zohľadniť v dizajne opatrení – verejných politík a ich nástrojov, čo však táto Stratégia cielene neobsahuje. V neposlednom rade je každá skupina metaproblémov doplnená o tabuľku, ktorá poskytuje prehľad možných opatrení, ktoré sú priradené ku konkrétnemu problému alebo výzve. Pre každé opatrenie je (ak relevantné) identifikovaný zdroj financovania opatrenia a aj informácia o zdroji, z ktorého opatrenie pochádza. Vzhľadom

na to, že jednou z ambícií tejto Stratégie je prepájať už existujúce strategické a analytické dokumenty riešiace tému kultúry v BSK, mnohé z navrhovaných opatrení vychádzajú z už existujúcich dokumentov ako napríklad Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja BSK alebo štúdia vypracovaná Erudiom v roku 2019 spomenuté vyššie.

Dáta a ich analýzu vnímame ako nevyhnutný predpoklad pre prípravu a realizáciu akejkoľvek kvalitnej a účinnej verejnej politiky. Len na základe dát a poznania problematiky je možné zrozumiteľne a jasne definovať problémy a porozumieť štrukturálnym prekážkam. Preto je aj cieľom tejto časti predostrieť škálu problémov a výziev v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu v BSK a ich možných riešení prostredníctvom identifikovaných opatrení. Vo vyššie spomenutom analytickom materiáli *Prehľad a stav nástrojov verejnej politiky v oblasti kultúry v BSK* sme pracovali s teoretickým prístupom nástrojov verejnej politiky v oblasti kultúry v BSK, ktorý slúžil ako rámec uvažovania pre účely pochopenia s akými nástrojmi kultúrnej politiky BSK v súčasnosti pracuje a z čoho sa dá odraziť na ďalšie obdobie. V tejto časti, v v Stratégií, cielene nie sú pomenované konkrétne nástroje, keďže ako bolo vysvetlené v úvode tohto materiálu, rozhodnutie o konkrétnom nástroji resp. kombinácii nástrojov a ich kalibrácii, nevyhnutne musia rozhodnúť relevantné aktéri, v tomto prípade vedenie Oddelenia kultúry spolu s politickým vedením BSK. Pomenované sú teda opatrenia, ktoré by mali byť realizované (identifikované metódami popísanými vyššie), ak sa relevantní aktéri rozhodnú, že práve ten-ktorý problém je považovaný za tak závažný resp. zásadný (politicky/hodnotovo/technicky a pod.), aby bol zaradený do politickej agendy na obdobie, na ktoré sa táto Stratégia zameriava. Definovanie a kalibrovanie konkrétnych nástrojov je možné zrealizovať až potom, ako budú problémy, identifikované a popísané v tejto Stratégii, prioritizované a zároveň bude jasne definovaný verejná hodnota kultúrnej politiky BSK¹. Táto Stratégia má tak nasledovné ciele:

- identifikovať problémy a výzvy v oblasti kultúrnej a kultúrneho a kreatívneho priemyslu v BSK,
- mobilizovať aktérov na úrovni BSK, ktorí pôsobia v oblasti kultúry a v role zriaďovanej alebo nezriaďovanej kultúry,
- identifikovať hlavné prekážky, ktoré bude nevyhnutné zohľadniť v rozhodnutiach a dizajne zvolených opatrení – verejných politik,
- predložiť dostupné riešenia problémov a opatrenia v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu v BSK.

Predkladaná Stratégia zároveň nie je jednoduchým návodom, ktorý popisuje proces ako dosiahnuť ideálny stav kultúrnej politiky BSK v najbližších rokoch. Neposkytuje teda ani implementačný plán, nie je automaticky implementovateľným dokumentom a vyžaduje si viacero krokov rôznych relevantných aktérov, ktorí urobia predovšetkým politické rozhodnutie o tom, ktoré ciele kultúrnej politiky (vzdelávacia, kultivačná a/alebo zábavná)

¹ Koncept verejnej hodnoty je viac rozpracovaný v prílohe A.

a v akom pomere chcú naplňať, s ktorými aktérmi a za akých (finančných) podmienok. Je tak podkladom pre vytvorenie implementačného plánu na základe politického rozhodnutia ako smerovať rozvoj kultúry v BSK.

Na druhej strane však táto Stratégia obsahuje detailný popis stavu, v ktorom sa kultúrna politika BSK nachádza dnes a ponúka mnoho riešení formulovaných do opatrení (príp. alternatív) logicky naviazaných na identifikované problémy, z ktorých si tvorcovia kultúrnej politiky môžu vyberať podľa vlastných rozhodnutí. Tieto by však mali byť naviazané na jasne a v konsenze definované, čo je verejná hodnota kultúry v BSK, čo je prvým krokom k následnému definovaniu cieľov a priorít na dané časové obdobie. Z tohto dôvodu uvádzame stručné zhrnutie konceptu verejnej hodnoty v prílohe tejto Stratégie.

Prehľad problémov, výziev v oblasti kultúry v BSK

(A) Stavebno-technický stav kultúrnych pamiatok a kultúrnej infraštruktúry kultúry

Stručný popis kontextu:

Technický stav mnohých historických stavieb, pamiatok a kultúrnej infraštruktúry je dlhodobým problémom. Tento stav je predovšetkým spôsobený dlhodobým investičným dlhom a kompetenčnými spormi.

Hlavné problémy a výzvy:

(A1) Nevyhovujúci stavebno-technický stav niektorých kultúrnych pamiatok. Viaceré pamiatky regionálneho a národného významu potrebujú investície. Ide napríklad o synagógu vo Svätom Jure a Senci.

(A2) Nevyhovujúci stavebno-technický stav kultúrnej infraštruktúry zriaďovanej kultúry, ktoré sú v správe BSK a pôsobia v nich organizácie zriadené BSK (Např. Malokarpatské múzeum v Pezinku alebo Malokarpatské osvetové stredisko Modra). Priestory, ktoré slúžia na expozíciu nespĺňajú súčasné požiadavky na moderné expozície a budovy majú dispozične obmedzený priestor na otvorené kultúrne podujatia (např. otvorené čítania, premietania, koncerty a pod.) alebo nevyhovujúci technický stav, ktorá napríklad spôsobuje vysokú vlhkosť priestorov. Ide napríklad na nevyhovujúci stavebno-technický stav Múzea Ferdiša Kostku v Stupave, Kaštieľa v Malinove alebo havarijný stav Bábkového divadla.

(A3) Nevyhovujúci stavebno-technický stav kultúrnej infraštruktúry nezriaďovanej kultúry. Dotačné schémy BSK neumožňujú čerpať prostriedky na malé stavebno-technické opravy. Aj nezriaďovaná kultúra je významne obmedzená stavebno-technickým stavom budov, ktoré nie sú majetkom BSK alebo obce a je spôsobený investičný dlhom z minulosti. Ide napríklad o budovu YMCA, v ktorej pôsobia viaceré občianske združenia a aktéri (např. hudobné kluby Majestic Music Club, kultúrne centrum A4 Nultý priestor).

Prekážky:

- Kompetenčné spory medzi štátnou správou, obcami/mestami a regionálnym samosprávami.
- Slabá koordinácia medzi štátnou správou, obcami/mestami a regionálnymi samosprávami.
- Legislatívne a politické prekážky pri dotovaní investícii do majetku, ktorý nie je majetkom BSK.
- Náročnosť procesu verejného obstarávania.
- Vysoké investičné náklady.
- Obmedzená možnosť BSK čerpať zdroje z európskych finančných mechanizmov.
- Relatívne nízka priorita oblasti kultúry v BSK v porovnaní s inými областami.

Prehľad možných opatrení (A) Stavebno-technický stav kultúrnych pamiatok a kultúrnej infraštruktúry kultúry

Hlavný problém/výzva	Metariešenie	Opatrenie	Zdroj financovania opatrenia	Zdroj návrhu
(A1) Nevyhovujúci stavebno-technický stav niektorých kultúrnych pamiatok	Ochrana, obnova a rozvoj pamiatkového fondu vrátane nového využitia pamiatok	Záchrana, obnova a nové využitie kultúrnej pamiatky - Synagóga vo Svätom Jure	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom a obcou Svätý Jur.	PHSR
		Záchrana, obnova a nové využitie Múzea F. Kostku v Stupave	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom a Stupavou.	PHSR
		Záchrana, obnova a nové využitie (Revitalizácia) kaštieľu a parku v Malinove	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom a obcou Malinovo.	PHSR
		Zvýšenie miery bezbariérovosti všetkých kultúrnych pamiatok v správe BSK	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom.	PHSR
		Revitalizácia kaštieľa a parku v Stupave	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom a Stupavou.	PHSR
		Revitalizácia Synagógy v Senci	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom a Sencom.	PHSR, programové vyhlásenie J. Drobu
		Revitalizácia budovy Malokarpatského osvetového strediska v Modre	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom a mestom Modra.	PHSR, programové vyhlásenie J. Drobu

		Vytvorenie klasifikácie národnej kultúrnej pamiatky (NKP) podľa ich významu a dôležitosti úradom BSK	PHSR	
		Vytvorenie metodického usmernenia upravujúceho postup pri zachraňovaní pamiatky úradom BSK	Rozhovory	
		Vytvorenie zoznamu dlhodobých investičných priorít a aktualizovanie zoznamu na ročnej báze úradom BSK	Fokusové skupiny	
(A2) Nevyhovujúci stavebno-technický stav kultúrnej infraštruktúry zriaďovanej kultúry	Obnova a rozvoj kultúrnych zariadení	Obnova budovy divadla Aréna	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestom Bratislava.	Fokusové skupiny, dotazník
		Obnova stálej scény Bábkového divadla	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestom Bratislava.	Fokusové skupiny, dotazník
		Modernizácia infraštruktúry a materiálo-technického vybavenia potrebného pre fungovanie Malokarpatskej knižnice v Pezinku	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestom Pezinok.	Fokusové skupiny, dotazník, programové vyhlásenie J. Drobu
(A3) Nevyhovujúci stavebno-technický stav kultúrnej infraštruktúry nezriaďovanej kultúry	Obnova a rozvoj kultúrnych zariadení	Úprava dotačných schém (BRDS), ktorá by umožnila čerpať finančné prostriedky aj na malé stavebno-technické opravy (napr. oprava havarijného stavu) pre subjekty nezriaďovanej kultúry	Existujúce finančné prostriedky v BRDS a rezerva predsedu BSK.	Fokusové skupiny

(B) Kultúrna infraštruktúra pre zriaďovanú a nezriaďovanú kultúru – modernizačný dlh

Stručný popis kontextu:

Chýbajúca kultúrna infraštruktúra (priestory, štúdiá, technika a pod.) patrí medzi najvýraznejšie problémy v BSK v oblasti kultúry. Konkrétne ide hlavne o obmedzené množstvo nehnuteľného majetku BSK, ktorý by mohol byť využitý pre potreby kultúry. Nezriaďovaná kultúra v BSK má tak obmedzené možnosti na tvorbu a prezentáciu kultúry a zároveň nie je dostatočne využívaná aktuálna infraštruktúra, ktorú dominantne využíva zriaďovaná kultúra v BSK.

Hlavné problémy a výzvy:

(B1) Chýbajúca infraštruktúra. Uvedené sa týka všetkých oblastí kultúry, špecificky napríklad performatívneho umenia. Samostatným problémom, ktorý zvýraznila pandémia covid-19 a potreba tvorby umenia v online priestore, je chýbajúce technické zabezpečenia tvorby a diseminácie umenia (nahrávacie štúdiá, technika, a pod.).

(B2) Absencia vonkajšieho priestoru na prezentáciu umenia a kultúry. Chýba amfiteáter v dobrej dopravnej dostupnosti v BSK, ktorý by slúžil na koncerty, divadelné predstavenia alebo premietanie filmov.

(B3) Absencia infraštruktúry kolaboratívneho charakteru so službami inkubátora a akcelarátoru. Nová Cvernovka má potenciál pre kultúrny a kreatívny priemysel, no aktuálne neplní úlohu kolaboratívneho hubu pre širšie spektrum kultúrneho a kreatívneho priemyslu. Kolaboratívny hub by mal plniť úlohu nielen dostupných priestorov na tvorbu a vývoj, ale aj priestoru na spoluprácu naprieč sektormi a subregiónmi.

(B4) Koncentrácia infraštruktúry v hlavnom meste. Kultúrna infraštruktúra je z prirodzených dôvodov koncentrovaná v hlavnom meste Bratislava a BSK nedostatočne využíva potenciál celého kraja. Príkladom je koncentrácia zriaďovanej divadelnej scény v meste Bratislava.

Prekážky:

- Kompetenčné spory medzi štátnou správou, obcami/mestami a regionálnymi samosprávami.
- Slabá koordinácia medzi štátnou správou, obcami/mestami a regionálnymi samosprávami.
- Náročnosť procesu verejného obstarávania.
- Potenciálne vysoké investičné náklady.
- Chýbajúce dáta a tzv. mapa aktérov ich potrieb, záujmov a vzťahov v oblasti kultúry v BSK.
- Množstvo aktérov z rôznou mierou profesionalizácie z rozličnými potrebami, čo potenciálne zvyšuje politické, ale aj časové náklady.
- Vysoké koordinačné náklady.
- Obmedzená možnosť BSK čerpať zdroje z európskych finančných mechanizmov.

Prehľad možných opatrení (B) Kultúrna infraštruktúra pre zriaďovanú a nezriaďovanú kultúru – modernizačný dlh

Hlavný problém/výzva	Metariešenie	Opatrenie	Zdroj financovania opatrenia	Zdroj návrhu
(B1) Chýbajúca infraštruktúra	Rozvoj kultúrnych organizácií v oblasti scénického (performatívneho) umenia	Transformácia a/ alebo vytvorenie priestorov pre účely performatívneho umenia (budova vrátane zázemia - šatne, skladové priestory, maskérne, vybavenia a personálneho zabezpečenia- kultúrny dom ("venue", "kulturhaus")	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestom/obcou, v ktorej by bola tzv. venue vytvorená, spolupráca so súkromným sektorom.	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, Fokusové skupiny
		Vytvorenie systému rotácií umeleckých zoskupení v oblasti performatívneho umenia na scénach BSK (Aréna, Astorka, BAB), ktoré by boli vyberané cez otvorenú súťaž, prípadne na základe tém/oblastí, ktoré BSK vyberie		Fokusové skupiny
	Podpora projektu kreatívneho centra	Pokračovanie v podpore projektu Nová Cvernovka	Rozpočet BSK, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestom/obcou.	PHSR, Erudio štúdia
		Podpora budovania malých kreatívnych centier v regióne BSK	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestom/obcou, v ktorej by bolo kreatívne centrum, spolupráca so súkromným sektorom.	Erudio štúdia, Rozhovory
	Hľadanie novej kultúrnej infraštruktúry	Pasportizácia nevyužitých budov BSK	Rozpočet BSK	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, Fokusové skupiny, Erudio štúdia
		Spolupráca a koordinácia BSK s Ministerstvom kultúry SR s obcami a mestami, ktoré majú v správe infraštruktúru (DPOH, Kaštieľ v Budmericiach a pod.)		Fokusové skupiny

Ponuka nevyužitých budov pre účely chýbajúcej infraštruktúry	Aktívny prístup v ponuke nevyužitých budov obciam, mestám a neziskovým organizáciám pre komunitné projekty a kultúrno-spoločenské podujatia a kreatívny priemysel		PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu
Podpora filmového priemyslu	Film Office pre BSK (regionálna kancelária na princípe Filmovej agentúry). Úlohou Film Office by bolo manažovať lokácie v rámci BSK, vyjednávať s majiteľmi lokácií, filmovými profesionálmi, filmovými tvorcami – zabezpečovala by zamestnanca ako lokačného manažéra, pomáha by s komunikáciou medzi úradmi a filmovými štábmi pri potrebe komunikácie s úradmi, políciou SR, hasičmi, sanitkou. Film Office by zabezpečovala asistenta na zabezpečenie ekologického nakrúcania - tak aby bol nastavený enviromentálny spôsob nakrúcania, prepájala by filmový priemysel s ostatnými priemyslami na území BSK.	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestami a obcami v BSK, spolupráca so súkromným sektorom.	PHSR, Fokusové skupiny, Rozhovory
Podpora filmového priemyslu a kreatívneho regionálne centra	Súčasťou regionálneho kreatívneho centra (napr. súčasť Novej Cvernovky) by pre potreby (v BSK významného) filmového priemyslu mala byť tzv. dielňa, fundus a rezervoár umeleckých rekvizít, ktoré by fungovali na princípe opakovaného využívania, a taktiež post produkčné štúdio a zvukové štúdio. Okrem toho by mali byť k dispozícii priestory pre zahraničných i domácich filmárov – kancelárie, stretávacie miestnosti, konferenčné priestory, ktoré by mohli využívať. Pri tejto infraštruktúre by BSK mohol	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestom/obcou, v ktorej by bol takýto priestor, spolupráca so súkromným sektorom.	PHSR, Rozhovory

		fungovať ako partner filmu, alebo iba ako prenajímateľ.		
(B2) Absencia vonkajšieho priestoru na prezentáciu umenia a kultúry	Vytvorenie vonkajšieho priestoru na prezentáciu kultúry	Vytvorenie amfiteátra pre účely rôznych odvetví kultúry a kreatívneho priemyslu	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestom/obcou, v ktorej by bol takýto priestor.	Fokusové skupiny
(B3) Absencia infraštruktúry kolaboratívneho charakteru so službami inkubátora a akceleračného	Podpora aktivít rozvíjajúcich podnikanie v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu	Vytvorenie infraštruktúry kolaboratívneho charakteru so službami inkubátora a akceleračného, poradenstva v rôznych oblastiach (právo, účtovníctvo, podnikanie a pod.)	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom.	PHSR, Fokusové skupiny
		Aktívne sieťovanie aktérov v kultúrnom a kreatívnom priemysle (organizácie prezentácii, stretnutí s donormi a pod.)	Rozpočet BSK	
(B4) Koncentrácia infraštruktúry v hlavnom meste	Rozširovanie infraštruktúry v celom BSK	Na základe pasportizácie nevyužitých budov BSK identifikovať potenciál na rozvoj kultúrnej infraštruktúry v málo pokrytých okresoch (Malacky, Senec)	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestom/obcou, v ktorej by bol takýto priestor, spolupráca so súkromným sektorom.	Fokusové skupiny, dotazník, PHSR

(C) Dotačné schémy pre nezriadovanú kultúru (BRDS a rezerva predsedu BSK)

Stručný popis kontextu:

Nezriadovaná kultúra je BSK podporovaná prostredníctvom dvoch ekonomických nástrojov - dotáciami poskytovanými cez Bratislavskú regionálnu dotačnú schému (ďalej len ako „BRDS“) a individuálnymi dotáciami resp. prostredníctvom rezervy predsedu BSK. Disponibilné zdroje na nezriadovanú kultúru neprekračujú 20 percent z prostriedkov, ktoré dostáva ako rozpočtové zdroje zriadovaná kultúra. Rok 2020 predstavoval kvôli pandemickým opatreniam BSK zníženie týchto zdrojov pre nezriadovanú kultúru o približne 50 percent. Tento nepomer vo finančnej podpore nezriadovanej a zriadovanej kultúry spôsobuje v kultúrnej obci napätie. BSK by sa mal usilovať o čo najefektívnejšie v kontexte dosahovania hodnoty za peniaze. Rovnako dôležité je však aj adresné podporovanie kultúry v BSK. Aktuálne nastavenie oboch dotačných schém neumožňuje naplno využívať potenciál tohto ekonomického nástroja.

Hlavné problémy a výzvy:

(C1) Grantové schémy nerozlišujú medzi etablovanými a začínajúcimi profesionálmi a profesionálkami. Etablovaní profesionáli s kvalitnými výstupmi v minulosti sú v grantových schémach každý rok posudzovaní ako neznámi umelci a umelkyne.

(C2) Grantové schémy sú len jednoročné schémy. Grantové schémy podporujú projekty na jeden rok, čo predstavuje riziko pre zachovanie kontinuity umeleckej tvorby a udržateľnosti. Uvedené taktiež negatívne vplýva mieru profesionalizácie nezriadovanej kultúry.

(C3) Nízka predvídateľnosť procesu vyhodnotenia výzvy a požiadavka na okamžitú implementáciu. Termíny na predkladanie a vyhodnotenie predložených projektov v grantových výzvach nie sú stanovené dostatočne v predstihu tak, aby boli predvídateľné a predkladatelia a predkladateľky projektov vedeli termín hodnotenia. Zároveň schémy predpokladajú okamžitú implementáciu po schválení projektu, čo nie je vzhľadom na mnohé objektívne dôvody (napr. výška schválenej dotácie) vždy možné.

(C4) Nízka podpora cez dotačné schémy. Stratégia dotačných schém je podpora čo najvyššieho počtu projektov. Uvedené však spôsobuje, že žiadatelia a žiadateľky v priemere získajú jednu tretinu zo žiadaných financií. Dotácie BSK cez grantové schémy tak majú skôr formu transferov, ktoré dostane takmer každý, kto formálne správne vyplnil žiadosť.

(C5) Nízka miera hodnotenia kvality predkladaných a implementovaných projektov (ex post hodnotenie). Dotačné schémy vo veľkej miere podporujú projekty, ktoré spĺňajú formálne náležitosti (správnosť a presnosť vyplnenej žiadosti). Uvedené spôsobuje formalizáciu celého procesu predkladania žiadostí a vytvárania tzv. profesionálnych žiadateľov, ktorí vedia správne vyplniť formulár. Komisia však nedokáže, aj vzhľadom na vysoký počet žiadostí, vyhodnotiť kvalitu predkladaných projektov (prínos, relevantnosť, inaktívnosť a pod.).

(C6) Absentujúca vízia BSK, nedefinovanie dopytu. BSK nemá jasnú a zrozumiteľne zadanú víziu kultúry a jej verejnú hodnotu v BSK, ktorú by chcela aj prostredníctvom

svojich grantových schém naplňať. BSK nedefinuje aký typ výstupu (formáty, obsahy, témy) chce podporovať.

(C7) Nízka flexibilita položiek v schválených projektoch. Schválené projekty môžu len v malej miere meniť jednotlivé položky v priebehu čerpania. Flexibilita položiek je však dôležitá pre manažment projektu.

(C8) Grantové schémy nepodporujú financovanie prevádzkových, mzdových nákladov a rekonštrukčných prác. Prevádzkové náklady (napr. prenájom priestorov) a mzdové náklady sú dôležité fixné náklady aj pre nezriaďovanú kultúru. Ich pokrytie výrazne ovplyvňuje udržateľnosť projektov a profesionalizáciu kultúry.

(C9) Chýbajúci systém pomoci v prípade neočakávaných situácií. Pandémia Covid-19 ilustrovala, že v prípade neočakávaných situácií, nie je BSK pripravený reagovať v dostatočnej miere na potreby nezriaďovanej kultúry (napr. schéma na podporu online tvorby alebo sociálna podpora profesionálov).

(C10) Absentujúca podpora pre online projekty a tvorbu. Dáta z dotazníka ukazujú, že v priemere dva z troch respondentov a respondentiek zaregistrovali online tvorbu a takmer polovica z tejto skupiny využila možnosť sledovania takejto tvorby viackrát do mesiaca a radi pokračovali aj v budúcnosti. Online tvorba je špecifická, pretože zážitok diváka je výrazne ovplyvnený kvalitou technického spracovania. Grantové schémy BSK dostatočne nezareagovali na túto zmenu a nový trend.

(C11) Nízka miera zohľadňovania komerčného charakteru projektov v grantových schémach BSK. Grantové schémy taktiež systematicky nezohľadňujú, či predkladaný projekt je komerčný (má napr. výnosy z predaja výrobkov, lístkov a pod.) alebo je nekomerčný (žiadne dodatočné príjmy).

(C12) Súčasné ekonomické nástroje sú rigidné a neadaptujú sa potrebám prostredia. Grantové schémy sú jedným z možných ekonomických nástrojov na podporu kultúry a kreatívneho priemyslu v BSK. Iné typy nástrojov napr. systém pôžičiek, alebo štipendií majú potenciál poskytnúť priestor na tvorbu a tým môžu výrazne stimulovať kultúru a kreatívny priemysel v BSK.

Prekážky:

- Vysoké politické náklady v prípade upustenia od stratégie podporenia všetkých, ktorí spĺnia formálne kritériá.
- Obmedzené finančné zdroje BSK.
- Relatívne nízka priorita oblasti kultúry v BSK v porovnaní s inými oblasťami.
- Nedostatočné kapacity ľudských zdrojov na oddelení kultúry na BSK.
- Chýbajúce dáta a tzv. mapa aktérov ich potrieb, záujmov a vzťahov v oblasti kultúry v BSK.
- Vnímanie nezriaďovanej kultúry ako neprofesionálnej kultúry.

Prehľad možných opatrení (C) Dotačné schémy pre nezriaďovanú kultúru (BRDS a rezerva predsedu BSK)

Hlavný problém/výzva	Metariešenie	Opatrenie	Zdroj financovania opatrenia	Zdroj návrhu
(C1) Grantové schémy nerozlišujú medzi etablovanými a začínajúcimi profesionálmi a profesionálkami	Úprava dotačnej schémy pre nezriaďovanú kultúrnu scénu	Vytvorenie samostatných grantových výziev pre etablovaných profesionálov a profesionálky a začínajúcich profesionálov a profesionálky (profesionálne/neprofesionálne umenie).	Rozpočet BSK, spolupráca so súkromným sektorom	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, Fokusové skupiny, Erudio štúdia
		Vytvorenie a pravidelné aktualizovanie databázy žiadateľov v dotačných schémach BSK s cieľom evidovania podaných žiadostí, ich výstupov a ex-post hodnotením projektov (track record).	Rozpočet BSK	Fokusové skupiny
(C2) Grantové schémy sú len jednoročné schémy	Úprava dotačnej schémy pre nezriaďovanú kultúrnu scénu	Vytvorenie viacročných grantových schém pre vybrané oblasti podpory.	Rozpočet BSK, spolupráca so súkromným sektorom	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, Fokusové skupiny, Erudio štúdia
(C3) Nízka predvídateľnosť procesu vyhodnotenia výzvy a požiadavka na okamžitú implementáciu	Zvýšiť mieru predvídateľnosti grantových schém	Informovať o termínoch na predkladanie výziev (web, sociálne siete, databáza aktérov nezriaďovanej kultúry) v predstihu aspoň 6 mesiacov a umožniť žiadateľom, v prípade zníženia sumy žiadanej dotácie, ktorá vyžaduje a upravenie projektu alebo získanie ďalších zdrojov, časový priestor na prípravu implementácie aspoň 1 mesiac.		Fokusové skupiny
(C4) Nízka podpora cez dotačné schémy	Úprava dotačnej schémy pre nezriaďovanú kultúrnu scénu	Prerozdeľovať definovaný finančný balík v grantových schémach menším počtom žiadateľov – uprednostniť kvalitu pred kvantitou.		PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, Fokusové skupiny, rozhovory
		Posilnenie grantového systému podpory začínajúcich aktérov kultúrno-kreatívneho	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy,	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu

		priemyslu vytvorením samostatnej grantovej výzvy.	dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom	
(C5) Nízka miera hodnotenia kvality predkladaných a implementovaných projektov	Úprava dotačnej schémy pre nezriaďovanú kultúrnu scénu	Konzultácia projektov so subregiónmi, resp. zriaďovanými organizáciami BSK, ktorá obohatí zameranie výzvy o ich poznanie.	Rozpočet BSK	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, Fokusové skupiny
		Verejná prezentácia podporených projektov po ukončení (ex post hodnotenie) - festival podporených projektov, spojený s prezentáciou umelcov a umelkyní a diskusnými panelmi. Môže ísť aj o putovný formát „Tour de BRDS“.	Rozpočet BSK, spolupráca so súkromným sektorom a s obcami v BSK	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, Fokusové skupiny, Erudio štúdia
(C6) Absentujúca vízia BSK, nedefinovanie dopytu	Podpora kultúrnych podujatí s medzinárodným rozmerom	Podľa vzoru Rakúska (napr. zámok Grafenegg alebo mesto Salzburg) by BSK malo iniciovať diskusiu o veľkom tzv. emblematickom podujatí, ktoré priláka aj zahraničných divákov napr. špičkový festival opery, klasickej hudby alebo festival typický pre región (v minulosti to bol napr. festival Devín). Je možné vytvoriť festival odvíjajúci sa od historicky významnej osobnosti alebo festival iného typu, aby bol odlišný, ale zároveň typický pre BSK.	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca s mestami a obcami v BSK, spolupráca so súkromným sektorom	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, Erudio štúdia
	Úprava dotačnej schémy pre nezriaďovanú kultúrnu scénu	Vypracovanie vízie kultúry (zadefinovanie dopytu – stratégia podpory projektov) v BSK a zadefinovanie verejnej hodnoty kultúry, ktorú chce BSK vo svojich grantových schémach podporovať (je možné napojiť na riešenie problému F1 a riešiť to spoločne).	Rozpočet BSK doplnený o grantové výzvy a v spoluprácou s expertmi/expertkami a výskumníkmi/výskumníčkami v danej oblasti	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, fokusové skupiny, rozhovory
		Koordinácia vytvorenej vízie BSK v oblasti kultúry (zadefinovanie dopytu – stratégia podpory projektov) s národnou úrovňou (FPU,	Rozpočet BSK	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, fokusové skupiny

		AVF), lokálnou (Nadácia mesta Bratislavy) a ďalšími podpornými mechanizmami.		
		Vytvorenie administratívne čo najjednoduchšieho (napr. nárokovateľné dotácie po splnení podmienok definovaných BSK) nástroja na podporu aktivít obcí, ktoré nespĺňajú parametre kultúrnych podujatí v rámci BRDS (napr. hody, jarmoky – kde kultúrny program nie je nosnou súčasťou podujatia).	Rozpočet BSK, spolupráca so súkromným sektorom a s obcami, v ktorých sú dané podujatia	PHSR, Erudio štúdia
	Podpora filmového priemyslu	Podpora tvorby filmov cez grantové schémy BSK (ako pri vzniku schémy BRDS), prípadne podpora iba určitého druhu filmov (napr. podpora krátkometrážnej tvorby, ktorá na Slovenku nie je), prípadne podpora iba určitého vývojového štádia filmu (vývoj a distribúcia).	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, rozhovory
	Investícia do výnimočnej oblasti umenia	Nasmerovanie väčšej podpory do jednej konkrétnej oblasti kultúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu, v ktorej v BSK existuje prostredie svetovej kvality. Väčšia miera podpory by pomohla dlhodobo zmeniť postavenie danej oblasti kultúry, podporiť aktivitu organizácií a zvýšiť povedomie verejnosti o kvalite umenia na Slovensku.	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom, spolupráca s mestami a obcami v BSK	Erudio štúdia
(C7) Nízka flexibilita položiek v schválených projektoch	Uľahčenie manažmentu projektov	Umožnenie zmeny účelu schválených položiek. Stanovenie percentuálnej hranice z celkovej sumy schváleného projektu (napr. 20 %), kedy zmeny účelu položky nepotrebuje schválenie BSK.		Fokusové skupiny

(C8) Grantové schémy nepodporujú financovanie prevádzkových, mzdových nákladov a rekonštrukčných prác	Úprava dotačnej schémy pre nezriaďovanú kultúrnu scénu	Umožnenie žiadania prevádzkových, mzdových nákladov a nákladov na pokrytie malých rekonštrukčných prác v grantových schémach BSK.		PHSR, fokusové skupiny
(C9) Chýbajúci systém pomoci v prípade neočakávaných situácií	Príprava na ďalšiu pandémiu	Príprava metodiky pomoci v čase nepredvídateľnej udalosti s výraznými negatívnymi vplyvmi na kultúrnu a kultúrny a kreatívny priemysel (napr. pandémie). Napr. zriadením fondu, ktorý bude poskytovať aj sociálnu podporu pre aktérov kultúry a kreatívneho priemyslu.	Rozpočet BSK doplnený o grantové výzvy a v spoluprácu s expertmi/expertkami a výskumníkmi/výskumníčkami v danej oblasti	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, rozhovory, Erudio štúdia
(C10) Absentujúca podpora pre online projekty a tvorbu	Úprava dotačnej schémy pre nezriaďovanú kultúrnu scénu	Špecifická podpora BRDS alebo rezervy predsedu BSK aj pre infraštruktúru potrebnú pre online tvorbu.	Rozpočet BSK	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, fokusové skupiny
		Podpora BRDS smerujúca na nové formáty projektov, najmä vzhľadom na online formu, ktorá sa rozvíjala najmä počas pandémie a bude tvoriť podstatnú časť výstupov aj v post-pandemickom čase.	Rozpočet BSK	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, fokusové skupiny, Erudio štúdia
(C11) Nízka miera zohľadňovania komerčného charakteru projektov v grantových schémach BSK	Úprava dotačnej schémy pre nezriaďovanú kultúrnu scénu	Zaviesť povinnosť žiadateľov uviesť, či projekt má určitý podiel komerčnej aktivity (napr. zdroje z predaja lístkov). Projekty s významnejšou komerčnou zložkou by mali mať podmienky vyššej miery spolufinancovania a viaczdrojového financovania.		PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, Fokusové skupiny
(C12) Potreba nových foriem podpory – ekonomických nástrojov	Navýšenie finančných zdrojov pre nezriaďovanú kultúru prostredníctvom zavedenia	Vytvorenie štipendijnej schémy na podporu umelcov.	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu,	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu

nových ekonomických podporných nástrojov		spolupráca so súkromným sektorom	
	Zavedenie formy pôžičiek (napr. pre etablovaných žiadateľov s históriou výstupov)	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, Fokusové skupiny, rozhovory
	Zavedenie formy dotácie pre jednotlivcov a organizácie, ktoré vyrábajú výrobky a zohľadňujú pri ich tvorbe slovenský dizajn.	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, rozhovory
	Zavedenie finančnej podpory na záchranu pamätihodností (spolufinancovanie nákladov) pre súkromné subjekty	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, rozhovory

(D) Dáta o kultúre v BSK

Stručný popis kontextu:

Zber relevantných dát o jednotlivých aktéroch, ich problémoch, vzťahoch medzi nimi, záujmoch a predmete činnosti v oblasti kultúry v BSK (zriaďovaná aj nezriaďovaná kultúra) neprebíha systematicky a cielene. Nedochádza k dostatočnému zachovaniu inštitucionálnej pamäte po odchode zamestnanca alebo zamestnankyne, prípadne personálnych zmenách na úrade BSK. Chýbajúca mapa aktérov v kultúre a kultúrnom a kreatívnom priemysle do významnej miery obmedzuje možnosti BSK robiť politiky na základe dát a obmedzuje BSK v strategickom a cielenom rozvoji kultúry a kreatívneho priemyslu, ktorý by dosahoval čo najvyššiu hodnotu za peniaze. **Dáta chýbajú aj na štátnej úrovni a absentuje systematický a komplexný zber dát o dopyte a návštevnosti kultúrnych zariadení v spolupráci s relevantnými aktérmi (štatistický úrad, ministerstvo kultúry, a d'.)**

Hlavné problémy a výzvy:

(D1) Chýbajúca mapa aktérov pôsobiacich v kultúrnom a kreatívnom priemysle pôsobiacich v BSK. V BSK pôsobí množstvo aktérov (občianskych združení, jednotlivcov, súkromných firiem a pod.), o ktorých predmete činnosti, problémoch a prekážkach v tvorbe a vzťahoch má úrad BSK len obmedzené množstvo informácií. Uvedené limituje možnosti BSK mobilizovať týchto aktérov a účinne a efektívne smerovať pomoc s cieľom dosiahnutia najvyššej hodnoty za peniaze.

(D2) Nedostatočné (ex post) hodnotenie efektívnosti rozdelených finančných prostriedkov cez grantové schémy a kvality výstupov. BSK má obmedzené finančné zdroje, ktoré alokuje na grantové systémy na podporu nezriaďovanej kultúry. Chýbajúce systematické hodnotenie kvality výstupov realizovaných prostredníctvom finančných podporných schém BSK, neumožňuje BSK evidenciu úspešných uchádzačov a uchádzačiek a ich realizovaných projektov.

(D3) Nedostatočná koordinácia kultúrnych udalostí v BSK. V BSK sa uskutočňuje mnoho kultúrnych podujatí s regionálnych alebo s národným významom. Vo viacerých prípadoch však dochádza ku kolízii termínov (napr. vinobrania, divadelné predstavenia, letné street festivaly a pod.).

(D4) Chýbajúci pravidelne aktualizujúci sa zoznam investičných potrieb BSK v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu. Zoznam investičných potrieb BSK a ich prioritizácia je dôležitým predpokladom na efektívne využívanie disponibilných zdrojov.

Prekážky:

- Nedostatočné kapacity ľudských zdrojov na oddelení kultúry na BSK.
- Metodická a časová náročnosť a chýbajúce poznanie evalvačných metodík v oblasti kultúry.
- Vysoké koordinačné náklady pri zbere informácií od obcí a miest.

Prehľad dostupných opatrení (D) Dáta o kultúre v BSK

Hlavný problém/výzva	Metariešenie	Opatrenie	Zdroj financovania opatrenia	Zdroj návrhu
(D1) Chýbajúca mapa aktérov pôsobiacich v kultúrnom a kreatívnom priemysle pôsobiacich v BSK	Zber a práca s dátami	Vytvorenie „Mapy aktérov pôsobiacich v kultúrnom a kreatívnom priemysle pôsobiacich v BSK“, za účelom poznania nielen aktérov (ich vzťahov, štruktúry a problémy), ale aj proces (vrátane jeho potrieb) tvorby a distribúcie produktov a služieb, ktoré aktéri vytvárajú a vzájomné prepojenia v rámci aktérov i procesov. Túto mapu je potrebné pravidelne aktualizovať.	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy	Fokusové skupiny, Erudio štúdia
		Zavedenie regionálneho satelitného účtu kultúry a kreatívneho priemyslu (v koordinácii so Štatistickým úradom SR).	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, rozpočty iných subjektov obcí a miest, spolupráca so súkromným sektorom	PHSR
(D2) Nedostatočné (ex post) hodnotenie efektívnosti rozdelených finančných prostriedkov cez grantové schémy a kvality výstupov.	Zber a práca s dátami	Vytvorenie evaluačnej metodiky na hodnotenie rozdelených finančných prostriedkov s ohľadom na definovanie kritérií a indikátorov kvality výstupov, definovaných priamo do výzvy v grantových schémach.	Rozpočet BSK doplnený o grantové výzvy a v spoluprácou s expertmi/expertkami a výskumníkmi/výskumníčkami v danej oblasti	Fokusové skupiny
(D3) Nedostatočná koordinácia kultúrnych udalostí v BSK	Zber a práca s dátami	Vytvorenie ročného kalendára kultúrnych udalostí, ktorému predchádza vytvorenie jasných, primerane flexibilných pravidiel naplňania tohto kalendára.	Rozpočet BSK	Fokusové skupiny
(D4) Chýbajúca pravidelne aktualizujúci plán investičných potrieb BSK v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu.	Zber a práca s dátami	Vytvorenie a pravidelné aktualizovanie na základe zhodnotenej miery plnenia tzv. stratégie investičných potrieb BSK v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu. Tomuto	Rozpočet BSK	PHSR, fokusové skupiny

**dokumentu by malo predchádzať mapovanie
investičných potrieb na základe špecificky
zozbieraných dát relevantných k tejto
problematike.**

(E) Úloha, postavenie a fungovanie zriaďovanej kultúry

Stručný popis kontextu:

Zriaďovaná kultúra je stabilnou súčasťou kultúrnej politiky BSK. Je kontinuálne financovaná z rozpočtu BSK v nepomerne väčšom rozsahu ako nezriaďovaná kultúra, čo vytvára pnutie medzi umelcami a umelkyňami v BSK. Toto napätie je spôsobené aj chýbajúcimi informáciami o hodnotení výkonov zriaďovanej kultúry v kontexte hodnoty za peniaze a taktiež chýbajúcou analýzou vyťaženia kultúrnej infraštruktúry (a priestoru na efektívnejšie využívanie tejto infraštruktúry), ku ktorej má zriaďovaná kultúra lepší prístup ako nezriaďovaná kultúra.

Hlavné problémy a výzvy:

(E1) Nedostatok informácií o výkonnosti a využívaní zriaďovanej kultúry, monitorovanie a hodnotenie ich fungovania. Dáta sú predpokladom pre nastavenie procesov v rámci zriaďovanej organizácie, ako aj medzi organizáciami BSK. Rovnako sú dáta kľúčové pre rozhodovanie o prerozdeľovaní financií tak, aby výstupy a výsledky dosahovali čo najvyššiu hodnotu za peniaze. Chýbajúce dáta znemožňujú monitorovanie a vyhodnocovanie kvality výstupov, efektívnosti organizácií a procesy v nich. Rovnako je v tejto oblasti priestor na lepšiu prácu s prezentáciou organizácií BSK - pridanou hodnotou a šírením informácie o pridanej hodnote – mnohí obyvatelia BSK nevedia o mnohých aktivitách, ktoré robia. Jednotlivé zriaďované organizácie zároveň nemajú definovanú a zverejnenú verejnú hodnotu a dlhodobé ciele organizácie.

(E2) Nedostatočné kapacity v zriaďovaných organizáciách v regióne. Zriaďované organizácie ako sú napr. Malokarpatská knižnica v Pezinku alebo Malokarpatské osvetové stredisko v Modre, svojimi mnohými aktivitami kompenzujú absentujúci rolu organizácií podobného charakteru aj v iných subregiónoch kraja (napr. pri organizácií okresných súťaží). Uvedené vytvára tlak na ľudské kapacity v týchto zriaďovaných organizáciách.

(E3) Nerovnomerné rozloženie pôsobenia zriaďovanej kultúry v subregiónoch BSK. Tzv. bratislavacentrizmus sa silne prejavuje aj v kultúre v BSK. Okrem faktu, že pomerne najväčšia koncentrácia kultúry je v hlavnom meste, niektoré okresy napr. Senec a Malacky nedisponujú žiadnou zriaďovanou organizáciou, čo vytvára priestor pre rovnomernejšiu distribúciu a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry v celom BSK.

(E4) Nedostatočná (nefinančná) podpora zriaďovaných organizácií. Napriek pravidelnému a stabilnému finančnému mechanizmu, ktorým disponujú zriaďované organizácie BSK, priestor pre rozvoj a inovácie v rámci nich je limitovaný. Uvedené otvára priestor pre BSK, ktorý môže pôsobiť aj v podpornej roli, to znamená v zabezpečovaní metodickkej podpory (napr. manažérske zručnosti) alebo tzv. koordinačno-moderačnej úlohy, ktorá by spočívala v propagácii svojich zriadených organizácií. Podľa vyjadrení zástupcov zriaďovanej kultúry je výrazný priestor na zlepšenie v oblasti pravidelných stretnutí zástupcov a zástupkýň zriaďovaných organizácií, koordinácie a prezentácie o činnosti a aktivitách jednotlivých organizácií. Existuje potreba lepšej práce s prezentáciou zriaďovaných organizácií BSK, ich

pridanej hodnoty, a šíření informací o tejto pridanej hodnote ako aj ich vzájomnom prepojení pod BSK.

Prekážky:

- Nedostatočné kapacity ľudských zdrojov na oddelení kultúry na BSK.
- Chýbajúce priestory vo vyhovujúcom technickom stave v celom regióne BSK.
- Vysoké náklady na koordináciu aktérov.
- Kompetenčné spory medzi štátnou správou, obcami/mestami a regionálnym samosprávami.
- Absentujúci systematický zber dát.

Prehľad možných opatrení (E) Úloha, postavenie a fungovanie zriaďovanej kultúry

Hlavný problém/výzva	Metariešenie	Opatrenie	Zdroj financovania opatrenia	Zdroj návrhu
(E1) Nedostatok informácií o výkonnosti a využívaní zriaďovanej kultúry, vyhodnocovanie ich fungovania	Transparentnosť	Vytvorenie strategických vízií (s výhľadom do roku 2030) pre každú zriaďovanú organizáciu a ich vecná transformácia na základe týchto vízií.	Rozpočet BSK doplnený o grantové výzvy a v spoluprácou s expertmi/expertkami a výskumníkmi/výskumníčkami v danej oblasti	Programové vyhlásenie župana, Erudio štúdia
		Transparentné a otvorené výberové konania na 5-ročnej báze na riadiace funkcie.	Rozpočet BSK	Programové vyhlásenie župana, Erudio štúdia
	Verejná hodnota	Vypracovanie definície verejnej hodnoty každej zriaďovanej organizácie a zdefinovanie dlhodobých cieľov organizácie.	Rozpočet BSK doplnený o grantové výzvy a v spoluprácou s expertmi/expertkami a výskumníkmi/výskumníčkami v danej oblasti	Fokusové skupiny
(E2) Nedostatočné kapacity v zriaďovaných organizáciách v regióne	Ľudské zdroje	Zavedenie systematického mapovania a koordinácie kultúrnych aktivít s obcami v BSK za účelom efektívnejšieho využívania kapacít.	Rozpočet BSK	Fokusové skupiny
		Vytvorenie vysunutých pracovísk (alebo presunutie pracovných miest), ktoré by zastrešili nepokryté subregióny BSK (Podunajsko a Záhorie), prípadne okresoch BSK (opatrenie relevantné aj v kontexte metaproblému E3).	Rozpočet BSK v spolupráci s obcami, v ktorých by bolo takéto pracovisko vytvorené	Fokusové skupiny
(E3) Nerovnomerné rozloženie pôsobenia zriaďovanej kultúry v subregiónoch BSK	Vyrovňovanie subregionálnych rozdielov	Mapovanie záujmu o účasť na programe zriaďovaných divadiel v subregiónoch a následne vytvoriť systém tzv. výjazdových predstavení t.j. poskytovať služby zriaďovaných divadiel aj v subregiónoch.	Rozpočet BSK	Fokusové skupiny, dotazník
	Metodická podpora	Zabezpečovanie pravidelnej metodickej podpory pre manažment zriadených	Rozpočet BSK	

(E4) Nedostatočná (nefinančná) podpora zriaďovaných organizácií	Koordinačno- moderačná úloha	organizácií (manažérskej zručnosti, riadenie projektov a pod.).		
		Organizácia stretnutí zástupcov a zástupkýň zriaďovaných organizácií na pravidelnej báze za účelom koordinovania prezentácie o činnosti a aktivitách jednotlivých organizácií.	Rozpočet BSK	Fokusové skupiny
		Pripraviť na pravidelnej báze napr. raz ročne spoločný deň otvorených dverí vo všetkých zriaďovaných inštitúciách BSK.	Rozpočet BSK	Fokusové skupiny

(F) Úloha úradu BSK

Stručný popis kontextu:

Ako ukázalo aj obdobie počas pandémie COVID-19, kultúra nie je politickou prioritou BSK. Uvedené môže byť spôsobené aj nedostatkom informácií a s tým súvisiacim nedostatočným poznaním poslancov a poslankýň BSK o agende kultúrnej politiky a o pozitívnych efektoch z kultúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu pre región (viď prvá časť tejto Stratégie). Oddelenie kultúry potrebuje kvalitné ľudské zdroje (experti/expertky v oblasti kultúry, analytici/analytičky), vzhľadom na komplexnosť agendy kultúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu a náročnosť úloh spojených napríklad so zberom dát, mapovaním a koordináciou aktérov, prípravou analytických a strategických dokumentov a pod.

Hlavné problémy a výzvy:

(F1) Absencia formovania obsahu/tém v oblasti kultúry zo strany kraja. Úloha BSK nedostatočne vstupuje do definovania smerovania kultúrnej politiky na svojom území, do čoho spadá identifikovanie ucelenej vízie a v rámci toho konkrétnej predstavy o kultúrnych aktivitách kraja a ich prioritizovanie v rámci finančných a infraštruktúrnych možností na dané obdobie. Nejasné definovanie rámcového smerovania môže obmedzovať vnímanie úlohy BSK len na akéhosi "prerozdeľovača" finančných prostriedkov a nie ako relevantného a silného aktéra s jasnou víziou kultúrnej politiky. Dôležitou výzvou je presadiť kultúru ako prioritu BSK, vzhľadom na prítomnosť hlavného mesta by mohol mať BSK ambíciu byť lídrom v oblasti kultúry v porovnaní s ostatnými krajinami.

(F2) Vnímanie nezriaďovanej kultúry. Nezriaďovaná kultúra je často vnímaná ako amatérska tvorba, ktorá nedosahuje profesionálne kvality, čo môže vyplývať zo samotného jej označenia, nakoľko pre bežnú verejnosť a politických predstaviteľov a predstaviteľky BSK, nie je zrejmé pojmové delenie na zriaďovanú a nezriaďovanú kultúru a pôvod tohto označenia. Faktom však je, že v rámci nezriaďovanej tvorby pôsobí mnoho úspešných profesionálov a profesionálok.

(F3) Nedostatočná informovanosť poslancov a poslankýň o kultúre a jej potenciálom prínose pre BSK. Poslanci a poslankyne ako volená reprezentácia obyvateľov BSK častokrát nemá dostatočné informácie o kultúre (napr. považujú nezriaďovanú kultúru za nepodstatnú bez schopnosti vnímať jej profesionálny rozmer alebo nepozná pozitívny ekonomický efekt kultúrneho a kreatívneho priemyslu). To následne spôsobuje náročnejšie presadzovanie zmien verejných politík v oblasti kultúry v BSK.

(F4) Nedostatočné odborné kapacity na oddelení kultúry BSK. Dostatok kvalitných ľudských zdrojov je nevyhnutným predpokladom pre možnosť kvalitnej a na dôkazoch postavenej tvorby verejných politík aj v oblasti kultúry BSK. V súčasnosti oddelenie kultúry BSK disponuje celkovo šiestimi zamestnancami a zamestnankyňami (vedúca zamestnankyňa, asistentka, štyria referenti a referentky).

(F5) Nedostatočná aktivita BSK smerom k sieťovaniu aktérov kultúry a kreatívneho priemyslu. Sieťovanie zo strany BSK je považované za nedostatočné na viacerých úrovniach.

Týmito úrovňami sú: medzi zriaďovanými organizáciami BSK navzájom, medzi aktérmi zriaďovanej a nezriaďovanej kultúry, medzi úradníkmi a úradníčkami BSK a aktérmi zriaďovanej a nezriaďovanej kultúry, medzi rôznymi úrovňami správy - európskej, národnej, regionálnej a lokálnej, medzi aktérmi kultúry a kreatívneho priemyslu a investormi (developerami), prípadne medzi rôznymi odvetvami kultúry a kreatívneho priemyslu a inými odvetvami ekonomiky v rámci BSK.

(F6) Výraznejšie prepájanie kultúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu s cestovným ruchom a cestovaním za kultúrou v rámci regiónu. BSK sa dlhodobo usiluje prepájať cestovných ruch a kultúru (napr. aj v minulosti spoločným oddelením), naďalej však zostáva významnou výzvou pre BSK. Nástroj Rodinné pasy mal ambíciu propagovať kultúrne podujatia smerom k verejnosti. Dotazníkový prieskum však ukázal, že široká verejnosť pozná a aktívne využíva tento nástroj len minimálne. Iba približne 3 percentá respondentov využíva portál na získavanie informácií o kultúrnych podujatiach. Zároveň rodinné pasy boli zavedené pred viac ako siedmimi rokmi a počas tejto doby neprebehla výraznejšia úprava tohto nástroja.

(F7) Zlepšenie prezentácie kultúry a kultúrnych udalostí v BSK. Úloha a vplyv sociálnych médií sa posilňuje. Tradičné formy propagácie a marketingu (napr. časopisy) majú stále svoju cieľovú skupinu, no ich účinnosť je výrazne nižšia. Časopis Bratislavský kraj je podľa dotazníka málo (6 %) vnímaný ako zdroj informácií o kultúre a podujatiach. Vzhľadom na to, že BSK je zriaďovateľom umeleckých stredných škôl, vzniká tu potenciál na využitie kreatívneho potenciálu na propagáciu kultúry v BSK v spolupráci so študentmi a študentkami.

(F8) Právna úprava prostredia kultúry a kreatívneho priemyslu obmedzuje tvoriť zisk a zabezpečovať súkromné (spolu)financovanie. Ide predovšetkým o chýbajúci zákon o sponzoringu, a legislatívy, ktorá by umožňovala vytvorenie nových organizačných foriem kultúrnych inštitúcií a obmedzené možnosti financovania kultúry aj zo súkromných zdrojov.

Prekážky:

- Nevyjasnené vzťahy v oblasti kultúrnej politiky medzi BSK a mestom Bratislava.
- Vysoké koordinačné náklady na koordináciu tvorby kultúrnych politík BSK – obce – štát – nadnárodná úroveň.
- Dlhodobá absencia kvalitných na dôkazoch postavených strategických dokumentov.
- Relatívne nízka priorita oblasti kultúry v BSK v porovnaní s inými oblasťami.

Prehľad možných opatrení (F) Úloha úradu BSK

Hlavný problém/výzva	Metariešenie	Opatrenie	Zdroj financovania opatrenia	Zdroj návrhu
(F1) Absencia formovania obsahu/tém v oblasti kultúry zo strany kraja	Formovanie obsahu, tém a priorít v oblasti kultúry	Vypracovanie krátkodobého (napr. na tri roky) implementačného plánu kultúrnej politiky BSK, ktorý definuje ciele, úlohy, alokované finančné prostriedky na aktivity a projekty, témy v kultúrnej politike BSK.	Rozpočet BSK	Fokusové skupiny, Erudio štúdia
		Vypracovanie koncepcie rozvoja kultúrno-kreatívneho priemyslu BSK.	Rozpočet BSK doplnený o grantové výzvy a v spoluprácu s expertmi/expertkami a výskumníkmi/výskumníčkami v danej oblasti	PHSR
	Definovanie verejnej hodnoty kultúry v BSK	Vypracovanie vízie kultúry v BSK (napr. podoba kultúry v regióne v horizonte 20 rokov) a zadefinovanie verejnej hodnoty kultúry v BSK.	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom prípadne v spoluprácu s expertmi/expertkami a výskumníkmi/výskumníčkami v danej oblasti	Fokusové skupiny, Erudio štúdia
(F2) Vnímanie nezriadovanej kultúry	Zvyšovanie informovanosti o hodnote nezriadovanej kultúry	Realizácia aktivít smerujúcich k celoživotnému vzdelávaniu v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu a ich úlohe v spoločnosti - napr. osвета o umelcoch z BSK.	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom	Fokusové skupiny, Rozhovory, Erudio štúdia
		Iniciovať (prípadne organizovať) otvorené diskusie s odborníkmi a aktérmi v oblasti	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske	Erudio štúdia

		kultúry, ktoré by mali aj osvetový a vzdelávací efekt pre verejnosť.	štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom	
		Organizácia verejnej prezentácie aktivít a činností nezriaďovanej kultúry (napr. tých aktérov, ktorí boli podporení cez grantovú schému BRDS – prezentácie po realizácii projektov).	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom	PHSR, Programové vyhlásenie J. Drobu, fokusové skupiny, Erudio štúdia
(F3) Nedostatočné informovanosť poslancov a poslankýň o kultúre a jej potenciálnom prínose pre BSK	Zvyšovanie informovanosti o hodnote kultúry	Vypracovanie analytického a následne aj popularizačného dokumentu, ktorý popíše model fungovania kultúrneho a kreatívneho priemyslu, ktorý vysvetlí zmysel kultúry pre región a prínos odvetvia nielen po ekonomickej, ale aj vzdelávacej a spoločenskej stránke.		Fokusové skupiny, rozhovory
(F4) Nedostatočné odborné kapacity na oddelení kultúry BSK	Ľudské zdroje	Personálne posilnenie oddelenia kultúry BSK na expertných, analytických a koordinačných pozíciách na základe auditu potrebných a existujúcich zručností na oddelení kultúry BSK.	Rozpočet BSK	Erudio štúdia
(F5) Nedostatočná aktivita BSK smerom k sieťovaniu všetkých relevantných aktérov	Sieťovanie	Pravidelne zastrešovať fundraisingové podujatie pre projekty hľadajúce donorov vrátane poskytnutia pomoci s prezentáciou projektov. Vytvorenie platformy na vzájomnú koordináciu a komunikáciu BSK s ostatných kľúčových aktérov - MK SR, hlavné mesto Bratislava, a ostatnými obcami/mestami v		Fokusové skupiny Fokusové skupiny, rozhovory, Erudio štúdia

BSK vrátane nadnárodných organizácií a MVO na Slovensku.	
Vytvorenie platformy na vzájomnú koordináciu a komunikáciu za účelom, čo možno najefektívnejšieho a najúčinnnejšieho poskytovania kultúrnych služieb poskytovaných rôznymi organizáciami v BSK. Výstupom by mohol byť napr. pravidelne aktualizovaný kalendár podujatí.	Fokusové skupiny, Erudio štúdia
Podpora networkingu pre vytváranie partnerstiev medzi správcami pamiatok, podnikateľmi, občianskymi združeniami a miestnymi iniciatívami.	Programové vyhlásenie J. Drobu
Prepojenie úradu BSK so Slovenským Centrom Dizajnu s cieľom zabrániť zničeniu a likvidácii pamiatok a verejných priestorov v BSK cez aktívnu spoluprácu – živý kontakt na oboch úrovniach cez odborných zamestnancov a zamestnankyne.	Rozhovory
Pôsobenie BSK v iniciovaní spolupráce pri väčších projektoch, ktoré sa periodicky opakujú. Např. (spolu)organizácia prehliadok, kde by prebiehala konfrontácia slovenského umenia a kreatívneho priemyslu s európskym/svetovým.	Rozhovory
Zber dát o aktuálnom dianí v oblasti kultúry (zriaďovaná aj nezriaďovanám ktorého výstupom môže byť např. kalendár podujatí v BSK).	Erudio štúdia

(F6) Výraznejšie prepájanie kultúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu s cestovným ruchom a cestovaním za kultúrou v rámci regiónu	Rodinné pasy	Transformácia alebo nahradenie rodinných pasov za iný typ nástroja, ktorý bude viac reflektovať potreby širokej verejnosti. (Transformácia môže byť iniciovaná zapojením všetkých kultúrnych zariadení zriaďovaných BSK, ktoré doposiaľ neboli zapojené)	Dotazník, IRP
	Cestovný ruch	Vytvorenie novej koncepcie využívania kultúry ako súčasti produktov a balíkov cestovného ruchu BSK.	PHSR, Erudio štúdia
		Rozvoj tématických ciest na území BSK (Cesta šľachtických rodov, Kultúrna cesta sv. Cyrila a Metoda, Cesta židovskej kultúry, Cesta železnej opony, Limes Romanus a pod.). V rámci komplexného rozvoja tématických ciest je potrebná spolupráca vrátane obsahového napĺňania a vytvárania produktu v spolupráci s Inštitútom regionálnej politiky, Krajskou organizáciou cestovného ruchu a inými aktérmi, vrátane zriaďovaných organizácií BSK – Malokarpatské múzeum, MOS, Synagóga v Senci, a pod; a škôl.	IRP
		Organizácia alternatívneho využívania priestorov národných kultúrnych pamiatok na území BSK s cieľom prilákať návštevníkov kraja – napr. organizáciou podujatí, koncertov, a pod. na záujmových kultúrnych miestach a kultúrno historických lokalitách s využitím lokálnych umeleckých kapacít.	IRP

(F7) Zlepšenie prezentácie kultúry a kultúrnych udalostí v BSK	Prezentácia kultúry	Podpora nehmotného kultúrneho dedičstva (napr. podpora folklóru, tradičných lokálnych produktov a remeselníctva) prostredníctvom organizácie špecifických podujatí s prepojením na cestovný ruch (napr. Tematické cesty). alebo napojením na už existujúce iniciatívy v oblasti kultúrneho dedičstva (Medzinárodná keramická cesta).		IRP
		Koordinácia a aktívna spolupráca so strednými umeleckými školami v BSK za účelom tvorby propagačných materiálov pre subjekty tvoriace kultúru v BSK.		PHSR, Erudio štúdia
	Informovanie kultúrnych aktivítach a udalostiach	Úprava prehľadnosti informačných webových stránok zriaďovaných organizácií BSK a úprava lepšej jazykovej vybavenosti informačných webových stránok kraja.	Rozpočet BSK doplnený o grantové výzvy a v spoluprácou s expertmi/expertkami a výskumníkmi/výskumníčkami v danej oblasti	Programové vyhlásenie J. Drobu
		Systematická práca so sociálnymi sieťami BSK ako najefektívnejším kanálom na informovanie verejnosti (promovanie podujatí, organizácií BSK, získavanie spätnej väzby)	Rozpočet BSK	PHSR, Erudio štúdia
		Zabezpečenie školení pre organizácie zriaďovanej kultúry BSK na prácu so sociálnymi médiami a marketing.	Rozpočet BSK doplnený o grantové výzvy a v spoluprácou so súkromným sektorom.	Fokusové skupiny
		Podpora zriaďovanej kultúry pri adaptácii modelu získavania najmladších návštevníkov napr. podľa vzoru projektu Staromestskej knižnice podporujúcej čitateľskú gramotnosť	Rozpočet BSK	Erudio štúdia

(F8) Zlepšovanie právnej úpravy prostredia kultúry a kreatívneho priemyslu.	Lobing	od útleho veku - Môj prvý čitateľský preukaz, prostredníctvom ktorého sa knižnica snaží formou bezplatného čitateľského preukazu prilákať rodičov s malými deťmi a fungovať aj ako určitá forma komunitného centra.	
		Posilnenie spolupráce s kľúčovými organizáciami v ktorých je BSK členom – Krajská organizácia cestovného ruchu a SDC - pri vytváraní produktových balíčkov zameraných aj na kultúru a celkovej propagácii kultúry v BSK	IRP
		Vytvorenie legislatívneho prostredia, umožňujúceho vznik nového typu kultúrnych organizácií, ktoré by boli zriaďované rôznymi subjektmi v spolupráci (kraj, mestá, obce, tretí sektora súkromný sektor).	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom PHSR
		Úprava legislatívy, tak, aby bolo umožnené kultúrnym organizáciám tvoriť zisk, úprava zákona o sponzoringu a podpora investovania peňazí do oblasti kultúry - rozvoj viaczdrojového financovania kultúry aj zo súkromných zdrojov (napr. prostredníctvom daňových úľav v prípade novelizácie daňových zákonov SR).	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotácia zo štátneho rozpočtu, spolupráca so súkromným sektorom PHSR
		Podpora kultúry cez začlenenie povinnosti investovať do kultúry pri obnove pamiatok, prípadne pri vývoji iných projektov.	Fokusové skupiny, rozhovory

(G) Digitalizácia

Stručný popis kontextu:

Digitalizácia kultúrneho dedičstva je dôležitou úlohou pre BSK najmä preto, že zabezpečuje zachovávanie kultúrnych obsahov. Okrem tejto dôležitej úlohy, umožňuje digitalizácia, v prípade využitia interaktívnych prezentačných aktivít, sprístupňovať kultúrne dedičstvo širokému okruhu návštevníkov i používateľov. V rámci zriaďovanej kultúry BSK svoj obsah digitalizujú Malokarpatské múzeum v Pezinku, Malokapratská knižnica v Modre a Malokarpatské osvetové stredisko v Modre. V rámci Malokarpatského osvetového strediska má v najbližších rokoch vzniknúť digitálno-dokumentačné centrum. Súčasné nastavenie náročnosti procesov a chýbajúce technológie však neumožňujú digitalizovať a sprístupňovať väčšie množstvo diel. Výzvou je zároveň zvýšiť popularizáciu už zdigitalizovaných diel pri zachovaní autorských práv.

Hlavné problémy a výzvy:

(G1) Nedostatočná digitalizácia umeleckých diel a objektov kultúrneho dedičstva. Miera digitalizácie umeleckých diel a objektov kultúrneho dedičstva a ich ponuka zaostáva za dopytom po takýchto dielach. Z dôvodu dlhých čakacích lehôt je digitalizácia realizovaná aj svojpomocne, v rámci obmedzených technických možností, ktoré nedokážu nahradiť profesionálny digitalizačné nástroje a vybavenie.

(G2) Nedostatočná popularizácia a prezentácia digitalizovaných diel v online priestore. Legislatíva v oblasti autorských práv je komplikovaná na interpretáciu a do výraznej miery obmedzuje zriaďované organizácie BSK vo väčšej popularizácii. Zdigitalizované diela (prípadne nahrávky vystúpení) tak mnohokrát nie sú automaticky prístupné verejnosti v online podobne, ale výhradne vystavované v priestoroch jednotných zriaďovaných organizácií ako súčasť výstavy.

Prekážky:

- Finančná a časová náročnosť digitalizácie.
- Autorský zákon v kontexte digitalizácie umeleckých diel a objektov kultúrneho dedičstva.
- Obmedzené národné kapacity na digitalizáciu – dlhé čakacie doby.
- Podmienky projektov, prostredníctvom ktorých sa digitalizovali diela.

Prehľad možných opatrení v (G) Digitalizácia

Hlavný problém/výzva	Metariešenie	Opatrenie	Zdroj financovania opatrenia	Zdroj návrhu
(G1) Nedostatočná digitalizácia umeleckých diel a objektov kultúrneho dedičstva	Zvýšenie tempa v digitalizácii a umeleckých diel a objektov kultúrneho dedičstva	Zriadenie digitalizačného strediska v Malokarpatskom osvetovom stredisku v Modre (resp. pokračovanie v tejto iniciatíve).	Európske štrukturálne a investičné fondy, PPP, dotácia zo štátneho rozpočtu a spolupráca so súkromným sektorom	Fokusové skupiny
		Zdieľanie zriadeného digitalizačného strediska v Malokarpatskom osvetovom stredisku v Modre medzi ostatným zriaďovanými organizáciami BSK.		Fokusové skupiny
(G2) Nedostatočná popularizácia a prezentácia digitalizovaných diel v online priestore	Skvalitnenie a zvýšenie interaktivity expozícií kultúrnych zariadení	Poskytovanie pomoci pri interpretácii legislatívy autorského zákona a podmienok zverejňovania zdigitalizovaných diel a objektov pre zriaďované organizácie.	Rozpočet BSK doplnený o dotáciu zo štátneho rozpočtu a spolupráca so súkromným sektorom	PHSR
		Podpora spolupráce a sieťovania so súkromným sektorom v oblasti prezentácie a popularizácie zdigitalizovaného obsahu.	Európske štrukturálne a investičné fondy, PPP, dotácia zo štátneho rozpočtu a spolupráca so súkromným sektorom	PHSR, Fokusové skupiny

(H) Profesionalizácia v kultúre a kultúrnom a kreatívnom priemysle

Stručný popis kontextu:

V sektore kultúry a kreatívneho priemyslu chýbajú profesionáli a profesionálky disponujúce zručnosťami v oblasti manažmentu, podnikateľských činností, marketingu, získavania financovania a konceptu kapitalizácie kreativity a talentu. Nedostatok tréningových a mentoringových aktivít pre profesionálov, ktorí sa takýmto činnostiam venujú, ako aj nízke finančné zabezpečenie projektov, negatívne vplýva na úroveň profesionalizácie v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu. Nízka miera profesionalizácie ľudských zdrojov v kultúre, kultúrnom a kreatívnom priemysle komplikuje tvorcom realizáciu projektov a diel, keďže sa miesto toho musia venovať práve práci na manažmente projektov, zabezpečovaní podnikateľských činností, marketingu, získavaniu financií na projekt a konceptu kapitalizácie vlastnej kreativity a talentu. Preto sú potrebné špecializované tréningové a poradenské programy, ktoré by umožnili už pracujúcim profesionálom rozvíjať svoje zručnosti, ktoré vedia následne uplatniť na trhu alebo vo vlastnej tvorbe. S profesionalizáciou v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu je spojená aj potreba identifikovania nových rolí v spoločnosti, ktoré vznikli, prípadne vzniknú na základe klimateckej krízy, prípadne fungovania postpandemického sveta.

Hlavné problémy a výzvy:

(H1) Nedostatok profesionálov v podporných činnostiach pre oblasť kultúry a kreatívneho priemyslu. V BSK je veľké množstvo tvorcov, ale chýba im množstvo profesionálov, ktorí by disponovali špecifickými zručnosťami v oblasti manažmentu, podnikateľských činností, marketingu, získavania financovania a konceptu kapitalizácie kreativity a talentu. Táto absencia špecifických profesionálov limituje možnosti kultúry a kreatívneho priemyslu na realizáciu projektov a ich rozmerov.

Prekážky:

- Nedostatok tréningových a mentoringových aktivít v kraji.
- Nízka finančná podpora projektov.
- Intervencie v tejto oblasti nemajú okamžité viditeľné efekty, čo môže byť rizikom pre ich udržateľnosť.
- Nedostatok absolventov z vysokých umeleckých škôl z príbuzných odborov, ktorí zostávajú v sektore.

Prehľad možných opatrení v (H) Profesionalizácia v kultúre a kultúrnom a kreatívnom priemysle

Hlavný problém/výzva	Metariešenie	Opatrenie	Zdroj financovania opatrenia	Zdroj návrhu
	Podpora vzdelávacích programov súvisiacich s kultúrno-kreatívnym priemyslom	Podpora alebo realizácia vzdelávania konkrétnych filmových profesionálov, ktorý v regióne chýbajú, prostredníctvom vzdelávacích organizácií, ktoré má BSK k dispozícii (vlásenkári, kostyméri, make-up artisti pre film, výrobcovia rekvizít).	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotáciu zo štátneho, spolupráca obcí, spolupráca so súkromnými firmami	PHSR, rozhovory
		Podpora alebo realizácia vzdelávania ďalších profesionálov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu - aj v podporných profesiách ako je - manažment, PR, fundraising a pod.	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotáciu zo štátneho, spolupráca obcí, spolupráca so súkromnými firmami	PHSR, Rozhovory, fokusové skupiny
(H1) Nedostatok profesionálov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu	Identifikácia nových výziev a úloh v spoločnosti	Vypracovanie analytického materiálu, ktorý identifikuje nové úlohy v spoločnosti, ktoré vznikajú, prípadne vzniknú, v dôsledku klimatickej krízy a v kontexte postpandemického sveta a ich využitie tejto identifikácie vo vzdelávacom systéme, ktorý kompetenčne spadá pod BSK (na základe myšlienky Nového európskeho Bauhausu, kreatívnej a interdisciplinárnej iniciatívy, ktorá vytvára priestor na dialóg s cieľom navrhovať spôsob života v budúcnosti, v ktorom sa spája umenie, kultúra, sociálne začlenenie, veda a technológia).	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotáciu zo štátneho, spolupráca obcí, spolupráca so súkromnými firmami	PHSR, rozhovory
	Podpora umeleckých rezidencií	Podpora zriaďovania umeleckých rezidencií v rámci nezriaďovanej kultúry – poskytnutím priestorov alebo infraštruktúry	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy,	PHSR

	umelcom a pracovníkom v kultúre na obmedzený čas.	dotáciu zo štátneho, spolupráca obcí, spolupráca so súkromnými firmami	
	Podpora zriaďovania umeleckých rezidií v rámci zriaďovanej kultúry - organizácií BSK - poskytnutím priestorov alebo infraštruktúry umelcom a pracovníkom v kultúre na obmedzený čas.	Rozpočet BSK doplnený o doplnkové zdroje európske štrukturálne a investičné fondy, dotáciu zo štátneho, spolupráca obcí, spolupráca so súkromnými firmami	PHSR

Prílohy: A. Verejná hodnota

Verejná hodnota je koncept, ktorý pokrýva nielen hodnotu verejných služieb (služieb zabezpečovaných alebo poskytovaných verejným sektorom), ale aj procesov riadenia verejných organizácií a samotného prístupu poskytovania verejnej služby. Tento koncept preto nezahŕňa len samotný výsledok verejnej služby alebo realizovanej verejnej politiky, ale aj jej charakter a spôsob, akým je identifikovaná potreba dizajnovaná (napr. participatívne procesy) a realizovaná - sprostredkovaná občanom (Moore, 1995).

Verejná hodnota podľa Moora (1995) kladie dôraz na:

- na doručovanie kvalitných služieb a tovarov a dosahovania cieľov,
- na budovanie a udržiavanie dôvery a legitímnosti verejných organizácií.

Dôležitou charakteristikou verejnej hodnoty je dôraz na merateľnosť stanovených cieľov, ktorá prispieva v zúčtovateľnosti verejných manažérov. Rovnako dôležitý je dôraz na definovanie nielen okamžitých výstupov navrhovanej verejnej politiky (napr. zrekonštruované divadlo Aréna), ale aj definovanie očakávaných výsledkov (napr. zvýšená návštevnosť divadla Aréna po rekonštrukcii, alebo realizácia väčšieho množstva predstavení a iných akcií) a vplyvov (napr. zvýšenie dlhodobej ekonomickej udržateľnosti divadla Aréna a čo vytvorí priestor na investície do experimentálnych predstavení).

Organizácie vytvárajú verejnú hodnotu podľa Moore (1995):

- napĺňaním reálnych potrieb a túžob občanov,
- intervenciou, v prípade zlyhávania trhu,
- vytváraním a udržiavaním inštitúcií,
- komunikáciou, budovaním dôvery.

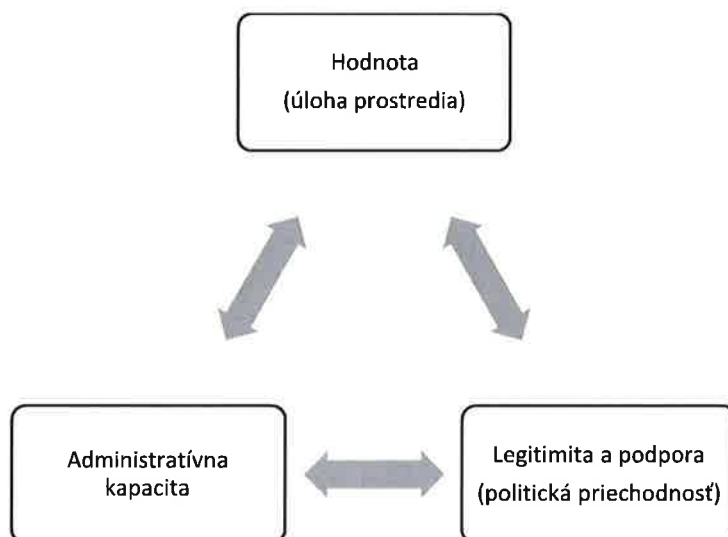
Hodnota za peniaze je len jeden z množných spôsobov definovania verejnej hodnoty, ktorý kladie primárne dôraz hodnotu - hospodárnosť a nákladovú efektívnosť (čo najviac výstup za čo najmenej vstupov). Jørgensen a Bozeman (2007) hovoria o tzv. inventári verejnej hodnoty – verejná hodnota môže byť zložená z viacerých hodnôt, nielen z jednej a nielen z ekonomických hodnôt. Verejná hodnota v oblasti kultúry môže okrem hospodárnosti prioritizovať aj iné hodnoty, ako napríklad inkluzívnosť, inovatívnosť, responzívnosť na verejné udalosti, alebo napríklad ekologickú udržateľnosť.

Každá organizácia by mala pri vytváraní a dosahovaní verejnej hodnoty naplňovať jednotlivé body v „strategickom trojuholníku“ (viď. obrázok 2).

- Zameraná na vytváranie niečoho hodnotného – definovať si, čo je tou hodnotou/hodnotami.

- Byť legitímnou a politicky udržateľnou – čo znamená, že dokážu získať dostatočnú politickú podporu a zdroje a vytvoriť si prostredie, ktoré bude podporovať dosahovanie zadaných hodnôt.
- Musí byť operatívne a administratívne uskutočniteľná – v rámci dostupných organizačných a iných zdrojov.

Obrázok 2: Vzťah medzi verejnou hodnotou, verejných záujmom a verejným statkom

Zdroj: Alford, J., O'Flynn, J. (2009)

Zdroje:

Alford, J., O'Flynn, J. (2009). Making sense of public value: Concepts, critiques and emergent meanings. *Intl. Journal of Public Administration*. Vol. 32, 3-4, pp 171 – 191,
DOI: <https://doi.org/10.1080/01900690902732731>

Moore, M. (1995). *Creating Public Value: Strategic Management in Government*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Jørgensen, B., T., Bozeman, B. Public Values: An Inventory. *Administration & Society*. Vol. 39, 3, pp. 354 – 381. DOI: <https://doi.org/10.1177/0095399707300703>

B. Pozitívne efekty kultúry a kreatívneho priemyslu: Multiplikačný efekt v kontexte umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu

Pojem multiplikačný efekt (*spillover effect*) sa v oblasti umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu používa na zachytenie a vyjadrenie ich nepriamych spoločenských a ekonomických vplyvov a výsledkov verejných politík v tejto oblasti. KEA *European Affairs* definuje multiplikačné efekty v oblasti kreativity ako „výhody vyplývajúce z činností (umelcov a kreatívnych profesionálov) kultúrneho a kreatívneho priemyslu, ktoré majú pozitívne účinky na iné odvetvia hospodárstva alebo oblasti spoločnosti. Tieto pozitívne externality sú výsledkom procesov, prostredníctvom ktorých sa na kultúre založená kreativita šíri naprieč ostatnými hospodárskymi odvetviami, čím prispieva k inovácii v širšom hospodárstve. K tomuto multiplikačnému efektu môže dôjsť v dôsledku neplánovaných interakcií medzi ekonomickými subjektmi, ale je možné k nim pristupovať aj strategickjším spôsobom s cieľom využiť potenciál kreativity založenej na kultúre na sociálno-ekonomický rozvoj.“²

V analytickom materiáli spoločnosti Tom Fleming Creative Consultancy: *Cultural and creative spillovers in Europe* (2015) sú multiplikačné efekty v oblasti kultúry a kreatívy definované ako „ako procesy, v rámci ktorých majú aktivity v umení, kultúre a kreatívnom priemysle široký dopad na miesta, spoločnosť alebo hospodárstvo prostredníctvom presahu konceptov, myšlienok, skúseností, schopností, znalostí a rôzneho druhu kapitálu z týchto odvetví.“³

Multiplikačné efekty umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu v rôznych oblastiach a ich podkategórie

Multiplikačné efekty umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu je možné rozdeliť do troch základných kategórií⁴, ktoré sa ďalej členia na podkategórie týchto efektov (viď. obrázok 1):

- 1) multiplikačné efekty v oblasti znalostí,
- 2) multiplikačné efekty v oblasti priemyslu,
- 3) multiplikačné efekty v oblasti sieťovania.

Multiplikačné efekty v oblasti znalostí (*knowledge spillovers*) odkazujú k novým ideám, inováciám a procesom vyvíjaným v rámci umeleckých organizácií, umelcami a podnikmi v kreatívnom priemysle, ktoré presahujú do širšieho hospodárstva a spoločnosti. Ako príklady je možné uviesť stimulovanie kreativity, rozvíjanie zručností obyvateľov, či posilnenie cezhraničnej a medzi sektorovej spolupráce.

² Pre viac informácií pozri: https://urbact.eu/sites/default/files/creative_spin_final_report.pdf

³ Pre viac informácií pozri:

https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/Cultural_creative_spillovers_in_Europe_full_report.pdf

⁴ Toto rozdelenie je používané v rôznych analytických materiáloch: Frontier Economics (2007) *Creative industry spillovers – Understanding the impact on the wider economy*; Nesta (2008) *Policy briefing: Beyond the creative industries: making policy for creative economy*, Tom Fleming Creative Consultancy (2015) *Cultural and creative spillovers in Europe* atď.

Multiplikačné efekty v oblasti priemyslu (*industry spillovers*) odkazujú na vertikálny hodnotový reťazec a horizontálne medzi sektorové výhody pre hospodárstvo a spoločnosť. Ide o taký typ multiplikačných efektov, v ktorých činnosti v jednom sektore ovplyvňujú výkonnosť v naprieč hodnotovým reťazcom medzi sektormi alebo v rámci sektorov (napríklad produktivita, konkurencieschopnosť alebo prax). Tieto pramene z vplyvu dynamiky kreatívneho priemyslu - podnikov, umelcov, umeleckých organizácií alebo umeleckých podujatí. Ako príklady je možné uviesť vplyv na trh s nehnuteľnosťami či stimulácia domácich i zahraničných investícií.

Multiplikačné efekty v oblasti sieťovania (*Network spillovers*) sa vzťahujú na vplyvy a následky na hospodárstvo a spoločnosť, ktoré vznikajú z prítomnosti veľkej hustoty umenia a/alebo kreatívneho priemyslu v špecifickom priestore (klaster alebo kultúrna štvrť). Sieťové multiplikačné efekty sú spájané s klastrovaním (ako systémom rozširovania tacitného poznania) a zhľukovaním, pričom prínosy sú veľmi široké, vrátane ekonomického rastu, nárastu atraktivity regiónu a posilnenie jeho identity/zviditeľnenia. Ako príklady je možné uviesť budovanie spoločenskej súdržnosti, zvyšovanie blahobytu či vytváranie atraktívneho ekosystému ako aj identity mesta a priestoru.

Obrázok 1: Diagram multiplikačných efektov a ich podkategórií

Zdroj: Tom Fleming Creative Consultancy (2015) *Cultural and creative spillovers in Europe*, s. 9

**BRATISLAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ KRAJ**
NAJLEPŠIE MIESTO PRE ŽIVOT

**FAKULTA SOCIÁLNYCH
A EKONOMICKÝCH VIED**
Univerzita Komenského
v Bratislave

Správa o výsledku konzultačného procesu pri príprave Stratégie kultúrnej politiky BSK s výhľadom do roku 2030

V dňoch 25.2. 2022 až 9.3. 2022 prebehol konzultačný proces ako ďalší z krokov tvorby Stratégie kultúrnej politiky BSK s výhľadom do roku 2030 formou dotazníkového zberu. Cieľom tejto aktivity bola prioritizácia opatrení, ktorých zostaveniu predchádzal rozsiahly zber dát (rozhovory, dotazníky, fokusové skupiny) so zapojením laickej aj odbornej verejnosti realizovaný v roku 2021. Tieto tvorili východisko pre definovanie tematických oblastí (označené písmenami A-H), v rámci ktorých boli formulované problémy/výzvy a k nim následne identifikované opatrenia za účelom riešenie toho-ktorého problému. V rámci konzultačného procesu bolo oslovených 98 expertov a expertiek z oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu a kultúrnej politiky.

Hlavným výstupom konzultácie je vyhodnotenie identifikovaných opatrení z hľadiska účinnosti - t.j. do akej miery navrhnuté opatrenia riešia resp. zmierňujú ten-ktorý problém na škále od veľmi nízkej účinnosti až po veľmi vysokú (respondenti a respondenty mohli zároveň označiť, že opatrenie nie je podľa ich názoru pre daný problém relevantné). Vyhodnocovanie účinnosti vygenerovalo zoznam opatrení podľa jednotlivých tematických oblastí, pričom jednotlivé opatrenia sú zoradené podľa jediného kritéria - účinnosti daného opatrenia.

Vzhľadom na obmedzené zdroje a kapacity BSK však nie je možné implementovať všetky navrhované opatrenia, preto tento dokument môže slúžiť ako východisko pre politické rozhodovanie BSK. Ukazuje totiž poradie opatrení, ktoré expertky a experti zostavili a ktoré je možné využiť aj pre účely nastavenie poradia implementácie opatrení. Konečné rozhodnutie je však rozhodnutím relevantných predstaviteľov BSK.

Každý/á z oslovených expertov a expertiek mali možnosť vyjadriť svoj názor na účinnosť identifikovaných opatrení (a prípadne pridať ďalšie, ktoré v zozname nebolo) podľa svojej expertízy v danej oblasti. Preto nie všetci respondenti a respondenty hodnotili všetky tematické oblasti. Výsledný počet odpovedí v jednotlivých oblastiach sa preto líši. Celková miera zapojenia je 37 % (36 zapojených respondentov a respondentiek). Na konzultáciu bol využitý softvér Qualtrics a v priebehu zberu dát boli poslané dve pripomienky (1.3. a 4.3.).

V nasledujúcej časti textu postupne predstavujeme výsledky za každú z tematických oblastí (A-H). Každá z tematických oblastí ma rôzny počet podoblastí a preto aj rozsah a množstvo

navrhovaných opatrení.

Tematické oblasti

A. Stavebno-technický stav kultúrnych pamiatok a kultúrnej infraštruktúry kultúry.

- A1. Nevyhovujúci stavebno-technický stav niektorých kultúrnych pamiatok.
- A2. Nevyhovujúci stavebno-technický stav kultúrnej infraštruktúry zriaďovanej kultúry.
- A3. Nevyhovujúci stavebno-technický stav kultúrnej infraštruktúry nezriaďovanej kultúry.

B. Kultúrna infraštruktúra pre zriaďovanú a nezriaďovanú kultúru – modernizačný dlh.

- B1. Chýbajúca infraštruktúra.
- B2. Absencia vonkajšieho priestoru na prezentáciu umenia a kultúry.
- B3. Absencia infraštruktúry kolaboratívneho charakteru so službami inkubátora a akcelérátora.
- B4. Koncentrácia infraštruktúry v hlavnom meste.

C. Dotačné schémy pre nezriaďovanú kultúru (BRDS a rezerva predsedu BSK).

- C1. Grantové schémy nerozlišujú medzi etablovanými a začínajúcimi profesionálmi/profesionálkami.
- C2. Grantové schémy sú len jednoročné schémy.
- C3. Nízka predvídateľnosť procesu vyhodnotenia výzvy a požiadavka na okamžitú implementáciu.
- C4. Nízka podpora cez dotačné schémy.
- C5. Nízka miera hodnotenia kvality predkladaných a implementovaných projektov (ex post hodnotenie).
- C6. Absentujúca vízia BSK, nedefinovanie dopytu.
- C7. Nízka flexibilita položiek v schválených projektoch.
- C8. Grantové schémy nepodporujú financovanie prevádzkových, mzdových nákladov a rekonštrukčných prác.
- C9. Chýbajúci systém pomoci v prípade neočakávaných situácií.
- C10. Absentujúca podpora pre online projekty a tvorbu.
- C11. Nízka miera zohľadňovania komerčného charakteru projektov v grantových schémach BSK.
- C12. Súčasné ekonomické nástroje sú rigidné a neadaptujú sa potrebám prostredia.

D. Dáta o kultúre v BSK.

- D1. Chýbajúca mapa aktérov pôsobiacich v kultúrnom a kreatívnom priemysle pôsobiacich v BSK.
- D2. Nedostatočné (ex post) hodnotenie efektívnosti rozdelených finančných prostriedkov cez grantové schémy a kvality výstupov.
- D3. Nedostatočná koordinácia kultúrnych udalostí v BSK.
- D4. Chýbajúci pravidelne aktualizujúci sa zoznam investičných potrieb BSK v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu.

E. Úloha, postavenie a fungovanie zriaďovanej kultúry.

- E1. Nedostatok informácií o výkonnosti a využívaní zriaďovanej kultúry, monitorovanie a hodnotenie ich fungovania.
- E2. Nedostatočné kapacity v zriaďovaných organizáciách v regióne.

- E3. Nerovnomerné rozloženie pôsobenia zriaďovanej kultúry v subregiónoch BSK.
- E4. Nedostatočná (nefinančná) podpora zriaďovaných organizácií.

F. Úloha úradu BSK.

- F1. Absencia formovania obsahu/tém v oblasti kultúry zo strany kraja.
- F2. Vnímanie nezriaďovanej kultúry.
- F3. Nedostatočná informovanosť poslancov a poslankyň o kultúre a jej potenciálom prínose pre BSK.
- F4. Nedostatočné odborné kapacity na oddelení kultúry BSK.
- F5. Nedostatočná aktivita BSK smerom k siet'ovaniu aktérov kultúry a kreatívneho priemyslu.
- F6. Výraznejšie prepájanie kultúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu s cestovným ruchom a cestovaním za kultúrou v rámci regiónu.
- F7. Zlepšenie prezentácie kultúry a kultúrnych udalostí v BSK.
- F8. Právna úprava prostredia kultúry a kreatívneho priemyslu obmedzuje tvoriť zisk a zabezpečovať súkromné (spolu)financovanie.

G. Digitalizácia

- G1. Nedostatočná digitalizácia umeleckých diel a objektov kultúrneho dedičstva.
- G2. Nedostatočná popularizácia a prezentácia digitalizovaných diel v online priestore.

H. Profesionalizácia v kultúre a kultúrnom a kreatívnom priemysle.

- H1. Nedostatok profesionálov v podporných činnostiach pre oblasť kultúry a kreatívneho priemyslu.
- H2. Opýtame sa Vás, ako hodnotíte dostupné opatrenia z hľadiska účinnosti.

Stavebno-technický stav kultúrnych pamiatok a kultúrnej infraštruktúry kultúry

Táto tématická oblasti ma tri podoblasti (A1-A3)

Do tejto časti sa zapojilo 13 % z oslovených expertov a expertiek (z celkovo oslovených 32).

A1. Nevyhovujúci stavebno-technický stav niektorých kultúrnych pamiatok.

Ako môžeme vidieť nižšie v tabuľke A1, najpozitívnejšie boli hodnotené opatrenia Revitalizácia budovy Malokarpatského osvetového strediska v Modre, Obnova budovy divadla Aréna, Vytvorenie zoznamu dlhodobých investičných priorít a aktualizovanie zoznamu na ročnej báze úradom BSK, Revitalizácia Synagógy v Senci. Všetky uvedené opatrenia boli vyhodnotené ako veľmi vysoko účinné.

A1 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Obnova budovy divadla Aréna	4.00	5.00	4.67	5.00	0.47	3
Vytvorenie zoznamu dlhodobých investičných priorít a aktualizovanie zoznamu na ročnej báze úradom BSK	4.00	5.00	4.67	5.00	0.47	3
Revitalizácia budovy Malokarpatského osvetového strediska v Modre	5.00	5.00	5.00	5.00	0.00	2
Revitalizácia Synagógy v Senci	4.00	5.00	4.67	5.00	0.47	3
Úprava dotačných schém (BRDS), ktorá by umožnila čerpať finančné prostriedky aj na malé stavebno-technické opravy (napr. oprava havarijného stavu) pre subjekty nezriaďovanej kultúry	4.00	5.00	4.33	4.00	0.47	3
Modernizácia infraštruktúry a materiálo-technického vybavenia potrebného pre fungovanie Malokarpatskej knižnice v Pezinku	4.00	4.00	4.00	4.00	0.00	3
Obnova stálej scény Bábkového divadla	3.00	5.00	4.00	4.00	1.00	2
Vytvorenie metodického usmernenia upravujúceho postup pri zachraňovaní pamiatky úradom BSK	1.00	5.00	3.33	4.00	1.70	3

Zvýšenie miery bezbariérovosti všetkých kultúrnych pamiatok v správe BSK	4.00	5.00	4.33	4.00	0.47	3
Záchrana, obnova a nové využitie (Revitalizácia) kaštieľu a parku v Malinove	2.00	5.00	3.75	4.00	1.09	4
Záchrana, obnova a nové využitie kultúrnej pamiatky Synagóga vo Svätom Jure	4.00	5.00	4.33	4.00	0.47	3
Záchrana, obnova a nové využitie Múzea F. Kostku v Stupave	3.00	4.00	3.50	3.50	0.50	4
Vytvorenie klasifikácie národnej kultúrnej pamiatky (NKP) podľa ich významu a dôležitosti úradom BSK	1.00	5.00	2.50	2.00	1.66	4
Revitalizácia kaštieľa a parku v Stupave	2.00	4.00	2.67	2.00	0.94	3

A2. Nevyhovujúci stavebno-technický stav kultúrnej infraštruktúry zriadovanej kultúry.

Ako môžeme vidieť nižšie v tabuľke A2, najpozitívnejšie bolo hodnotené opatrenie Modernizácia infraštruktúry a materiálno-technického vybavenia potrebného pre fungovanie Malokarpatskej knižnice v Pezinku s mediánovým hodnotením "veľmi účinné".

Jeden respondent/ka navrhla iné opatrenie "Neodkladné ukončenie prebiehajúcich obnov NKP vo vlastníctve BSK", no bez hodnotenia prípadnej účinnosti tohto opatrenia.

A2 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Modernizácia infraštruktúry a materiálno-technického vybavenia potrebného pre fungovanie Malokarpatskej knižnice v Pezinku	4.00	5.00	4.67	5.00	0.47	3
Obnova stálej scény Bábkového divadla	3.00	5.00	4.00	4.00	1.00	2
Obnova budovy divadla Aréna	4.00	5.00	4.33	4.00	0.47	3

A3. Nevyhovujúci stavebno-technický stav kultúrnej infraštruktúry nezriadovanej

kultúry.

Ako môžeme vidieť nižšie v tabuľke A4, Úprava dotačných schém BRDS získala mediánové hodnotenie 4, ktoré značí vysokú potenciálnu účinnosť opatrenia.

A3 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Úprava dotačných schém (BRDS), ktorá by umožnila čerpať finančné prostriedky aj na malé stavebno-technické opravy (napr. oprava havarijného stavu) pre subjekty nezriaďovanej kultúry	4.00	5.00	4.33	4.00	0.47	3

B. Kultúrna infraštruktúra pre zriaďovanú a nezriaďovanú kultúru – modernizačný dlh.

Táto tématická oblasť má tri podoblasti (B1-B4)

Do tejto časti sa zapojilo 33 % z oslovených expertov a expertiek (z celkovo oslovených 72).

B1. Chýbajúca infraštruktúra.

Ako môžeme vidieť v tabuľke B1, tri navrhnuté opatrenia sú vnímané ako vysoko účinné. Ide o Aktívny prístup v ponuke nevyužitých budov, pasportizácia nevyužitých budov a transformácia a/alebo vytvorenie priestorov pre performatívneho umenia. Posledné spomínané riešenie však má vyšší rozptyl hodnôt, čo naznačuje, že respondenti a respondentky sa nezhodli vo väčšej miere.

Respondenti a respondentky navrhli dve opatrenia. Jedným z nich je vytvorenie regionálneho fondu na podporu umenia po dohode s lokálnou samosprávou zameraný primárne na získavanie priamych zdrojov z privátneho sektora a iniciácia vytvorenia a prijatia zákona o sponzorovaní verejnoprospešných aktivít v oblasti verejnej kultúrnej služby na úrovni NRSR. Ďalším opatrením je vytvorenie a pravidelná aktualizácia verejnej databázy (mapy) kreatívnych subjektov a technologických kapacít aktívne pôsobiacich v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu na území BSK (bez ohľadu na ich oprávny status resp. zriaďovateľa).

B1 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Aktívny prístup v ponuke nevyužitých budov obciam, mestám a neziskovým organizáciám pre komunitné projekty a kultúrno-spoločenské podujatia a kreatívny priemysel	3.00	5.00	4.60	5.00	0.57	25
Pasportizácia nevyužitých budov BSK	3.00	5.00	4.75	5.00	0.52	24
Transformácia a/ alebo vytvorenie priestorov pre účely performatívneho umenia (budova vrátane zázemia - šatne, skladové priestory, maskérne, vybavenia a personálneho zabezpečenia- kultúrny dom ("venue", "kulturhaus")	1.00	5.00	4.20	5.00	1.26	25
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	3.00	5.00	4.00	4.00	0.82	3

Súčasťou regionálneho kreatívneho centra (napr. súčasť Novej Cvernovky) by pre potreby (v BSK významného) filmového priemyslu mala byť tzv. dielňa, fundus a rezervoár umeleckých rekvizít, ktoré by fungovali na princípe opakovaného využívania, a taktiež post produkčné štúdio a zvukové štúdio. Okrem toho by mali byť k dispozícii priestory pre zahraničných i domácich filmárov – kancelárie, stretávacie miestnosti, konferenčné priestory, ktoré by mohli využívať. Pri tejto infraštruktúre by BSK mohol fungovať ako partner filmu, alebo iba ako prenajímateľ.

1.00	5.00	3.68	4.00	1.09	25
------	------	------	------	------	----

Film Office pre BSK (regionálna kancelária na princípe Filmovej agentúry). Úlohou Film Office by bolo manažovať lokácie v rámci BSK, vyjednávať s majiteľmi lokácií, filmovými profesionálmi, filmovými tvorcami – zabezpečovala by zamestnanca ako lokačného manažéra, pomáha by s komunikáciou medzi úradmi a filmovými štábmi pri potrebe komunikácie s úradmi, políciou SR, hasičmi, sanitkou. Film Office by zabezpečovala asistenta na zabezpečenie ekologického nakrúcania - tak aby bol nastavený enviromentálny spôsob nakrúcania, prepájala by filmový priemysel s ostatnými priemyslami na území BSK.

1.00	5.00	3.48	4.00	1.53	21
------	------	------	------	------	----

Spolupráca a koordinácia BSK s Ministerstvom kultúry SR s obcami a mestami, ktoré majú v správe infraštruktúru (DPOH, Kaštieľ v Budmericiach a pod.)

2.00	5.00	4.04	4.00	0.82	25
------	------	------	------	------	----

Podpora budovania malých kreatívnych centier v regióne BSK

1.00	5.00	3.96	4.00	1.08	25
------	------	------	------	------	----

Pokračovanie v podpore projektu Nová Cvernovka

2.00	5.00	4.04	4.00	1.00	25
------	------	------	------	------	----

Vytvorenie systému rotácií umeleckých zoskupení v oblasti performatívneho umenia na scénach BSK (Aréna, Astorka, Bratislavské bábkové divadlo), ktoré by boli vyberané cez otvorenú súťaž, prípadne na základe tém/oblastí, ktoré BSK vyberie

1.00	5.00	2.96	3.00	1.40	24
------	------	------	------	------	----

B2. Absencia vonkajšieho priestoru na prezentáciu umenia a kultúry.

Respondentky a respondenti hodnotili vybudovanie amfiteátra ako účinné riešenie, avšak navrhli viacero ďalších opatrení. Jedným z navrhovaných opatrení bolo inštalovanie potrebnej infraštruktúry technického zabezpečenia - prípojky elektrickej energie, vody a odtoku odpadovej vody, prípadne inštalácia trvalých exteriérových zvukových a svetelných aparátúr do verejných priestorov potenciálne využiteľných na exteriérové komunitné kultúrne a spoločenské podujatia. Ďalším návrhom bolo vytvorenie programu zameraného na projekty premeny či úpravy viacerých verejných priestorov aj na prezentáciu umenia a kultúry (parky, námestia, priestory v lesoparku a pod.).

B2 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	4.00	5.00	4.60	5.00	0.49	5
Vybudovanie amfiteátra pre účely rôznych odvetví kultúry a kreatívneho priemyslu	2.00	5.00	3.71	4.00	0.98	24

B3. Absencia infraštruktúry kolaboratívneho charakteru so službami inkubátora a akcelarátoru.

Ako vidieť z tabuľky B3, ako najviac účinné ponúkané opatrenie bolo hodnotené aktívne sieťovanie aktérov v kultúrnom a kreatívnom priemysle. Nedosiahlo však najvyššiu známku z pohľadu účinnosti.

Jedným z opatrení, ktoré navrhli respondenti a respondentky bolo ponúkanie pravidelných školení a výmeny skúseností aktérov v kultúrnom priemysle a sektore organizované verejnou správou a samosprávou.

B3 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	4.00	5.00	4.50	4.50	0.50	4
Aktívne sieťovanie aktérov v kultúrnom a kreatívnom priemysle (organizácie prezentácií, stretnutí s donormi a pod.)	1.00	5.00	3.83	4.00	0.99	24

Vytvorenie infraštruktúry kolaboratívneho charakteru so službami inkubátora a akceleračného centra, poradenstva v rôznych oblastiach (právo, účtovníctvo, podnikanie a pod.)	1.00	5.00	3.54	3.50	1.12	24
--	------	------	------	------	------	----

B4. Koncentrácia infraštruktúry v hlavnom meste.

Pasportizácia nevyužitých budov získala od respondentov a respondentiek hodnotenie "vysoká účinnosť".

Jedným z opatrení, ktoré navrhli respondenti a respondentky bolo viac spolupracovať so samosprávami v málo pokrytých okresoch na pasportizácii nevyužitých budov a priestorov aj v ich správe a koordinovať možné využitie týchto priestorov pre daný účel.

B4 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Na základe pasportizácie nevyužitých budov BSK identifikovať potenciál na rozvoj kultúrnej infraštruktúry v málo pokrytých okresoch (Malacky, Senec)	3.00	5.00	4.26	4.00	0.67	23
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	4.00	5.00	4.33	4.00	0.47	3

C. Dotačné schémy pre nezriadenú kultúru (BRDS a rezerva predsedu BSK).

Táto tematická oblasť má 12 podoblastí (C1-C12)

Do tejto časti sa zapojilo 29 % z oslovených expertov a expertiek (z celkovo oslovených 56).

C1. Grantové schémy nerozlišujú medzi etablovanými a začínajúcimi profesionálmi/profesionálkami.

Vytvorenie samostatných výziev pre profesionálne a neprofesionálne umenie bolo hodnotené ako vysoko účinné. Podobne dopadlo aj hodnotenie opatrenia vytvorenia a pravidelné aktualizovanie databázy žiadateľov v dotačných schémach.

Respondenti a respondentky navrhli však aj ďalšie opatrenie, ktoré vyhodnotili ako potenciálne účinnejšie. Išlo predovšetkým o vytvorenie samostatných grantových výziev pre začínajúcich profesionálov a profesionálky na ich v poradí druhé diela.

C1 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	5.00	5.00	5.00	5.00	0.00	3
Vytvorenie a pravidelné aktualizovanie databázy žiadateľov v dotačných schémach BSK s cieľom evidovania podaných žiadostí, ich výstupov a expost hodnotením projektov (track record).	2.00	5.00	3.94	4.00	0.83	16
Vytvorenie samostatných grantových výziev pre etablovaných profesionálov a profesionálky a začínajúcich profesionálov a profesionálky (profesionálne/neprofesionálne umenie).	2.00	5.00	4.07	4.00	1.00	15

C2. Grantové schémy sú len jednoročné schémy.

Vytvorenie viacročných grantových schém pre vybrané oblasti podpory je vo všeobecnosti považované za veľmi vysoko účinné opatrenie. Ostatné navrhované opatrenia nespádali do tejto tematickej podoblasti.

C2 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Vytvorenie viacročných grantových schém pre vybrané oblasti podpory.	4.00	5.00	4.69	5.00	0.46	16

C3. Nízka predvídateľnosť procesu vyhodnotenia výzvy a požiadavka na okamžitú implementáciu.

Poskytovanie informácií o termínoch na predkladanie výziev v predstihu aspoň 6 mesiacov a dodatočný časový priestor na úpravu projektu v prípade získania nižšieho objemu zdrojov, bolo vyhodnotené ako opatrenie so strednou účinnosťou.

Ako potenciálne účinnejšie opatrenia boli respondentmi a respondentkami navrhnuté dve opatrenia. Zverejňovanie hodnotenia žiadostí s dôrazom na zdôvodnenie zníženej sumy podpory a komunikácia so žiadateľmi počas hodnotiaceho procesu (napr. prostredníctvom prezentácie projektu pred komisiou).

C3 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	4.00	5.00	4.50	4.50	0.50	2
Informovať o termínoch na predkladanie výziev (web, sociálne siete, databáza aktérov nezriaďovanej kultúry) v predstihu aspoň 6 mesiacov a umožniť žiadateľom v prípade zníženia sumy žiadanej dotácie, ktorá vyžaduje upravenie projektu alebo získanie ďalších zdrojov, časový priestor na prípravu implementácie aspoň 1 mesiac.	2.00	5.00	3.60	3.00	0.88	15

C4. Nízka podpora cez dotačné schémy.

Obe navrhované riešenie - posilnenie grantového systému pre začínajúcich aktérov a prerozdeľovanie finančného balíka menšiemu počtu žiadateľov, a tým uprednostniť kvalitu pred kvantitou, boli vyhodnotené ako vysoko účinné opatrenia.

Respondentky a respondenti navrhli aj opatrenie - zvýšenie finančnej stability dotačných schém na dlhšie obdobie (3-5 rokov), napr. prostredníctvom určenia minimálnej sumy alokovanej na dotačné schémy v rozpočte BSK. Uvedené by mohlo zabezpečiť vyššiu predvídateľnosť a opatrenie bolo hodnotené ako veľmi vysoko účinné.

C4 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	4.00	5.00	4.67	5.00	0.47	3
Posilnenie grantového systému podpory začínajúcich aktérov kultúrno-kreatívneho priemyslu vytvorením samostatnej grantovej výzvy.	1.00	5.00	3.69	4.00	1.26	16
Prerozdeľovať definovaný finančný balík v grantových schémach menšiemu počtu žiadateľov – uprednostniť kvalitu pred kvantitou.	3.00	5.00	4.20	4.00	0.75	15

C5. Nízka miera hodnotenia kvality predkladaných a implementovaných projektov (ex post hodnotenie).

Navrhované opatrenia - konzultácia projektov so subregiónmi a verejná prezentácia podporených projektov po ich ukončení, boli vyhodnotené ako stredne účinné.

Ako potenciálne účinnejšie opatrenia boli respondentmi a respondtkami navrhnuté jedno opatrenie - zverejňovanie odborných hodnotení hodnotiteľov – bodovo aj textovo.

C5 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	4.00	5.00	4.33	4.00	0.47	3
Konzultácia projektov so subregiónmi, resp. zriaďovanými organizáciami BSK, ktorá obohatí zameranie výzvy o ich poznanie.	1.00	5.00	3.21	3.50	1.08	14

Verejná prezentácia podporených projektov po ukončení (ex post hodnotenie) – festival podporených projektov, spojený s prezentáciou umelcov a umelkýň a diskusnými panelmi. Môže ísť aj o putovný formát „Tour de BRDS“.

1.00	5.00	3.29	3.00	1.22	14
------	------	------	------	------	----

C6. Absentujúca vízia BSK, nedefinovanie dopytu.

Ako najviac účinné opatrenie bolo vyhodnotené vypracovanie vízie kultúry v BSK a zadefinovanie verejnej hodnoty kultúry v BSK. Medián hodnotenia tohto opatrenia bolo "veľmi vysoko účinné".

Ďalšie tri opatrenia boli vyhodnotené ako vysoko účinné. Išlo o vytvorenie administratívne jednoduchšieho nástroja na podporu aktivít obcí, ktoré nespĺňajú parametre kultúrnych podujatí. Ďalej išlo o koordináciu vytvorenej vízie BSK v oblasti kultúry s ďalšími úrovňami verejnej správy. A v neposlednej rade išlo o opatrenie - iniciovanie tzv. emblematického podujatia, ktoré má potenciál prilákať aj zahraničných návštevníkov.

C6 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Vypracovanie vízie kultúry (zadefinovanie dopytu – stratégia podpory projektov) v BSK a zadefinovanie verejnej hodnoty kultúry, ktorú chce BSK vo svojich grantových schémach podporovať.	1.00	5.00	4.36	5.00	1.39	14
Vytvorenie administratívne čo najjednoduchšieho (napr. nárokovateľné dotácie po splnení podmienok definovaných BSK) nástroja na podporu aktivít obcí, ktoré nespĺňajú parametre kultúrnych podujatí v rámci BRDS (napr. hody, jarmoky – kde kultúrny program nie je nosnou súčasťou podujatia).	2.00	5.00	3.75	4.00	1.15	16
Koordinácia vytvorenej vízie BSK v oblasti kultúry (zadefinovanie dopytu – stratégia podpory projektov) s národnou úrovňou (FPU, AVF), lokálnou (Nadácia mesta Bratislavy) a ďalšími podpornými mechanizmami.	1.00	5.00	3.87	4.00	1.41	15

Podľa vzoru Rakúska (napr. zámok Grafenegg alebo mesto Salzburg) by BSK malo iniciovať diskusiu o veľkom tzv. emblematickom podujatí, ktoré priláka aj zahraničných divákov napr. špičkový festival opery, klasickej hudby alebo festival typický pre región (v minulosti to bol napr. festival Devín). Je možné vytvoriť festival odvíjajúci sa od historicky významnej osobnosti alebo festival iného typu, aby bol odlišný, ale zároveň typický pre BSK.

1.00	5.00	3.56	4.00	1.27	16
------	------	------	------	------	----

Nasmerovanie väčšej podpory do jednej konkrétnej oblasti kultúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu, v ktorej v BSK existuje prostredie svetovej kvality. Väčšia miera podpory by pomohla dlhodobo zmeniť postavenie danej oblasti kultúry, podporiť aktivitu organizácií a zvýšiť povedomie verejnosti o kvalite umenia na Slovensku.

1.00	5.00	3.56	3.50	1.22	16
------	------	------	------	------	----

Podpora tvorby filmov cez grantové schémy BSK (ako pri vzniku schémy BRDS), prípadne podpora iba určitého druhu filmov (napr. podpora krátkometrážnej tvorby, ktorá na Slovenku nie je), prípadne podpora iba určitého vývojového štádia filmu (vývoj a distribúcia).

1.00	5.00	3.07	3.00	1.39	15
------	------	------	------	------	----

C7. Nízka flexibilita položiek v schválených projektoch.

Zvýšenie flexibility v projektovom manažmente projektov financovaných z grantových schém, ktoré by umožnilo zmenu účelu položiek bez súhlasu BSK, bolo hodnotené ako vysoko účinné opatrenie.

Respondentky a respondenti navrhli aj opatrenie, ktoré považovali za účinnejšie - zrušenie viazanosti účelu poskytnutej dotácie na jednotlivé položky rozpočtu projektu. Viazat' účel dotácie na realizáciu celého projektu a vecné výstupy.

C7 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	4.00	5.00	4.67	5.00	0.47	3

Umožnenie zmeny účelu schválených položiek.

Stanovenie percentuálnej hranice z celkovej sumy schváleného projektu (napr. 20 %), kedy zmena účelu položky nepotrebuje schválenie BSK.

1.00	5.00	4.13	4.00	1.05	16
------	------	------	------	------	----

C8. Grantové schémy nepodporujú financovanie prevádzkových, mzdových nákladov a rekonštrukčných prác.

Umožnenie žiadania prevádzkových, mzdových a nákladov na pokrytie malých rekonštrukčných prác v rámci grantových schém BSK, bolo hodnotené ako vysoko účinné opatrenie.

Respondentky a respondenti navrhli aj opatrenie, ktoré považovali za účinnejšie. Išlo o umožnenie spolufinancovania projektov aj formou uznania sponzorstva partnera v oblasti prevádzkových a rekonštrukčných prác. Ďalším navrhovaným opatrením bolo definovanie jasných účtovných kritérií, podľa ktorých bude možné použiť poskytnuté finančné prostriedky na mzdové náklady tak, aby bola preukázaná priama súvislosť týchto nákladov s realizáciou podporeného projektu. V neposlednej rade išlo o opatrenie - zavedenie kategórie a určenie percenta nezúčtovateľných paušálnych výdavkov, ktoré môže prijímateľ použiť na svoju prevádzku.

C8 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Umožnenie žiadania prevádzkových, mzdových nákladov a nákladov na pokrytie malých rekonštrukčných prác v grantových schémach BSK.	1.00	5.00	4.00	4.00	1.12	16
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	5.00	5.00	5.00	5.00	0.00	2

C9. Chýbajúci systém pomoci v prípade neočakávaných situácií.

Metodika pomoci v čase nepredvídateľných udalostí (napr. pandémie) a napr. zriadenie fondu pre tieto účely, bolo vnímané ako vysoko účinné opatrenie.

C9 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Príprava metodiky pomoci v čase nepredvídateľnej udalosti s výraznými negatívnymi vplyvmi na kultúru a kultúrny a kreatívny priemysel (napr. pandémie). Napr. zriadením fondu, ktorý bude poskytovať aj sociálnu podporu pre aktérov kultúry a kreatívneho priemyslu.	1.00	5.00	4.00	4.00	1.22	16

C10. Absentujúca podpora pre online projekty a tvorbu.

Navrhované opatrenia, ktoré cieľili na podporu nových formátov a online tvorbu boli vyhodnotené ako stredne účinné opatrenia.

Respondenti a respondenti navrhovali ako ďalšie opatrenie aj školenia úspešných žiadateľov BRDS v oblasti marketingu.

C10 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	5.00	5.00	5.00	5.00	0.00	1
Podpora BRDS smerujúca na nové formáty projektov, najmä vzhľadom na online formu, ktorá sa rozvíjala najmä počas pandémie a bude tvoriť podstatnú časť výstupov aj v post-pandemickom čase.	1.00	5.00	3.33	3.00	1.01	15
Špecifická podpora BRDS alebo rezervy predsedu BSK aj pre infraštruktúru potrebnú pre online tvorbu.	1.00	5.00	3.00	3.00	1.11	13

C11. Nízka miera zohľadňovania komerčného charakteru projektov v grantových schémach BSK.

Zavedenie povinnosti uviesť, či projekt má aj komerčné aktivity a určenie vyššej miery spolufinancovania takýchto projektov, bolo hodnotené ako vysoko účinné opatrenie.

Respondenti a respondenti navrhovali ako ďalšie opatrenie - zavedenie a uplatňovanie princípu čiastočnej návratnosti poskytnutej dotácie resp. podielu BSK na dosiahnutých príjmoch, ak projekt dosiahne vyššiu sumu príjmov z komerčných aktivít, než bol pôvodný predpoklad uvedení v žiadosti.

C11 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	4.00	5.00	4.50	4.50	0.50	4
Zaviest' povinnosť žiadateľov uviesť, či projekt má určitý podiel komerčnej aktivity (napr. zdroje z predaja lístkov). Projekty s významnejšou komerčnou zložkou by mali mať podmienky vyššej miery spolufinancovania a viaczdrojového financovania.	1.00	5.00	3.69	4.00	1.21	16

C12. Súčasné ekonomické nástroje sú rigidné a neadaptujú sa potrebám prostredia.

Zavedenie finančnej podpory na záchranu pamätihodností a vytvorenie štipendijnej schémy na podporu umelcov, boli vyhodnotené ako vysoko účinné opatrenia.

C12 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Zavedenie finančnej podpory na záchranu pamätihodností (spolufinancovanie nákladov) pre súkromné subjekty	3.00	5.00	4.27	4.00	0.68	15
Vytvorenie štipendijnej schémy na podporu umelcov.	3.00	5.00	4.19	4.00	0.63	16
Zavedenie formy pôžičiek (napr. pre etablovaných žiadateľov s históriou výstupov)	1.00	5.00	3.43	3.50	1.29	14

Zavedenie dotácie pre jednotlivcov a organizácie, ktoré vyrábajú výrobky a zohľadňujú pri ich tvorbe slovenský dizajn.	1.00	5.00	3.18	3.00	1.34	11
--	------	------	------	------	------	----

D. Dáta o kultúre v BSK.

Táto tematická oblasti ma 4 podoblasti (D1-D4)

Do tejto časti sa zapojilo 26% z oslovených expertov a expertiek (z celkovo oslovených 50).

D1. Chýbajúca mapa aktérov pôsobiacich v kultúrnom a kreatívnom priemysle pôsobiacich v BSK.

Vytvorenie „Mapy aktérov pôsobiacich v kultúrnom a kreatívnom priemysle pôsobiacich v BSK“, ktorá bude pravidelne aktualizovaná za účelom získania prehľadu nielen o produktoch, ale aj o sieťovaní aktérov a procesov, ktoré v tejto oblasti prebiehajú a zavedenie regionálneho stielného účtu kultúry a kreatívneho priemyslu sú dve opatrenia, ktoré podľa respondentov a respondentiek vykazujú najvyššie mieru účinnosti ako ukazuje tabuľka D1 nižšie.

D1 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Vytvorenie „Mapy aktérov pôsobiacich v kultúrnom a kreatívnom priemysle pôsobiacich v BSK“, za účelom poznania nielen aktérov (ich vzťahov, štruktúry a problémov), ale aj procesu tvorby (vrátane jeho potrieb) a distribúcie produktov a služieb, ktoré aktéri vytvárajú a vzájomné prepojenia v rámci aktérov i procesov. Túto mapu je potrebné pravidelne aktualizovať.	2.00	5.00	4.08	4.00	0.92	13
Zavedenie regionálneho satelitného účtu kultúry a kreatívneho priemyslu (v koordinácii so Štatistickým úradom SR).	3.00	5.00	3.60	3.50	0.66	10

D2. Nedostatočné (ex post) hodnotenie efektívnosti rozdelených finančných prostriedkov cez grantové schémy a kvality výstupov.

Tento identifikovaný problém je s mediánovou úrovňou 4,5, čo je pomerne vysoká miera účinnosti (max. je 5) riešiteľný vytvorením evaluačnej metodiky na hodnotenie rozdelených finančných prostriedkov s ohľadom na definovanie kritérií a indikátorov kvality výstupov, definovaných priamo do výzvy v grantových schémach.

D2 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Vytvorenie evaluačnej metodiky na hodnotenie rozdelených finančných prostriedkov s ohľadom na definovanie kritérií a indikátorov kvality výstupov, definovaných priamo do výzvy v grantových schémach.	3.00	5.00	4.33	4.50	0.75	12

D3. Nedostatočná koordinácia kultúrnych udalostí v BSK.

Napriek mierne nižšej hodnote mediánu (4), avšak stále indukujúcej pomerne vysokú účinnosť tohto opatrenia na definovaný problém je vytvorenie ročného kalendára kultúrnych udalostí, ktorému predchádza vytvorenie jasných, primerane flexibilných pravidiel napĺňania tohto kalendára.

D3 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Vytvorenie ročného kalendára kultúrnych udalostí, ktorému predchádza vytvorenie jasných, primerane flexibilných pravidiel napĺňania tohto kalendára.	2.00	5.00	3.85	4.00	0.86	13

D4. Chýbajúci pravidelne aktualizujúci sa zoznam investičných potrieb BSK v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu.

Podobne účinne je hodnotené aj nasledujúce opatrenie v tabuľke D4 a síce vytvorenie a pravidelné aktualizovanie na základe zhodnotenej miery plnenia tzv. stratégie investičných potrieb BSK v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu. Tomuto dokumentu by malo predchádzať mapovanie investičných potrieb na základe špecificky zozbieraných dát relevantných k tejto problematike.

D4 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
-------	-----	-----	------	--------	--------------------	-----------

Vytvorenie a pravidelné aktualizovanie na základe zhodnotenej miery plnenia tzv. stratégie investičných potrieb BSK v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu. Tomuto dokumentu by malo predchádzať mapovanie investičných potrieb na základe špecificky zozbieraných dát relevantných k tejto problematike.

3.00

5.00

4.08

4.00

0.62

13

E. Úloha, postavenie a fungovanie zriaďovanej kultúry.

Táto tematická oblasť má 4 podoblasti (E1-E4)

Do tejto časti sa zapojilo 26% z oslovených expertov a expertiek (z celkovo oslovených 47).

E1. Nedostatok informácií o výkonnosti a využívaní zriaďovanej kultúry, monitorovanie a hodnotenie ich fungovania.

Z tabuľky E1 je vidieť, že respondenti a respondentky považovali transparentné a otvorené výberové konania na 5-ročnej báze na riadiace funkcie ako veľmi vysoko účinné riešenie. Podobne pozitívne boli z hľadiska účinnosti hodnotené aj ďalšie opatrenia - definícia verejnej hodnoty kultúry v BSK a vytvorenie strategickej vízie pre každú zriaďovanú organizáciu.

Respondenti a respondentky navrhovali aj ďalšie opatrenie, ktoré bolo hodnotené ako veľmi vysoko účinné - uplatnenie kontraktového financovania zriaďovaných organizácií na príslušný rozpočtový rok so zadefinovaním merateľných ukazovateľov ich výkonu a s verejným odpočtom dosiahnutých výsledkov.

E1 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	5.00	5.00	5.00	5.00	0.00	2
Transparentné a otvorené výberové konania na 5-ročnej báze na riadiace funkcie.	1.00	5.00	3.92	5.00	1.44	12
Vypracovanie definície verejnej hodnoty každej zriaďovanej organizácie a zadefinovanie dlhodobých cieľov organizácie.	3.00	5.00	4.25	4.50	0.83	12
Vytvorenie strategických vízií (s výhľadom do roku 2030) pre každú zriaďovanú organizáciu a ich vecná transformácia na základe týchto vízií.	2.00	5.00	4.17	4.50	0.99	12

E2. Nedostatočné kapacity v zriaďovaných organizáciách v regióne.

Problém nedostatočných kapacít by bolo podľa respondentov a respondentiek najúčinnnejšie riešiť dvoma opatreniami a to vytvorením vysunutých pracovísk, ktoré by zastrešili nepokryté subregióny BSK (Podunajsko a Záhorie), prípadne v okresoch BSK a zavedením systematického mapovania a koordinácie kultúrnych aktivít s obcami v BSK za účelom efektívnejšieho využívania kapacít, obe

na pomerne vysokej miere účinnosti ako ukazuje tabuľka E2.

E2 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Vytvorenie vysunutých pracovísk (alebo presunutie pracovných miest), ktoré by zastrešili nepokryté subregióny BSK (Podunajsko a Záhorie), prípadne okresoch BSK.	3.00	5.00	4.30	4.50	0.78	10
Zavedenie systematického mapovania a koordinácie kultúrnych aktivít s obcami v BSK za účelom efektívnejšieho využívania kapacít.	3.00	5.00	4.25	4.00	0.72	12

E3. Nerovnomerné rozloženie pôsobenia zriaďovanej kultúry v subregiónoch BSK.

Mapovanie záujmu o účasť na programe zriaďovaných divadiel v subregiónoch a následné vytvorenie systému tzv. výjazdových predstavení t.j. poskytovať služby zriaďovaných divadiel aj v subregiónoch je vysoko hodnotené opatrenie z hľadiska účinnosti riešenia problému nerovnomerného rozloženia pôsobenia zriaďovanej kultúry v subregiónoch BSK.

E3 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Mapovanie záujmu o účasť na programe zriaďovaných divadiel v subregiónoch a následne vytvoriť systém tzv. výjazdových predstavení t.j. poskytovať služby zriaďovaných divadiel aj v subregiónoch.	2.00	5.00	4.30	4.50	0.90	10

E4. Nedostatočná (nefinančná) podpora zriaďovaných organizácií.

Tento problém má indikované tri opatrenia s vyšším stupňom účinnosti (medián vykazuje hodnotu 4) a to pravidelné pripravovanie (napr. raz ročne) spoločný deň otvorených dverí vo všetkých zriaďovaných inštitúciách BSK, následne organizovanie stretnutí zástupcov a zástupkyň zriaďovaných organizácií na pravidelnej báze za účelom koordinovania prezentácie činnosti a aktivít jednotlivých organizácií a v neposlednom rade zabezpečovanie pravidelnej metodologickej podpory pre manažment zriadených organizácií.

E4 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Pripraviť na pravidelnej báze napr. raz ročne spoločný deň otvorených dverí vo všetkých zriaďovaných inštitúciách BSK.	1.00	5.00	3.82	4.00	1.11	11
Organizácia stretnutí zástupcov a zástupkýň zriaďovaných organizácií na pravidelnej báze za účelom koordinovania prezentácie činnosti a aktivít jednotlivých organizácií.	2.00	5.00	4.00	4.00	0.82	12
Zabezpečovanie pravidelnej metodologickej podpory pre manažment zriaďovaných organizácií (manažérske zručnosti, riadenie projektov apod.).	3.00	5.00	4.00	4.00	0.71	12

F. Úloha úradu BSK.

Táto tematická oblasť má 8 podoblastí (F1-F8)

Do tejto časti sa zapojilo 26% z oslovených expertov a expertiek (z celkovo oslovených 42).

F1. Absencia formovania obsahu/tém v oblasti kultúry zo strany kraja.

Nasledujúce tri opatrenia boli hodnotené ako pomerne vysoko účinné na riešenie problému nedostatočného formovania obsahu/tém v oblasti kultúry zo strany BSK: Vypracovanie vízie kultúry v BSK a zavedenie verejnej hodnoty kultúry v BSK, následne vypracovanie koncepcie rozvoja kultúrno-kreatívneho priemyslu BSK a tiež vypracovanie krátkodobého implementačného plánu kultúrnej politiky BSK, ktorý definuje ciele, úlohy, alokované finančné prostriedky na aktivity a projekty, témy v kultúrnej politike BSK.

F1 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Vypracovanie vízie kultúry v BSK (napr. podoba kultúry v regióne v horizonte 20 rokov) a zavedenie verejnej hodnoty kultúry v BSK.	2.00	5.00	3.83	4.00	1.07	12
Vypracovanie koncepcie rozvoja kultúrno-kreatívneho priemyslu BSK.	1.00	5.00	3.83	4.00	1.28	12
Vypracovanie krátkodobého (napr. na tri roky) implementačného plánu kultúrnej politiky BSK, ktorý definuje ciele, úlohy, alokované finančné prostriedky na aktivity a projekty, témy v kultúrnej politike BSK.	4.00	5.00	4.45	4.00	0.50	11

F2. Vnímanie nezriadených kultúr.

Vnímanie nezriadených kultúr je podľa respondentov a respondentiek najúčinnnejšie riešiť realizáciou aktivít smerujúcich k celoživotnému vzdelávaniu v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu a o ich úlohe v spoločnosti - napr. osвета o umelcoch z BSK, následne iniciovať (prípadne organizovať) otvorené diskusie s odborníkmi a aktérmi v oblasti kultúry, ktoré by mali aj osvetový a vzdelávací efekt pre verejnosť a organizácia verejnej prezentácie aktivít a činností nezriadených kultúr.

F2 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Realizácia aktivít smerujúcich k celoživotnému vzdelávaniu v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu a o ich úlohe v spoločnosti - napr. osвета o umelcoch z BSK.	1.00	5.00	3.55	4.00	1.44	11
Iniciovať (prípadne organizovať) otvorené diskusie s odborníkmi a aktérmi v oblasti kultúry, ktoré by mali aj osvetový a vzdelávací efekt pre verejnosť.	1.00	5.00	3.36	4.00	1.07	11
Organizácia verejnej prezentácie aktivít a činností nezriaďovanej kultúry (napr. tých aktérov, ktorí boli podporení cez grantovú schému BRDS – prezentácie po realizácii projektov).	3.00	5.00	3.82	4.00	0.57	11

F3. Nedostatočná informovanosť poslancov a poslankýň o kultúre a jej potenciálom prínose pre BSK.

Vypracovanie analytického a následne aj popularizačného dokumentu, ktorý popíše model fungovania kultúrneho a kreatívneho priemyslu a tak vysvetlí zmysel kultúry pre región a prínos odvetvia nielen po ekonomickej, ale aj vzdelávacej a spoločenskej stránke je riešenie, ktoré respondentky a respondenti vyhodnotili ako pomerne stredne účinné na riešenie problému nedostatočnej informovanosti poslancov a poslankýň o kultúre a jej potenciálnom prínose pre BSK.

F3 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Vypracovanie analytického a následne aj popularizačného dokumentu, ktorý popíše model fungovania kultúrneho a kreatívneho priemyslu, ktorý vysvetlí zmysel kultúry pre región a prínos odvetvia nielen po ekonomickej, ale aj vzdelávacej a spoločenskej stránke.	1.00	5.00	3.55	3.00	1.30	11

F4. Nedostatočné odborné kapacity na oddelení kultúry BSK.

Posilnenie analytických kapacít BSK na základe auditu potrebných a existujúcich zručností, bolo vyhodnotené ako veľmi účinné riešenie.

Respondentky a respondenti navrhovali aj ďalšie riešenie - transformáciu Oddelenia kultúry na odbor kultúry a kreatívneho priemyslu.

F4 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Personálne posilnenie oddelenia kultúry BSK na expertných, analytických a koordinačných pozíciách na základe auditu potrebných a existujúcich zručností na oddelení kultúry BSK.	1.00	5.00	3.73	4.00	1.05	11
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	3.00	4.00	3.50	3.50	0.50	2

F5. Nedostatočná aktivita BSK smerom k sieťovaniu aktérov kultúry a kreatívneho priemyslu.

Ako môžeme vidieť v tabuľke F5, zber dát o aktuálnom dianí v oblasti kultúry (kalendár podujatí), iniciovanie spolupráce pri väčších a opakujúcich sa projektoch, podpora networkingu, prepojenie úradu BSK so Slovenským centrom dizajnu, a zastrešovanie fundraisingových podujatí, boli vyhodnotené ako veľmi účinné opatrenia.

Respondentky a respondenti navrhovali aj ďalšie riešenie - vytvorenie platformy na prepájanie projektov hľadajúcich partnerov zo zahraničia s možnými partnermi z partnerskými regiónmi BSK (napr. Dolné Rakúsko).

F5 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Zber dát o aktuálnom dianí v oblasti kultúry (zriaďovaná aj nezriaďovaná, ktorého výstupom môže byť napr. kalendár podujatí v BSK).	2.00	5.00	4.00	4.00	0.91	12

Pôsobenie BSK v iniciovaní spolupráce pri väčších projektoch, ktoré sa periodicky opakujú. Napr. (Spolu)organizácia prehliadok, kde by prebiehala konfrontácia slovenského umenia a kreatívneho priemyslu s európskym/svetovým.	1.00	5.00	3.75	4.00	1.01	12
Prepojenie úradu BSK so Slovenským centrom dizajnu s cieľom zabrániť zničeniu a likvidácii pamiatok a verejných priestorov v BSK cez aktívnu spoluprácu – živý kontakt na oboch úrovniach cez odborných zamestnancov a zamestnankyne.	1.00	5.00	3.64	4.00	1.23	11
Podpora networkingu pre vytváranie partnerstiev medzi správcami pamiatok, podnikateľmi, občianskymi združeniami a miestnymi iniciatívami.	2.00	5.00	3.83	4.00	1.07	12
Pravidelne zastrešovať fundraisingové podujatie pre projekty hľadajúce donorov vrátane poskytnutia pomoci s prezentáciou projektov.	1.00	5.00	3.50	4.00	1.04	12
Vytvorenie platformy na vzájomnú koordináciu a komunikáciu za účelom, čo možno najefektívnejšieho a najúčinnnejšieho poskytovania kultúrnych služieb poskytovaných rôznymi organizáciami v BSK. Výstupom by mohol byť napr. pravidelne aktualizovaný kalendár podujatí.	2.00	5.00	3.67	3.50	0.94	12
Vytvorenie platformy na vzájomnú koordináciu a komunikáciu BSK a ostatných kľúčových aktérov – MK SR, hlavné mesto Bratislava, a s ostatnými obcami/mestami v BSK vrátane nadnárodných organizácií a MVO na Slovensku.	2.00	5.00	3.64	3.00	1.15	11
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	1.00	1.00	1.00	1.00	0.00	1

F6. Výraznejšie prepájanie kultúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu s cestovným ruchom a cestovaním za kultúrou v rámci regiónu.

Vytvorenie novej koncepcie využívania kultúry ako súčasti produktov a balíkov cestovného ruchu BSK a transformácia alebo nahradenie rodinných pasov za iný typ nástroja, ktorý bude viac reflektovať potreby širokej verejnosti boli podľa respondentov a respondentiek dve opatrenia,

ktorých účinnosť na riešenie problému potreby výraznejšie prepájať kultúru a kultúrny a kreatívny priemysel s cestovným ruchom a cestovaním za kultúrou v rámci regiónu bola vyhodnotená ako stredná (medián 3) až vyššia (medián 4).

F6 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Vytvorenie novej koncepcie využívania kultúry ako súčasti produktov a balíkov cestovného ruchu BSK.	1.00	5.00	3.73	4.00	1.05	11
Transformácia alebo nahradenie rodinných pasov za iný typ nástroja, ktorý bude viac reflektovať potreby širokej verejnosti.	1.00	5.00	3.22	3.00	1.23	9

F7. Zlepšenie prezentácie kultúry a kultúrnych udalostí v BSK.

Ako najúčinnnejšie (medián 5) opatrenie respondentky a respondenti vyhodnotili podporu zriaďovanej kultúry pri adaptácii modelu získavania najmladších návštevníkov. Následne na rovnakej úrovni účinnosti (medián 4) boli hodnotené opatrenia - zabezpečenie školení pre organizácie zriaďovanej kultúry BSK na prácu so sociálnymi médiami a marketing, systematická práca so sociálnymi sieťami BSK, úprava prehľadnosti informačných webových stránok zriaďovaných organizácií BSK a koordinácia a aktívna spolupráca so strednými umeleckými školami v BSK.

F7 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Podpora zriaďovanej kultúry pri adaptácii modelu získavania najmladších návštevníkov napr. podľa vzoru projektu Staromestskej knižnice podporujúcej čitateľskú gramotnosť od útleho veku - Môj prvý čitateľský preukaz, prostredníctvom ktorého sa knižnica snaží formou bezplatného čitateľského preukazu prilákať rodičov s malými deťmi a fungovať aj ako určitá forma komunitného centra.	3.00	5.00	4.50	5.00	0.65	12
Zabezpečenie školení pre organizácie zriaďovanej kultúry BSK na prácu so sociálnymi médiami a marketing.	1.00	5.00	3.83	4.00	1.07	12

Systematická práca so sociálnymi sieťami BSK ako najefektívnejším kanálom na informovanie verejnosti (promovanie podujatí, organizácií BSK, získavanie spätnej väzby)	3.00	5.00	4.00	4.00	0.71	12
Úprava prehľadnosti informačných webových stránok zriaďovaných organizácií BSK a úprava lepšej jazykovej vybavenosti informačných webových stránok kraja.	3.00	5.00	4.17	4.00	0.69	12
Koordinácia a aktívna spolupráca so strednými umeleckými školami v BSK za účelom tvorby propagačných materiálov pre subjekty tvoriace kultúru v BSK.	1.00	5.00	3.67	4.00	1.18	12

F8. Právna úprava prostredia kultúry a kreatívneho priemyslu obmedzuje tvoriť zisk a zabezpečovať súkromné (spolu)financovanie.

Nedostatky právnej úpravy zamedzovania tvorby zisku a zabezpečovania súkromného spolufinancovania boli na rovnako veľmi vysokej úrovni účinnosti (medián 5) hodnotené všetky navrhované opatrenia t.j. podpora kultúry cez začlenenie povinnosti investovať do kultúry pri obnove pamiatok, následne úprava legislatívy tak, aby bolo umožnené kultúrnym organizáciám tvoriť zisk, úprava zákona o sponzoringu a podpora investovania peňazí do oblasti kultúry – rozvoj viaczdrojového financovania kultúry aj zo súkromných zdrojov (napr. prostredníctvom daňových úľav v prípade novelizácie daňových zákonov SR) a tiež vytvorenie legislatívneho prostredia, umožňujúceho vznik nového typu kultúrnych organizácií, ktoré by boli zriaďované rôznymi subjektmi v spolupráci kraj, mestá, obce, tretí a súkromný sektor.

F8 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	5.00	5.00	5.00	5.00	0.00	1
Podpora kultúry cez začlenenie povinnosti investovať do kultúry pri obnove pamiatok, prípadne pri vývoji iných projektov.	1.00	5.00	4.09	5.00	1.24	11

Úprava legislatívy tak, aby bolo umožnené kultúrnym organizáciám tvoriť zisk, úprava zákona o sponzoringu a podpora investovania peňazí do oblasti kultúry – rozvoj viaczdrojového financovania kultúry aj zo súkromných zdrojov (napr. prostredníctvom daňových úľav v prípade novelizácie daňových zákonov SR).	4.00	5.00	4.70	5.00	0.46	10
Vytvorenie legislatívneho prostredia, umožňujúceho vznik nového typu kultúrnych organizácií, ktoré by boli zriaďované rôznymi subjektmi v spolupráci (kraj, mestá, obce, tretí sektor súkromný sektor).	1.00	5.00	3.82	4.00	1.27	11

G. Digitalizácia.

Táto tematická oblasť má 2 podoblasti (G1-G2)

Do tejto časti sa zapojilo 20% z oslovených expertov a expertiek (z celkovo oslovených 25).

G1. Nedostatočná digitalizácia umeleckých diel a objektov kultúrneho dedičstva.

Ako veľmi vysoko účinné však boli hodnotené dve ponúkané opatrenia - v prvom rade zriadenie digitalizačného strediska v Modre (Malokarpatské osvetové stredisko) a následne zdieľanie tohto digitalizačného strediska v Modre aj s ostatnými zriaďovanými organizáciami BSK.

Respondentky a respondenti navrhli aj ďalšie dve opatrenia v tejto oblasti. Prvým je podrobné zmapovanie potrieb digitalizácie umeleckých diel a objektov. Druhým je prieskum existujúcich digitalizačných pracovísk v SR a ich voľných kapacít najmä vo verejnom sektore. Obe hodnotili ako vysoko účinné.

G1 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Zdieľanie zriadeného digitalizačného strediska v Malokarpatskom osvetovom stredisku v Modre aj s ostatným zriaďovanými organizáciami BSK.	3.00	5.00	4.40	5.00	0.80	5
Zriadenie digitalizačného strediska v Malokarpatskom osvetovom stredisku v Modre (resp. pokračovanie v tejto iniciatíve).	2.00	5.00	4.20	5.00	1.17	5
Iné opatrenie podobného typu, špecifikujte:	4.00	5.00	4.50	4.50	0.50	2

G2. Nedostatočná popularizácia a prezentácia digitalizovaných diel v online priestore.

Opatrenie podpora spolupráce a sietovania so súkromným sektorom v oblasti prezentácie a popularizácie zdigitalizovaného obsahu, bolo hodnotené ako veľmi vysoko účinné opatrenie.

G2 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
-------	-----	-----	------	--------	--------------------	-----------

Podpora spolupráce a siet'ovania so súkromným sektorom v oblasti prezentácie a popularizácie zdigitalizovaného obsahu.

4.00	5.00	4.60	5.00	0.49	5
------	------	------	------	------	---

Poskytovanie pomoci pri interpretácii legislatívy autorského zákona a podmienok zverejňovania zdigitalizovaných diel a objektov pre zriaďované organizácie.

4.00	5.00	4.40	4.00	0.49	5
------	------	------	------	------	---

H. Profesionalizácia v kultúre a kultúrnom a kreatívnom priemysle.

Táto tematická oblasť má 1 podoblasť (H1)

Do tejto časti sa zapojilo 30% z oslovených expertov a expertiek (z celkovo oslovených 73).

H1. Nedostatok profesionálov v podporných činnostiach pre oblasť kultúry a kreatívneho priemyslu.

Nedostatok profesionálov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu je podľa respondentov a respondentiek s veľmi vysokou mierou účinnosti (medián 5) možné riešiť prostredníctvom podpory zriaďovania umeleckých rezidencií v rámci zriaďovanej kultúry. Na miernej nižšie úrovni účinnosti (medián 4) boli hodnotené nasledovné opatrenia: Podpora zriaďovania umeleckých rezidencií v rámci nezriaďovanej kultúry, vypracovanie analytického materiálu, ktorý identifikuje nové úlohy v spoločnosti v dôsledku klimatickej krízy a v kontexte postpandemického sveta, podpora/realizácia vzdelávania ďalších profesionálov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu – aj v podporných profesiách ako je manažment, PR, fundraising a pod. a tiež podpora/realizácia vzdelávania konkrétnych filmových profesionálov, ktorý v regióne chýbajú (napr. vlásenkári, kostyméri, make-up artisti pre film, výrobcovia rekvizít a pod.).

H1 - Ako by ste z hľadiska účinnosti hodnotili tieto navrhované opatrenia ...

Field	Min	Max	Mean	Median	Standard Deviation	Responses
Podpora zriaďovania umeleckých rezidencií v rámci zriaďovanej kultúry - organizácií BSK - poskytnutím priestorov alebo infraštruktúry umelcom a pracovníkom v kultúre na obmedzený čas.	3.00	5.00	4.29	5.00	0.82	21
Podpora zriaďovania umeleckých rezidencií v rámci nezriaďovanej kultúry – poskytnutím priestorov alebo infraštruktúry umelcom a pracovníkom v kultúre na obmedzený čas.	3.00	5.00	4.23	4.00	0.73	22

Vypracovanie analytického materiálu, ktorý identifikuje nové úlohy v spoločnosti, ktoré vznikajú, prípadne vzniknú, v dôsledku klimatickej krízy a v kontexte postpandemického sveta a využitie tejto identifikácie vo vzdelávacom systéme, ktorý kompetenčne spadá pod BSK (na základe myšlienky Nového európskeho Bauhausu, kreatívnej a interdisciplinárnej iniciatívy, ktorá vytvára priestor na dialóg s cieľom navrhovať spôsob života v budúcnosti, v ktorom sa spája umenie, kultúra, sociálne začlenenie, veda a technológie).	1.00	5.00	3.79	4.00	1.10	19
Podpora alebo realizácia vzdelávania ďalších profesionálov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu – aj v podporných profesiách ako je manažment, PR, fundraising a pod.	1.00	5.00	4.05	4.00	0.97	20
Podpora alebo realizácia vzdelávania konkrétnych filmových profesionálov, ktorý v regióne chýbajú, prostredníctvom vzdelávacích organizácií, ktoré má BSK k dispozícii (vlásenkári, kostyméri, make-up artisti pre film, výrobcovia rekvizít).	1.00	5.00	3.74	4.00	1.02	19

Vysvetlivky:	
	hodnotené iba 1 expertom, ktorý opatrenie navrhol
*	označuje medián hodnotení účinnosti expertmi

Tematická oblasť	Názov opatrenia	Veľmi nízko účinné	Nízko účinné	Stredne účinné	Vysoko účinné	Veľmi vysoko účinné
A2	Obnova budovy divadla Aréna					*
A1	Vytvorenie zoznamu dlhodobých investičných priorít a aktualizovanie zoznamu na ročnej báze úradom BSK					*
A1	Revitalizácia budovy Malokarpatského osvetového strediska v Modre					*
A1	Revitalizácia Synagógy v Senci					*
A3	Úprava dotačných schém (BRDS), ktorá by umožnila čerpať finančné prostriedky aj na malé stavebno-technické opravy (napr. oprava havarijného stavu) pre subjekty nezriaďovanej kultúry				*	
A2	Modernizácia infraštruktúry a materiálno-technického vybavenia potrebného pre fungovanie Malokarpatskej knižnice v Pezinku				*	
A2	Obnova stálej scény Bábkového divadla				*	
A1	Vytvorenie metodického usmernenia upravujúceho postup pri zachraňovaní pamiatky úradom BSK				*	
A1	Zvýšenie miery bezbariérovosti všetkých kultúrnych pamiatok v správe BSK				*	
A1	Záchrana, obnova a nové využitie (Revitalizácia) kaštieľu a parku v Malinove				*	
A1	Záchrana, obnova a nové využitie kultúrnej pamiatky Synagóga vo Svätom Jure				*	
A1	Záchrana, obnova a nové využitie Múzea F. Kostku v Stupave			*		
A1	Vytvorenie klasifikácie národnej kultúrnej pamiatky (NKP) podľa ich významu a dôležitosti úradom BSK		*			
A1	Revitalizácia kaštieľa a parku v Stupave		*			
B1	Transformácia a/ alebo vytvorenie priestorov pre účely performatívneho umenia (budova vrátane zázemia - šatne, skladové priestory, maskérne, vybavenia a personálneho zabezpečenia- kultúrny dom ("venue", "kulturhaus")					*
B1	Vytvorenie systému rotácií umeleckých zoskupení v oblasti performatívneho umenia na scénach BSK (Aréna, Astorka, Bratislavské bábkové divadlo), ktoré by boli vyberané cez otvorenú súťaž, prípadne na základe tém/oblastí, ktoré BSK vyberie			*		

B1	Pokračovanie v podpore projektu Nová Cvernovka				*	
B1	Podpora budovania malých kreatívnych centier v regióne BSK				*	
B1	Pasportizácia nevyužitých budov BSK					*
B1	Spolupráca a koordinácia BSK s Ministerstvom kultúry SR s obcami a mestami, ktoré majú v správe infraštruktúru (DPOH, Kaštieľ v Budmericiach a pod.)				*	
B1	Aktívny prístup v ponuke nevyužitých budov obciam, mestám a neziskovým organizáciám pre komunitné projekty a kultúrno-spoločenské podujatia a kreatívny priemysel					*
B1	Film Office pre BSK (regionálna kancelária na princípe Filmovej agentúry). Úlohou Film Office by bolo manažovať lokácie v rámci BSK, vyjednávať s majiteľmi lokácií, filmovými profesionálmi, filmovými tvorcami – zabezpečovala by zamestnanca ako lokačného manažéra, pomáha by s komunikáciou medzi úradmi a filmovými štábmi pri potrebe komunikácie s úradmi, políciou SR, hasičmi, sanitkou. Film Office by zabezpečovala asistenta na zabezpečenie ekologického nakrúcania - tak aby bol nastavený enviromentálny spôsob nakrúcania, prepájala by filmový priemysel s ostatnými priemyslami na území BSK.				*	
B1	Súčasťou regionálneho kreatívneho centra (napr. súčasť Novej Cvernovky) by pre potreby (v BSK významného) filmového priemyslu mala byť tzv. dielňa, fundus a rezervoár umeleckých rekvizít, ktoré by fungovali na princípe opakovaného využívania, a taktiež post produkčné štúdio a zvukové štúdio. Okrem toho by mali byť k dispozícii priestory pre zahraničných i domácich filmárov – kancelárie, stretávacie miestnosti, konferenčné priestory, ktoré by mohli využívať. Pri tejto infraštruktúre by BSK mohol fungovať ako partner filmu, alebo iba ako prenajímateľ.				*	
B2	Vybudovanie amfiteátra pre účely rôznych odvetví kultúry a kreatívneho priemyslu					*
B2	Výber vonkajšieho verejného priestoru na prezentáciu umenia a kultúry a inštalácia potrebnej infraštruktúry technického zabezpečenia – prípojky elektrickej energie, vody a odtoku odpadovej vody, prípadne inštalácia trvalých exteriérových zvukových a svetelných aparátů do verejných priestorov potenciálne využiteľných na exteriérové komunitné a spoločenské podujatia.					*
B2	Vytvoriť podporný program zameraný na projekty premeny, či úpravy viacerých verejných priestorov aj na prezentáciu umenia a kultúry.					*
B3	Vytvorenie infraštruktúry kolaboratívneho charakteru so službami inkubátora a akcelerátora, poradenstva v rôznych oblastiach (právo, účtovníctvo, podnikanie a pod.)				*	

B3	Aktívne sieťovanie aktérov v kultúrnom a kreatívnom priemysle (organizácie prezentácii, stretnutí s donormi a pod.)				*	
B4	Na základe pasportizácie nevyužitých budov BSK identifikovať potenciál na rozvoj kultúrnej infraštruktúry v málo pokrytých okresoch (Malacky, Senec)				*	
B4	Spolupracovať so samosprávami málo pokrytých okresov na pasportizácii nevyužitých budov a spiestorov aj v ich správe a koordinovať možné využitie týchto priestorov pre daný účel.				*	
C1	Vytvorenie samostatných grantových výziev pre etablovaných profesionálov a profesionálky a začínajúcich profesionálov a profesionálky (profesionálne/neprofesionálne umenie).				*	
C1	Vytvorenie a pravidelné aktualizovanie databázy žiadateľov v dotačných schémach BSK s cieľom evidovania podaných žiadostí, ich výstupov a ex-post hodnotením projektov (track record).				*	
C1	Vytvorenie samostatných grantových výziev pre začínajúcich profesionálov a profesionálky na ich v poradí druhé diela.					*
C2	Vytvorenie viacročných grantových schém pre vybrané oblasti podpory.					*
C3	Informovať o termínoch na predkladanie výziev (web, sociálne siete, databáza aktérov nezriaďovanej kultúry) v predstihu aspoň 6 mesiacov a umožniť žiadateľom v prípade zníženia sumy žiadanej dotácie, ktorá vyžaduje upravenie projektu alebo získanie ďalších zdrojov, časový priestor na prípravu implementácie aspoň 1 mesiac.			*		
C3	Zverejňovať hodnotenia žiadostí s dôrazom na zdôvodnenie zníženej sumy podpory.					
C3	Komunikovať so žiadateľmi počas hodnotiaceho procesu (napr. Prostredníctvom prezentácie projektu pred komisiou).					
C4	Prerozdeľovať definovaný finančný balík v grantových schémach menšiemu počtu žiadateľov – uprednostniť kvalitu pred kvantitou.				*	
C4	Posilnenie grantového systému podpory začínajúcich aktérov kultúrno-kreatívneho priemyslu vytvorením samostatnej grantovej výzvy.				*	
C4	Zvýšiť finančnú stabilitu dotačných schém na dlhšie obdobie (3-5 rokov), napr. prostredníctvom určenia minimálnej sumy alokovanej na dotačné schémy v rozpočte BSK.					*
C5	Konzultácia projektov so subregiónmi, resp. zriaďovanými organizáciami BSK, ktorá obohatí zameranie výzvy o ich poznanie.			*		

C5	Verejná prezentácia podporených projektov po ukončení (ex post hodnotenie) – festival podporených projektov, spojený s prezentáciou umelcov a umelkýň a diskusnými panelmi. Môže ísť aj o putovný formát „Tour de BRDS“.			*		
C5	Zverejňovanie odborných hodnotení hodnotiteľov – bodovo aj textovo.				*	
C6	Podľa vzoru Rakúska (napr. zámok Grafenegg alebo mesto Salzburg) by BSK malo iniciovať diskusiu o veľkom tzv. emblematickom podujatí, ktoré priláka aj zahraničných divákov napr. špičkový festival opery, klasickej hudby alebo festival typický pre región (v minulosti to bol napr. festival Devín). Je možné vytvoriť festival odvíjajúci sa od historicky významnej osobnosti alebo festival iného typu, aby bol odlišný, ale zároveň typický pre BSK.				*	
C6	Vypracovanie vízie kultúry (zadefinovanie dopytu – stratégia podpory projektov) v BSK a zadefinovanie verejnej hodnoty kultúry, ktorú chce BSK vo svojich grantových schémach podporovať.					*
C6	Koordinácia vytvorenej vízie BSK v oblasti kultúry (zadefinovanie dopytu – stratégia podpory projektov) s národnou úrovňou (FPU, AVF), lokálnou (Nadácia mesta Bratislavy) a ďalšími podpornými mechanizmami.				*	
C6	Vytvorenie administratívne čo najjednoduchšieho (napr. nárokovateľné dotácie po splnení podmienok definovaných BSK) nástroja na podporu aktivít obcí, ktoré nespĺňajú parametre kultúrnych podujatí v rámci BRDS (napr. hody, jarmoky – kde kultúrny program nie je nosnou súčasťou podujatia).				*	
C6	Podpora tvorby filmov cez grantové schémy BSK (ako pri vzniku schémy BRDS), prípadne podpora iba určitého druhu filmov (napr. podpora krátkometrážnej tvorby, ktorá na Slovensku nie je), prípadne podpora iba určitého vývojového štádia filmu (vývoj a distribúcia).			*		
C6	Nasmerovanie väčšej podpory do jednej konkrétnej oblasti kultúry a kultúrneho a kreatívneho priemyslu, v ktorej v BSK existuje prostredie svetovej kvality. Väčšia miera podpory by pomohla dlhodobo zmeniť postavenie danej oblasti kultúry, podporiť aktivitu organizácií a zvýšiť povedomie verejnosti o kvalite umenia na Slovensku.			*		
C7	Umožnenie zmeny účelu schválených položiek. Stanovenie percentuálnej hranice z celkovej sumy schváleného projektu (napr. 20 %), kedy zmena účelu položky nepotrebuje schválenie BSK.				*	
C7	Zrušiť viazanosť účelu poskytnutej dotácie na jednotlivé položky rozpočtu projektu. Viazaný účel dotácie na realizáciu celého projektu a vecné výstupy.					*

C8	Umožnenie žiadania prevádzkových, mzdových nákladov a nákladov na pokrytie malých rekonštrukčných prác v grantových schémach BSK.				*	
C8	Umožniť spolufinancovanie projektov aj formou uznania sponzorstva partnera v oblasti prevádzkových a rekonštrukčných prác.					*
C8	Určiť jasné účtovné kritériá, podľa ktorých bude možné použiť poskytnuté finančné prostriedky na mzdové náklady tak, aby bola preukázaná primárna súvislosť týchto nákladov s realizáciou podporeného projektu.					*
C8	Zaviesť kategóriu a určiť percento nezúčtovateľných paušálnych výdavkov, ktoré môže prijímateľ použiť na svoju prevádzku.					*
C9	Príprava metodiky pomoci v čase nepredvídateľnej udalosti s výraznými negatívnymi vplyvmi na kultúru a kultúrny a kreatívny priemysel (napr. pandémie). Napr. zriadením fondu, ktorý bude poskytovať aj sociálnu podporu pre aktérov kultúry a kreatívneho priemyslu.				*	
C10	Špecifická podpora BRDS alebo rezervy predsedu BSK aj pre infraštruktúru potrebnú pre online tvorbu.			*		
C10	Podpora BRDS smerujúca na nové formáty projektov, najmä vzhľadom na online formu, ktorá sa rozvíjala najmä počas pandémie a bude tvoriť podstatnú časť výstupov aj v post-pandemickom čase.			*		
C10	Školenie úspešných žiadateľov BRDS v oblasti marketingu.					*
C11	Zaviesť povinnosť žiadateľov uviesť, či projekt má určitý podiel komerčnej aktivity (napr. zdroje z predaja lístkov). Projekty s významnejšou komerčnou zložkou by mali mať podmienky vyššej miery spolufinancovania a viaczdrojového financovania.				*	
C11	Zaviesť a uplatňovať princíp čiastočnej návratnosti poskytnutej dotácie resp. podielu BSK na dosiahnutých príjmoch, ak projekt dosiahne vyššiu sumu príjmov z komerčných aktivít, než bol pôvodný predpoklad uvedený v žiadosti.					*
C12	Vytvorenie štipendijnej schémy na podporu umelcov.				*	
C12	Zavedenie formy pôžičiek (napr. pre etablovaných žiadateľov s históriou výstupov)			*		
C12	Zavedenie dotácie pre jednotlivcov a organizácie, ktoré vyrábajú výrobky a zohľadňujú pri ich tvorbe slovenský dizajn.			*		
C12	Zavedenie finančnej podpory na záchranu pamätihodností (spolufinancovanie nákladov) pre súkromné subjekty				*	

D1	Vytvorenie „Mapy aktérov pôsobiacich v kultúrnom a kreatívnom priemysle pôsobiacich v BSK“, za účelom poznania nielen aktérov (ich vzťahov, štruktúry a problémov), ale aj procesu tvorby (vrátane jeho potrieb) a distribúcie produktov a služieb, ktoré aktéri vytvárajú a vzájomné prepojenia v rámci aktérov i procesov. Túto mapu je potrebné pravidelne aktualizovať.				*	
D1	Zavedenie regionálneho satelitného účtu kultúry a kreatívneho priemyslu (v koordinácii so Štatistickým úradom SR).			*		
D2	Vytvorenie evaluačnej metodiky na hodnotenie rozdelených finančných prostriedkov s ohľadom na definovanie kritérií a indikátorov kvality výstupov, definovaných priamo do výzvy v grantových schémach.				*	
D3	Vytvorenie ročného kalendára kultúrnych udalostí, ktorému predchádza vytvorenie jasných, primerane flexibilných pravidiel naplňania tohto kalendára.				*	
D4	Vytvorenie a pravidelné aktualizovanie na základe zhodnotenej miery plnenia tzv. stratégie investičných potrieb BSK v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu. Tomuto dokumentu by malo predchádzať mapovanie investičných potrieb na základe špecificky zozbieraných dát relevantných k tejto problematike.				*	
E1	Vytvorenie strategických vízií (s výhľadom do roku 2030) pre každú zriaďovanú organizáciu a ich vecná transformácia na základe týchto vízií.				*	
E1	Transparentné a otvorené výberové konania na 5-ročnej báze na riadiace funkcie.					*
E1	Vypracovanie definície verejnej hodnoty každej zriaďovanej organizácie a zadefinovanie dlhodobých cieľov organizácie.				*	
E1	Uplatniť kontraktové financovanie zriaďovaných organizácií na príslušný rozpočtový rok so zadefinovaním merateľných ukazovateľov ich výkonu a s verejným odpočtom dosiahnutých výsledkov.					*
E2	Zavedenie systematického mapovania a koordinácie kultúrnych aktivít s obcami v BSK za účelom efektívnejšieho využívania kapacít.				*	
E2	Vytvorenie vysunutých pracovísk (alebo presunutie pracovných miest), ktoré by zastrešili nepokryté subregióny BSK (Podunajsko a Záhorie), prípadne okresoch BSK.				*	
E3	Mapovanie záujmu o účasť na programe zriaďovaných divadiel v subregiónoch a následne vytvoriť systém tzv. výjazdových predstavení t.j. poskytovať služby zriaďovaných divadiel aj v subregiónoch.				*	
E4	Zabezpečovanie pravidelnej metodickej podpory pre manažment zriadených organizácií (manažérske zručnosti, riadenie projektov a pod.).				*	
E4	Organizácia stretnutí zástupcov a zástupkyň zriaďovaných organizácií na pravidelnej báze za účelom koordinovania prezentácie činnosti a aktivít jednotlivých organizácií.				*	

E4	Pripraviť na pravidelnej báze napr. raz ročne spoločný deň otvorených dverí vo všetkých zriaďovaných inštitúciách BSK.				*	
F1	Vypracovanie krátkodobého (napr. na tri roky) implementačného plánu kultúrnej politiky BSK, ktorý definuje ciele, úlohy, alokované finančné prostriedky na aktivity a projekty, témy v kultúrnej politike BSK.				*	
F1	Vypracovanie koncepcie rozvoja kultúrno-kreatívneho priemyslu BSK.				*	
F1	Vypracovanie vízie kultúry v BSK (napr. podoba kultúry v regióne v horizonte 20 rokov) a zdefinovanie verejnej hodnoty kultúry v BSK.				*	
F2	Realizácia aktivít smerujúcich k celoživotnému vzdelávaniu v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu a o ich úlohe v spoločnosti - napr. osвета o umelcoch z BSK.				*	
F2	Iniciovať (prípadne organizovať) otvorené diskusie s odborníkmi a aktérmi v oblasti kultúry, ktoré by mali aj osvetový a vzdelávací efekt pre verejnosť.				*	
F2	Organizácia verejnej prezentácie aktivít a činností nezriaďovanej kultúry (napr. tých aktérov, ktorý boli podporení cez grantovú schému BRDS – prezentácie po realizácii projektov).				*	
F3	Vypracovanie analytického a následne aj popularizačného dokumentu, ktorý popíše model fungovania kultúrneho a kreatívneho priemyslu, ktorý vysvetlí zmysel kultúry pre región a prínos odvetvia nielen po ekonomickej, ale aj vzdelávacej a spoločenskej stránke.			*		
F4	Personálne posilnenie oddelenia kultúry BSK na expertných, analytických a koordinačných pozíciách na základe auditu potrebných a existujúcich zručností na oddelení kultúry BSK.				*	
F4	Oddelenie kultúry transformovať na odbor kultúry a kreatívneho priemyslu.			*		
F5	Pravidelne zastrešovať fundraisingové podujatie pre projekty hľadajúce donorov vrátane poskytnutia pomoci s prezentáciou projektov.				*	
F5	Vytvorenie platformy na vzájomnú koordináciu a komunikáciu BSK a ostatných kľúčových aktérov – MK SR, hlavné mesto Bratislava, a s ostatnými obcami/mestami v BSK vrátane nadnárodných organizácií a MVO na Slovensku.			*		
F5	Vytvorenie platformy na vzájomnú koordináciu a komunikáciu za účelom, čo možno najefektívnejšieho a najúčinnnejšieho poskytovania kultúrnych služieb poskytovaných rôznymi organizáciami v BSK. Výstupom by mohol byť napr. pravidelne aktualizovaný kalendár podujatí.			*		
F5	Podpora networkingu pre vytváranie partnerstiev medzi správcami pamiatok, podnikateľmi, občianskymi združeniami a miestnymi iniciatívami.				*	

F5	Prepojenie úradu BSK so Slovenským centrom dizajnu s cieľom zabrániť zničeniu a likvidácii pamiatok a verejných priestorov v BSK cez aktívnu spoluprácu – živý kontakt na oboch úrovniach cez odborných zamestnancov a zamestnankyne.				*	
F5	Pôsobenie BSK v iniciovaní spolupráce pri väčších projektoch, ktoré sa periodicky opakujú. Napr. (Spolu)organizácia prehliadok, kde by prebiehala konfrontácia slovenského umenia a kreatívneho priemyslu s európskym/svetovým.				*	
F5	Zber dát o aktuálnom dianí v oblasti kultúry (zriaďovaná aj nezriaďovaná, ktorého výstupom môže byť napr. kalendár podujatí v BSK).				*	
F5	Vytvoriť platformu na prepájanie projektov hľadajúcich partnerov zo zahraničia s možnými partnermi z partnerskými regiónmi BSK (napr. Dolné Rakúsko).	*				
F6	Transformácia alebo nahradenie rodinných pasov za iný typ nástroja, ktorý bude viac reflektovať potreby širokej verejnosti.			*		
F6	Vytvorenie novej koncepcie využívania kultúry ako súčasti produktov a balíkov cestovného ruchu BSK.				*	
F7	Koordinácia a aktívna spolupráca so strednými umeleckými školami v BSK za účelom tvorby propagačných materiálov pre subjekty tvoriace kultúru v BSK.				*	
F7	Úprava prehľadnosti informačných webových stránok zriaďovaných organizácií BSK a úprava lepšej jazykovej vybavenosti informačných webových stránok kraja.				*	
F7	Systematická práca so sociálnymi sieťami BSK ako najefektívnejším kanálom na informovanie verejnosti (promovanie podujatí, organizácií BSK, získavanie spätnej väzby)				*	
F7	Zabezpečenie školení pre organizácie zriaďovanej kultúry BSK na prácu so sociálnymi médiami a marketing.				*	
F7	Podpora zriaďovanej kultúry pri adaptácii modelu získavania najmladších návštevníkov napr. podľa vzoru projektu Staromestskej knižnice podporujúcej čitateľskú gramotnosť od útleho veku - Môj prvý čitateľský preukaz, prostredníctvom ktorého sa knižnica snaží formou bezplatného čitateľského preukazu prilákať rodičov s malými deťmi a fungovať aj ako určitá forma komunitného centra.					*
F8	Vytvorenie legislatívneho prostredia, umožňujúceho vznik nového typu kultúrnych organizácií, ktoré by boli zriaďované rôznymi subjektmi v spolupráci (kraj, mestá, obce, tretí sektor a súkromný sektor).				*	
F8	Úprava legislatívy tak, aby bolo umožnené kultúrnym organizáciám tvoriť zisk, úprava zákona o sponzoringu a podpora investovania peňazí do oblasti kultúry – rozvoj viaczdrojového financovania kultúry aj zo súkromných zdrojov (napr. prostredníctvom daňových úľav v prípade novelizácie daňových zákonov SR).					*

F8	Podpora kultúry cez začlenenie povinnosti investovať do kultúry pri obnove pamiatok, prípadne pri vývoji iných projektov.					*
G1	Zriadenie digitalizačného strediska v Malokarpatskom osvetovom stredisku v Modre (resp. pokračovanie v tejto iniciatíve).					*
G1	Zdieľanie zriadeného digitalizačného strediska v Malokarpatskom osvetovom stredisku v Modre aj s ostatným zriaďovanými organizáciami BSK.					*
G1	Podrobné zmapovanie potrieb digitalizácie umeleckých diel a objektov.				*	
G1	Prieskum existujúcich digitalizačných pracovísk v SR a ich voľných kapacít najmä vo verejnom sektore				*	
G2	Poskytovanie pomoci pri interpretácii legislatívy autorského zákona a podmienok zverejňovania zdigitalizovaných diel a objektov pre zriaďované organizácie.				*	
G2	Podpora spolupráce a sieťovania so súkromným sektorom v oblasti prezentácie a popularizácie zdigitalizovaného obsahu.					*
H1	Podpora alebo realizácia vzdelávania konkrétnych filmových profesionálov, ktorý v regióne chýbajú, prostredníctvom vzdelávacích organizácií, ktoré má BSK k dispozícii (vlásenkári, kostyméri, make-up artisti pre film, výrobcovia rekvizít).				*	
H1	Podpora alebo realizácia vzdelávania ďalších profesionálov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu – aj v podporných profesiách ako je manažment, PR, fundraising a pod.				*	
H1	Vypracovanie analytického materiálu, ktorý identifikuje nové úlohy v spoločnosti, ktoré vznikajú, prípadne vzniknú, v dôsledku klimatickej krízy a v kontexte postpandemického sveta a využitie tejto identifikácie vo vzdelávacom systéme, ktorý kompetenčne spadá pod BSK (na základe myšlienky Nového európskeho Bauhausu, kreatívnej a interdisciplinárnej iniciatívy, ktorá vytvára priestor na dialóg s cieľom navrhovať spôsob života v budúcnosti, v ktorom sa spája umenie, kultúra, sociálne začlenenie, veda a technológie).				*	
H1	Podpora zriaďovania umeleckých rezidií v rámci nezriaďovanej kultúry -poskytnutím priestorov a infraštruktúry umelcom a pracovníkom v kultúre na obmedzený čas.				*	
H1	Podpora zriaďovania umeleckých rezidií v rámci zriaďovanej kultúry -poskytnutím priestorov a infraštruktúry umelcom a pracovníkom v kultúre na obmedzený čas.					*

ANALYTICKÁ ČASŤ
Stratégie rozvoja kultúry v Bratislavskom samosprávnom kraji na roky
2021 - 2027
s výhľadom do roku 2030

Autori:
prof. Ing. Emília Sičáková-Beblová, PhD.,
Mgr. Alexandra Poláková Suchalová, PhD.
Mgr. Matúš Sloboda, PhD.
doc. Mgr. art. Svetlana Waradzinová
Mgr. Eva Pavlovičová, Dis.
Mgr. Silvia Hroncová

OBSAH

ANALÝZA KULTÚRNEJ POLITIKY CEZ POHĽAD NA NÁSTROJE VEREJNEJ POLITIKY	4
1 SUBJEKTY V OBLASTI KULTÚRY V BSK.....	6
Štruktúra organizácií podľa Finstatu	6
Štruktúra subjektov podľa podpory z Fondu na podporu umenia	8
Štruktúra profesií fyzických osôb v kultúre v zmysle evidencií Fondu na podporu umenia	10
Štruktúra subjektov podľa podpory z Audiovizuálneho fondu.....	10
Štruktúra subjektov podľa podpory z Fond na podporu kultúry národnostných menšín	12
2 REGULAČNÉ NÁSTROJE	14
2.1 Strategické dokumenty Európskej únie	14
<i>Nová európska stratégia pre kultúru</i> prijatá Európskou komisiou v roku 2018 (COM(2018) 267 final)	14
Závery Rady o pracovnom pláne pre kultúru na roky 2019 – 2022 v kontexte Záverov Rady, ktorými sa mení pracovný plán pre kultúru (2019 – 2022) (2018/C 460/10 v kontexte 8271/20).....	15
Stratégia EÚ pre medzinárodné kultúrne vzťahy[14] (JOIN(2016) 29 final).....	15
Uznesenie Európskeho parlamentu o súdržnej politike EÚ v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu (2016/2072(INI))	16
2.2 Strategické materiály na národnej úrovni.....	18
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030	18
Stratégia ochrany pamiatkového fondu na roky 2017 – 2022.....	19
Konceptia udržateľného rozvoja nehmotného kultúrneho dedičstva a tradičnej ľudovej kultúry na rok 2020-2025	19
Akčný plán medzinárodného projektu CREADIS3	19
2.3 Strategické materiály na regionálnej úrovni	20
2. 4 Politické deklarácie (vládne vyhlásenia).....	21
2.5 Legislatíva v oblasti regionálnej kultúrnej politiky	21
2.6 Všeobecne záväzné nariadenia BSK v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu	23
3 EKONOMICKÉ NÁSTROJE BSK.....	24
3.1 Bratislavská regionálna dotačná schéma	24
3.2 Rezerva predsedu BSK - individuálne dotácie	26
3.3 Financovanie zriaďovanej kultúry BSK	26
4 INFORMAČNÉ NÁSTROJE BSK	30
4.1 Webstránka https://bratislavskykraj.sk/	30
4.2 Časopis Bratislavský kraj	31
4.3 Tlačové správy	33
4.4 Tlačové konferencie.....	33
4.5 Marketingové kampane realizované odborom propagácie a komunikácie BSK	33
4.6 Ocenenie za príkladnú obnovu	33

4.7 Sociálne siete	34
Facebook Bratislavský kraj	34
Instagram Bratislavský kraj	34
Youtube Bratislavský kraj	34
5 ADMINISTRATÍVNE NÁSTROJE BSK	38
5.1 Príspevkové organizácie v oblasti kultúry v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK	38
5.2 Bratislavské bábkové divadlo	40
5.3 Divadlo Ludus	41
5.4 Divadlo Astorka Korzo	42
5.5 Divadlo Aréna	42
5.6 Malokarpatské múzeum Pezinok	44
5.7 Malokarpatské osvetové stredisko Modra	44
5.8 Malokarpatská knižnica Pezinok	45
5.9 Resumé	46
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	47

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK

Tabuľka 1 Štruktúra verejných organizácií pôsobiach v BSK	6
Tabuľka 2 Štruktúra organizácií (firiem) zriadených miestnou samosprávou v BSK zriadených nielen BSK)	7
Tabuľka 3 Štruktúra organizácií (firiem) v súkromnom sektore pôsobiach v BSK	7
Tabuľka 4 Prehľad FPU 2020	9
Tabuľka 5 Prehľad AVF 2020	11
Tabuľka 6 Prehľad FPKNM 2020	13
Tabuľka 7 Prehľad BRDS 2015-2020	24
Tabuľka 8 Individuálne dotácie	26
Tabuľka 9 Výdavky na zriaďovanú kultúru	28
Graf 1 Podiel žiadateľov a úspešnosť podľa typu zamerania AVF	12
Graf 2 Vývoj rozpočtových zdrojov BSK na zriaďovanú kultúru 2017-2021	27
Graf 3 Rozloženie tém v časopise Bratislavský kraj v rokoch 2019 – 2020	32
Graf 4 Témy tlačových správ vydaných BSK v období január 2020 - júl 2020	33
Graf 5 Rozloženie tém na Facebook stránke Bratislavský kraj za rok 2020	35
Graf 6 Rozloženie tém na Instagrame Bratislavský kraj za rok 2020	36
Graf 7 Rozloženie tém na Youtube kanály Bratislavského samosprávneho kraja v rokoch 2018-2020	37

ZOZNAM SKRATIEK

BSK – Bratislavský samosprávny kraj
BRDS – Bratislavská regionálna dotačná schéma

ANALÝZA KULTÚRNEJ POLITIKY CEZ POHĽAD NA NÁSTROJE VEREJNEJ POLITIKY

Cieľom predkladaného materiálu je analýza kultúrnej politiky Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej len BSK) prostredníctvom čiastkových analýz jednotlivých nástrojov verejnej politiky, ktoré BSK v súčasnosti používa na dosiahnutie cieľov.

Pri napĺňaní uvedeného cieľa sme sa opierali o koncepty spojené s problematikou nástrojov verejnej politiky, ktoré v krátkosti predstavujeme nižšie. Veríme, že práve tento prístup k uchopeniu súčasnej reality v oblasti stavu kultúrnej politiky BSK umožní štruktúrovane sa zamýšľať nad obsahom strategického materiálu a teda želané budúcnosti kultúrnej politiky v Bratislavskom samosprávnom kraji.

Nástroje verejnej politiky – všeobecne

To, čo je možné si pod týmto pomerne abstraktným termínom - nástroj verejnej politiky - predstaviť je veľmi podobné tomu, čo samotný pojem „nástroj“ evokuje t.j. akýsi prostriedok, ktorý je vhodný resp. nevyhnutné použiť za účelom dosiahnutie želaného stavu alebo cieľa. Teda, aj v tvorbe verejných politík sa využívajú na dosiahnutie stanovených cieľov rôzne nástroje, ktoré sú nositeľmi ich praktickej realizácie resp. implementácie ako napr. dotácie, dane, informačné kampane a pod. Nástrojov využívaných vo verejných politikách je obrovské množstvo a v žiadnej nefunguje jeden nástroj ako solitér, práve naopak vždy ide o kombináciu alebo ako súčasná teoretická literatúra využíva pojem „balíček nástrojov“ a výskumné tendencie smerujú k tomu hľadať ideálnu kombináciu nástrojov, ktoré každá politika potrebuje využívať, aby mohla dosiahnuť stanovený cieľ (tamtiež).

Kultúrna politika v tomto nie je iná a vzhľadom na obrovský rozsah jej agendy a potenciál jej dosahu na kultivovanie spoločnosti a učenie ľudí vnímaniu umenia je nevyhnutné, aby bola tvorená na základe súčasných poznatkov ako z oblasti kultúry, tak aj verejnej politiky, ktorá umožní strategickú tvorbu kultúrnej politiky štruktúrovať. Práve štruktúrovaný resp. analytický prístup k tvorbe politík vytvára priestor na tvorbu politiky na základe dôkazov¹ (). Ide o tvorbu rozhodnutí o konečnej podobe verejných politík na základe rôznych typov dôkazov (napr. dáta) na rozdiel od rozhodovania sa na základe ideológie alebo tzv. „sedliacke rozumu“ či intuície. Napriek tomu, že aj tento prístup k tvorbe verejných politík má svojich kritikov, súčasné trendy v prístupoch k dobre spravovanej spoločnosti poukazujú na veľký význam rozhodovania sa v komplexných témach. akými verejné politiky rozhodne sú, na základe dôkazov a zároveň hľadať rovnováhu medzi poznaním o tom ako funguje ľudských mozog v rozhodovaní, ktoré nám odhaľujú neurálne vedy. A práve tento veľmi krehký priestor je výzvou pre všetkých tvorcov verejných politík - tvoriť politiky „s ľudskou tvárou“ na základe dôkazov.

Jednou z možností ako sa je možné štruktúrovane zamýšľať nad obsahom strategického materiálu, ktorý vytvára želanú budúcnosť v tomto prípade kultúry resp. kultúrnej politiky v Bratislavskom samosprávnom kraji je v prvom kroku prostredníctvom poznania jej súčasného stavu. A aby aj tento popis nebol chaotickou a intuitívnou úvahou, ďalší text štruktúrujeme na základe kategórií nástrojov, ktoré nám ponúkajú teoretické prístupy.

Zo všetkých modelov a typológií, ktoré existujú, vyberáme takú, ktorú by čitateľom a čitateľkám tohto textu mohla pomôcť pochopiť náš prístup k formulovaniu analytických záverov ako nevyhnutného

podkladu pre tvorbu vízií v strategickej časti. Táto typológia vytvára štyri druhy nástrojov a síce regulačné, informačné, ekonomické a administratívne, ktoré následne podľa miery ich záväznosti resp. miery donútenia, ktorou disponujú na povinné, zmiešané a dobrovoľné. Nasledujúci text ich podrobnejšie vysvetlí.ⁱⁱ

Prostredníctvom **regulačných nástrojov** formulujú rôzne organizácie a inštitúcie na všetkých úrovniach verejnej správy práva a povinnosti, prostredníctvom ktorých sa snažia ovplyvňovať správanie a konanie jednotlivcov alebo organizácií v spoločnosti. Zároveň mieru záväznosti určujú na základe (n)existencie sankčného systému formou napr. pokút, obmedzenia osobnej slobody jednotlivca a pod. Keďže sankčný systém má často podobu finančnej záťaže je vhodné poukázať na ich prepojenosť so skupinou ekonomických nástrojov. „Klasickými **ekonomickými nástrojmi** sú tie, ktoré sú súčasťou základných ekonomických vzťahov. Pôsobia vo vnútri ekonomických procesov, preto ovplyvňujú priamu podstatu týchto procesov – dopyt a ponuku.“ (Staroňová, 2008, s. 18) Ovpľyňovať dopyt a ponuku je však možné prostredníctvom ekonomických nástrojov aj v širšom ako ekonomickom kontexte. Na jednej strane môžu ekonomické nástroje slúžiť ako generátor zdrojov do štátneho rozpočtu (daň z príjmu, DPH, užívateľské poplatky, clá a i.) resp. ako mechanizmy na alokovanie zdrojov (najčastejšie finančných) na realizáciu verejných politík (sociálne dávky, kultúrne poukazy a i.). V závislosti od potrieb a charakteru cieľovej skupiny, ale aj cieľa verejnej politiky možné voliť medzi dotáciami, grantmiⁱⁱⁱ či kupónmi. Zároveň niektoré majú (de)motivačný efekt, v snahe motivovať alebo odradiť od nejakej aktivity. Vtedy je možné hovoriť skôr o ekonomicko-regulačných nástrojoch resp. o regulačnom rozmere ekonomických nástrojov (spotrebné dane, daňové úľavy, investičné stimuly, poplatok za vjazd do historickej časti mesta a i.). Ďalšou skupinou sú **informačné nástroje**, ktoré majú tri potenciálne významy - prostredníctvom ich využívania je možné získavať dáta o spoločnosti, ktoré sú nevyhnutnou podmienkou pre tvorbu politík na základe dôkazov napr. rôzne registre, no zároveň je nimi možné ovplyvniť správanie jednotlivca alebo organizácie prostredníctvom poskytovania informácií rôzneho druhu (informačné kampane, certifikáty, potravinový semafor a i.) a v neposlednom rade sú komunikačným kanálom medzi organizáciami verejnej správy a verejnosťou ako prevencia korupcie či zlyhania implementácie. Aj tu je opäť možné hovoriť o miere záväznosti t.j. kým niektoré informačné nástroje sú dobrovoľné ako napr. info kampaň, iné sú povinné ako napr. zverejňovanie VZN pred jeho schválením. Poslednou skupinou sú **nástroje administratívne**, ktoré sú využívané hlavne v takých verejných politikách, ktorých cieľom je poskytovať tovary alebo služby a teda riešia možné prístupy k zabezpečeniu tovarov a služieb t.j. priame poskytovanie zo strany štátu, kontrahovanie, trh, mimovládny sektor a pod. Zároveň medzi administratívne nástroje patria aj také, ktoré vytvárajú ľudsko-zdrojový potenciál resp. jeho kvalitu. Mieru záväznosti vidíme aj v tejto skupine, ktorá je definovaná tým nakoľko je štát povinný konkrétnu službu poskytovať.

Ako je možno vidieť v texte vyššie, každý z nástrojov môže nadobúdať, okrem svojho základného obsahového typu /informačný, aj regulačný rozmer t.j. o každom nástroji je de facto možné hovoriť ako o regulačnom resp. ako o sekundárne regulačnom, čo je logické, keďže hlavným cieľom verejných politík je zjednodušene povedané usmerňovať fungovanie spoločnosti s cieľom tvorby spoločného blahobytu, čo v podstate hovorí o snahe a miere regulovania fungovania spoločnosti. Zároveň odvrátená stránka pohľadu na stále prítomný silný regulačný rozmer všetkých nástrojov verejných politík zaraďuje Slovensko do „sveta mŕtvych písmen“ (Treib, O., Falkner, G., 2007) inými slovami do sveta, kde kvantita regulácií výrazne prevyšuje ich kvalitu a kontrolu ich dodržiavania.

1 SUBJEKTY V OBLASTI KULTÚRY V BSK

Cieľom tejto časti Správy je poskytnúť prehľad o typoch subjektov pôsobiach v oblasti kultúry na území BSK a to z viacerých hľadísk, tak ako nám to umožnili východiskové dáta z Finstat.sk a troch dotačných schém - Audiovizuálny fond (AVF), Fond na podporu umenia (FPU) a Fond na podporu kultúry národnostných menšín (FPKNM).

Štruktúra organizácií podľa Finstatu

Na základe dát z Finstat.sk vieme získať prehľad o tom, aká je štruktúra organizácií (bez ohľadu na právnu formu) pôsobiaca v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu (dáta za rok 2020). Jednotlivé NACE kódy pre oblasť kultúrneho a kreatívneho priemyslu boli identifikované z Podrobnej definície odvetví kultúrneho a kreatívneho priemyslu. V tejto časti analyzujeme štruktúru organizácií v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu, ktoré pôsobia v BSK a to z pohľadu:

- štruktúry verejných organizácií pôsobiach v BSK
- štruktúry organizácií (firiem) zriadených miestnou samosprávou v BSK (zriadených nielen BSK)
- štruktúry organizácií (firiem) v súkromnom sektore pôsobiach v BSK

V BSK pôsobí v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu celkovo takmer 2 300 organizácií. Kým verejné organizácie a organizácie zriadené samosprávami v BSK sa primárne orientujú na činnosti knižníc, archívov a múzeí alebo prevádzku kultúrnych zariadení, súkromné firmy v BSK pôsobia predovšetkým v sektore, ktorý súvisí s filmovým priemyslom a televíznou tvorbou.

Tabuľka 1 Štruktúra verejných organizácií pôsobiach v BSK

Činnosť podľa NACE	
Činnosti knižníc a archívov	25 % (8)
Činnosti múzeí	12,5 % (4)
Činnosti spravodajských agentúr	3 % (1)
Prevádzka kultúrnych zariadení	9 % (3)
Rozhlasové vysielanie	3 % (1)
Scénické umenie	19 % (6)
Umelecká tvorba	3 % (1)
Vydávanie kníh	12,5 % (4)
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov	3 % (1)
Vysielanie televízie a predplatené programy televízie	9 % (3)
Celkový súčet	32

Zdroj: Finstat.sk, spracované autormi na základe NACE kódov kultúrneho a kreatívneho priemyslu.

Keď sa pozrieme na štruktúru verejných organizácií zriadených ministerstvami alebo inými orgánmi verejnej správy, prípadne neziskovými organizáciami, vidíme, že relatívne najviac organizácií (37,5 %)

vykonáva ako primárnu činnosť prevádzku knižníc, múzeí, archívov alebo spravovanie kultúrneho dedičstva. Ide napríklad o galériu Danubiana, Slovenské národné múzeum alebo Slovenský filmový archív. Scénické umenie je druhou relatívne najčastejšou (19 %) činnosťou organizácií. Ide napríklad o SND, SLUK alebo Slovenskú filharmóniu. Treťou relatívne najčastejšou (12,5 %) činnosťou organizácií je vydávanie kníh.

Tabuľka 2 Štruktúra organizácií (firiem) zriadených miestnou samosprávou v BSK zriadených nielen BSK)

Činnosť podľa NACE	
Činnosti knižníc a archívov	13 % (6)
Činnosti múzeí	9 % (4)
Podporné činnosti súvisiace so scénickým umením	2 % (1)
Prevádzka kultúrnych zariadení	58 % (26)
Scénické umenie	4 % (2)
Vydávanie časopisov a periodík	2 % (1)
Vysielanie televízie a predplatné programy televízie	11 % (5)
Celkový súčet	45

Zdroj: Fintat.sk, spracované autormi na základe NACE kódov kultúrneho a kreatívneho priemyslu.

Organizácie zriadené miestnymi samosprávami alebo BSK sa vo výraznej miere orientujú na prevádzku kultúrnych zariadení (58 %), ako sú miestne osvetové centrá alebo miestne kultúrne strediská. Patria sem však aj viaceré divadlá, ako napríklad divadlo Aréna. Druhou najčastejšou činnosťou organizácií v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu, zriadených samosprávou, je prevádzka knižníc (napr. mestská knižnica v Pezinku), archívov a múzeí (napr. Galéria mesta Bratislavy alebo Malokarpatské múzeum v Pezinku). Vysielanie televízie je tretou najčastejšou činnosťou (11 %). Ide predovšetkým o miestne, lokálne televízie (napr. TV PEZINOK).

Tabuľka 3 Štruktúra organizácií (firiem) v súkromnom sektore pôsobiach v BSK

Činnosť podľa NACE	
Činnosti súvisiace s tvorbou filmov	1,2 % (26)
Činnosti knižníc a archívov	1,1 % (24)
Činnosti spravodajských agentúr	0,2 % (4)
Distribúcia filmov, videozáznamov a televíznych programov	1,6 % (34)
Podporné scénické činnosti	0,1 % (3)
Podporné činnosti súvisiace s výrobou filmov, videozáznamov a televíznych programov	29,9 % (657)

Podporné činnosti súvisiace so scénickým umením	8,0 % (176)
Premietanie filmov	0,5 % (11)
Prevádzka kultúrnych zariadení	7,1 % (156)
Príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	3,8 % (85)
Rozhlasové vysielanie	0,7 % (15)
Scénické umenie	1,5 % (32)
Umelecká tvorba	15,9 % (349)
Vydávanie časopisov a periodík	6,5 % (143)
Vydávanie kníh	4,1 % (91)
Vydávanie novín	1,4 % (31)
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov	15,7 % (346)
Vysielanie televízie a predplatené programy televízie	0,7 % (17)
Celkový súčet	2200

Zdroj: Finstat.sk, spracované autormi na základe NACE kódov kultúrneho a kreatívneho priemyslu.

V BSK pôsobí v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu 2 200 firiem. Relatívne najviac firiem má primárnu činnosť súvisiacu s podpornými činnosťami na výrobu videozáznamov a televíznych programov (29,9 %). Ide o takmer každú tretiu firmu v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu. Ak k tomu pripočítame aj firmy, ktorých primárna činnosť je výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov (15,7 %) a distribúcia filmov, videozáznamov a televíznych programov (1,6 %), dostaneme sa k číslu takmer 50 percent. Inými slovami, minimálne polovica firiem pôsobiaca v BSK pôsobí vo filmovom alebo televíznom priemysle. Bližšie nezaradené umelecké činnosti tvoria ďalších takmer 16 percent firiem. Scénické umenia a podporné činnosti súvisiace so scénickým umením tvoria ďalších takmer 10 percent firiem pôsobiacich v BSK.

Štruktúra subjektov podľa podpory z Fondu na podporu umenia

Fond na podporu umenia (FPU) je verejnoprávna inštitúcia zabezpečujúca podporu umeleckých aktivít, kultúry a kreatívneho priemyslu. Fond poskytuje finančné prostriedky najmä na tvorbu, šírenie a prezentáciu umeleckých diel; podporu medzinárodnej spolupráce; na vzdelávacie programy v oblasti umenia, kultúry a kreatívneho priemyslu; na štipendiá pre fyzické osoby, ktoré sa tvorivo, či výskumne podieľajú na rozvoji umenia a kultúry.

V roku 2020 tento fond prerozdeľoval finančnú podporu, ktorá súvisela s pandémiu Covid-19 a zámerom tejto podpory bolo zmierniť následky pandémie na jednotlivcoch - fyzické osoby, ktoré pracujú v oblasti kultúry. Pre potreby analytickej časti Stratégie rozvoja kultúry na roky 2021-2027, tieto mimoriadne individuálne dotácie neanalyzujeme pre potreby prehľadu finančných prostriedkov na kultúru v BSK. Tieto dáta však využívame na získanie predstavy o tom, aké profesie (ktoré žiadali o covid podporu) v oblasti kultúry sa nachádzajú v BSK.

Tabuľka 4 ukazuje štruktúru žiadostí a udelených prostriedkov v rámci FPU podľa typu žiadateľa. Celkovo schéma podporila 1 019 subjektov sumou približne 8 miliónov eur. V tejto schéme boli dominantne zastúpené neziskové organizácie, OZ, nadácie, neinvestičné fondy. Títo žiadatelia získali približne 60 percent všetkých prerozdelených fondov a v priemere uspelo sedem z desiatich žiadateľov z tejto skupiny žiadateľov. Neziskové organizácie, OZ, nadácie, neinvestičné fondy a ostatné právnické osoby získali v priemere najvyššie dotácie, približne 6 300 eur. Stratégiou FPU bolo prerozdelenie obmedzeného balíka finančných zdrojov čo najväčšiemu množstvu subjektov, čo prirodzene vyústilo do krátenia žiadaných finančných zdrojov. V priemere získali úspešní uchádzači približne 40 percent zo žiadaných finančných prostriedkov.

Drvivá väčšina všetkých žiadateľov v schéme FPU mala sídlo v okrese Bratislava (90 %). Približne jeden z desiatich žiadateľov mal sídlo v okrese Pezinok (5 %), Malacky (2 %), Senec (3 %).

Tabuľka 4 Prehľad FPU 2020

	Počet žiadateľov	Žiadané prostriedky z FPU	Priemerné žiadané prostriedky	Počet schválených žiadostí	Schválené žiadosti v EUR celkovo	Priemerná schválená žiadosť
Jednotlivec (SZČO, FO)	362	2 988 646 €	8 256 €	239	1 242 829 €	3 433 €
Nezisková organizácia, OZ, nadácia, neinvestičný fond	765	12 029 782 €	15 725 €	532	4 773 877 €	6 240 €
Obec	16	105 847 €	6 615 €	15	43 000 €	2 688 €
Ostatné právnické osoby	207	3 933 364 €	19 002 €	140	1 306 148 €	6 310 €
Rozpočtová alebo príspevková organizácia, ktorej zriaďovateľom je obec	74	703 263 €	9 504 €	57	335 570 €	4 535 €
Verejná vysoká škola	45	421 054 €	9 357 €	34	240 966 €	5 355 €
Záujmové združenie	3	28 350 €	9 450 €	2	9 000 €	3 000 €

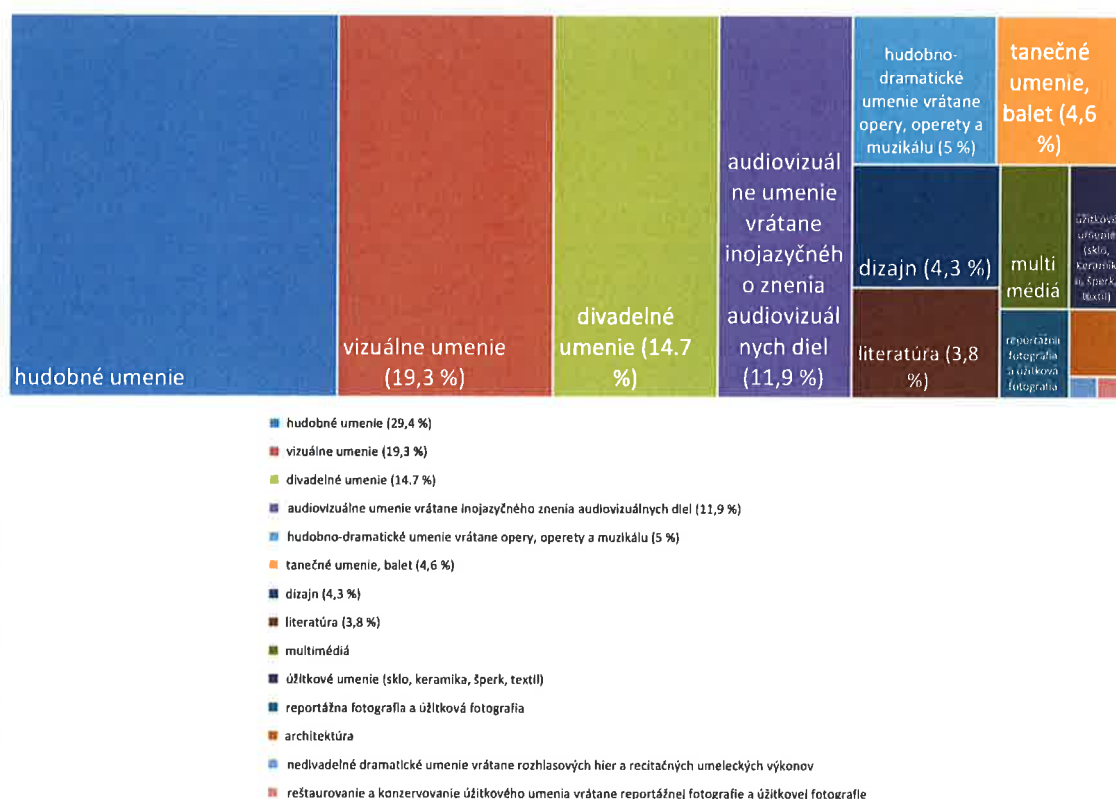
právnických osôb						
Spolu	1472	20 210 306 €		1019	7 951 390 €	

Zdroj: FPU, spracované autormi

Štruktúra profesií fyzických osôb v kultúre v zmysle evidencií Fondu na podporu umenia

Obrázok 1 ukazuje oblasti profesií v kultúre, v ktorých fyzické osoby pracovali a teda aj pôsobia v BSK. Z tejto databázy FPU vidíme, že registrované povolania v oblasti kultúr súvisia predovšetkým s hudobným umením, vizuálnym umením, divadelným umením a audiovizuálnym umením.

Obrázok 1 Oblasť umenia podľa počtu registrovaných fyzických osôb v BSK

Zdroj: FPU, spracované autormi

Štruktúra subjektov podľa podpory z Audiovizuálneho fondu

Audiovizuálny fond (AVF) je verejnoprávna inštitúcia na podporu a rozvoj audiovizuálnej kultúry a priemyslu. Základom zdrojov fondu je spojenie verejných financií (štátny rozpočet) a príspevkov od neštátnych subjektov, ktoré vo svojom podnikaní používajú audiovizuálne diela.

AVF finančne podporuje, vývoj, tvorbu a produkciu slovenských audiovizuálnych diel vrátane európskych koprodukcí, distribúciu, propagáciu a marketingovú podporu audiovizuálnych diel, prezentáciu

slovenskej kinematografie v zahraničí, digitalizáciu kín a technologický rozvoj v audiovizíe, filmové festivaly a prehliadky, výskum a vydávanie odbornej literatúry, vzdelávanie, workshopy a tréningy pre profesionálov v audiovizíi.

Hlavných cieľom AVF je podporovať trvalo udržateľný rozvoj audiovizuálnej kultúry a priemyslu na Slovensku a prispievať k stabilizácii finančných zdrojov, transparentnosti a odbornosti. Zdroje v tejto grantovej schéme sú poskytované vo forme dotácií, štipendií alebo pôžičiek.

Tabuľka 5 ukazuje štruktúru žiadostí a udelených prostriedkov podľa typu žiadateľa. Celkovo schéma podporila 285 subjektov sumou 8,7 miliónov eur. V tejto schéme boli dominantne zastúpené právnické osoby, špecificky právnické osoby zapísané v obchodnom registri. Táto skupina získala zo schémy až 98 percent všetkých zdrojov a v priemere uspelo sedem z desiatich žiadateľov. Tieto subjekty získavali aj v priemere vyššie dotácie ako jednotlivci, čo je spôsobené tým, že predkladali väčšie projekty s vyššími rozpočtami. Jednotlivci mali výrazne nižšiu relatívnu úspešnosť pri žiadaní o prostriedky - len približne 28 percent z nich získalo dotáciu.

Tabuľka 5 Prehľad AVF 2020

	Počet žiadostí	Celkový rozpočet predkladaných projektov	Žiadané prostriedky z AVF	Priemerné žiadané prostriedky	Počet schválených žiadostí	Schválené žiadosti	Priemerná schválená žiadosť
FO - SZČO	4	1 822 238 €	264 000 €	66 000 €	1	33 000 €	33 000 €
FO, nie je SZČO v živnostenskom registri	54	252 435 €	248 425 €	4 601 €	17	68 100 €	4 006 €
PO, nie je zapísaná v obchodnom registri	93	2 999 708 €	1 640 161 €	17 636 €	75	1088 072 €	14 508 €
PO je zapísaná v obchodnom registri	345	1 571 186 111 €	2 661 9587 €	77 608 €	192	7 498 019 €	39 052 €
Spolu	496	162 192 992 €	28 772 173 €		285	8 687 191 €	

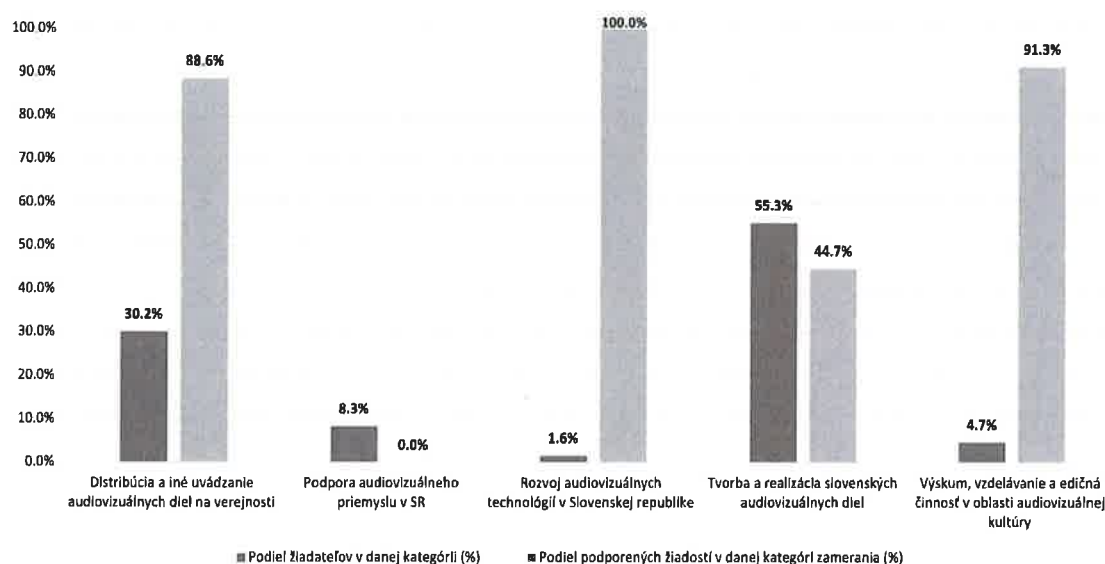
Zdroj: AVF, spracované autormi

V priemere deväť z desiatich subjektov malo sídlo v okrese Bratislava. Menej ako sedem percent právnických osôb malo sídlo v okresoch Malacky, Pezinok alebo Senec. Približne každá piata fyzická osoba, ktorá požiadala o dotáciu mala sídlo v okresoch Malacky, Pezinok alebo Senec. Zastúpenie

subjektov so sídlo v okrese Bratislava je teda výrazne dominantné v schém AVF. Väčšina organizácií je veľkosťou mikropodnik (69 %), stredne veľkým podnikom je len približne desať percent organizácií.

Ako môžeme vidieť na grafe 1, relatívne najviac žiadateľov je podávalo žiadosti v zameraní Tvorba a realizácia slovenských audiovizuálnych diel. V tomto zameraní však bola aj relatívne veľká súťaž, keď len približne každý druhý (45 %) žiadateľ získal podporu. Distribúcia a iné uvádzanie audiovizuálnych diel na verejnosť je druhým najviac zastúpeným zameraním. Takmer 90 percent žiadateľov aj uspelo so žiadosťou a získalo podporu. Podobná úspešnosť bola aj v ostatných zameraniach, s výnimkou podpory audiovizuálneho priemyslu v SR, kde AVF nepodporil ani jednu zo 41 žiadostí.

Graf 1 Podiel žiadateľov a úspešnosť podľa typu zamerania AVF

Zdroj: AVF, spracované autormi

Štruktúra subjektov podľa podpory z Fondu na podporu kultúry národnostných menšín

V tejto časti analyzujeme štruktúru podaných žiadostí a udelených dotácií pre jednotlivcov a organizácie v BSK v rámci schémy Fondu na podporu kultúry národnostných menšín (FPKNM). Fond je nezávislá verejnoprávna inštitúcia, ktorá podporuje kultúru národnostných menšín v oblasti kultúrnych a vedeckých aktivít národnostných menšín, najmä vytváraním podporných mechanizmov pre tvorbu a šírenie kultúrnych a vedeckých hodnôt.

Tabuľka 6 ukazuje štruktúru žiadostí a udelených prostriedkov podľa typu žiadateľa. Celkovo cez schému podporili 311 subjektov v celkovej sume viac ako 2,2 milióna eur. V tejto schéme boli v roku 2020 dominantne zastúpené OZ, nadácie, neinvestičné fondy, neziskové organizácie. Táto skupina žiadateľov je aj relatívne najúspešnejšou pri získaní podpory, až 81 percent zo žiadostí je podporených. Druhou najpočetnejšou skupinou boli jednotlivci s nižšou relatívnou úspešnosťou pri žiadaní o podporu z tejto schémy (73 %).

V priemere, najvyššiu podporu žiadali väčšie organizácie, ktoré mali právnu formu rozpočtovej organizácie, obce, organizácie cirkvi alebo iných právnických osôb, ktoré v priemere žiadali viac ako 25-

tisíc eur. Jednotlivci a OZ, nadácie a iné neziskové organizácie žiadali o viac ako polovicu nižšie podpory. Uvedené je pomerovo viditeľné aj v priemernej výške získanej podpory pre jednotlivé skupiny žiadateľov.

Tabuľka 6 Prehľad FPKNM 2020

	Počet žiadostí	Žiadaná podpora	Priemerná žiadaná podpora	Udelená podpora	Získaná podpora	Priemerná získaná podpora
Jednotlivec	117	864 493 €	7 389 €	85	367 544 €	4 324 €
OZ, nadácia, neinvestičný fond, nezisková org.	242	2 628 802 €	10 863 €	195	1 272 771 €	6 527 €
Iné organizácie (napr. obec, rozpočtová org., a pod.)	41	1 059 313 €	25 837 €	31	587 228 €	18 943 €
Spolu	400	4 552 608 €			2 227 543 €	

Zdroj: FPKNM, spracované autormi

Drvivá väčšina žiadateľov mala sídlo v okrese Bratislava, až 98 percent OZ, nadácií, neinvestičných fondov, neziskových organizácií. V prípade jednotlivcov približne osem z desiatich žiadateľov malo sídlo v okrese Bratislava (78 %) a ostatní žiadatelia mali sídlo v okrese Senec (20 %). Dáta z FPKNM z roku 2020 ukazujú, že žiadatelia sú dominantne koncentrovaní v okrese Bratislava a minimálne v okresoch Malacky a Pezinok (1,3 %).

2 REGULAČNÉ NÁSTROJE

Tvorba verejných politík (stratégií, koncepcií, regulácií a pod.) na úrovni samosprávneho kraja je nevyhnutne ovplyvnená verejnými politikami tvorenými na európskej či národnej úrovni. Vzhľadom na to, že decentralizácia na Slovensku umožnila samospravovanie na úrovni regiónu/samosprávneho kraja, ide skôr o dokumenty, ktoré majú odporúčací charakter, nastavujú smerovanie - hodnotové či obsahové a priamy výkon a konkrétnu podobu politík ponechávajú v kompetencii volených a nevolených predstaviteľov konkrétnych samosprávnych krajov. V nasledujúcom texte sú kategorizované podľa úrovne spravovania t.j. na nadnárodné, národné a regionálne a zároveň na strategické, politické (deklaratívne) a relevantné právne normy (zákony a VZN).

2.1 Strategické dokumenty Európskej únie

Celkovo bolo identifikovaných päť strategických dokumentov na nadnárodnej úrovni - konkrétne úrovni Európskej únie, ktoré sú relevantné pre oblasť kultúry a kreatívneho priemyslu a majú dosah až po úroveň regiónov. Ich cieľom je vytvárať hodnotové a obsahové smerovanie pre tvorbu kultúrnych politík.

Nová európska stratégia pre kultúru prijatá Európskou komisiou v roku 2018 (COM(2018) 267 final)^{iv}

Nová európska stratégia pre kultúru nahradila stratégiu prijatú v roku 2007, pričom „...reaguje na výzvu európskych lídrov urobiť prostredníctvom kultúry a vzdelávania viac v záujme vybudovania súdržných spoločností a ponúknuť víziu atraktívnej Európskej únie. Jej cieľom je využiť plný potenciál kultúry na pomoc v budovaní inkluzívnejšej a spravodlivejšej Únie podporujúcej inováciu, kreativitu a udržateľnú zamestnanosť a rast.“^v

Smerom k regiónom *Nová európska stratégia pre kultúru* konštatuje, že:

- mestá a regióny sú prirodzenými partnermi pre kultúrne a kreatívne sektory, ktoré majú obrovský potenciál, pokiaľ ide o experimentovanie, predvídanie trendov a skúmanie modelov sociálnej a hospodárskej inovácie.
- sú na čele rozvoja prostredníctvom kultúry, a to vďaka väčšej miestnej nezávislosti, ich príťažlivosti pre veľmi talentovaných jednotlivcov a ich blízkosti k potrebám a potenciálu svojich obyvateľov.
- kultúra a cestovný ruch sú silným hnacím motorom hospodárskej činnosti.
- mestá, ktoré investujú do kultúry, z toho môžu mať značný úžitok a môžu prilákať viac pracovných miest a ľudského kapitálu ako iné porovnateľné mestá (v zmysle Monitoru kultúrnych a tvorivých miest)

Smerom k vidieckym oblastiam^{vi} *Nová európska stratégia pre kultúru* konštatuje, (že):

- obnova a modernizácia kultúrneho a prírodného dedičstva k rastovému potenciálu a udržateľnosti,
- integrované riadenie kultúrnych a prírodných statkov podnecuje ľudí k tomu, aby objavovali oba druhy a aktívne sa o ne zaujímal^{vii}
- prínos makro-regionálnych kultúrnych ciest v rámci rastu zamestnanosti ako aj propagácii Európy ako destinácie^{viii}

- potrebu zlepšiť úlohu kultúry v rámci územného rozvoja na základe inovácií. K plánovaniu v rámci regiónov a miest uvádza, že je potrebné, ale musí byť umožnená aj inovácia pomocou procesov zdola nahor, kreatívnych centier a inkubátorov, v ktorých spoločne pracujú a tvoria pracovníci v slobodných a kreatívnych povolaniach^x.

V rámci využitia transformačného potenciálu kultúry, umenia a kreativity a s cieľom vytvoriť prostredie podporujúce inovácie na základe kultúry, navrhuje Európska komisia zamerať sa na tri osobitné oblasti:

- vzdelávanie a odbornú prípravu,
- mestá a regióny
- samotný kultúrny a kreatívny priemysel

Závery Rady o pracovnom pláne pre kultúru na roky 2019 – 2022^x v kontexte Záverov Rady, ktorými sa mení pracovný plán pre kultúru (2019 – 2022)^{xi} (2018/C 460/10 v kontexte 8271/20)

Dokument je postavený na troch základných zásadách a síce, že kultúra je hodnotou sama osebe, že prispieva k udržateľnému sociálnemu a hospodárskemu rozvoju a kultúrna a jazyková rozmanitosť patrí medzi kľúčové hodnoty Európskej únie a jej ochrana a podpora je ťažiskom kultúrnej politiky na európskej úrovni. Zároveň konštatuje, že uplatňovanie kultúrnych aspektov si vyžaduje holistický a horizontálny prístup k legislatíve, financovaniu a medziodvetvovej spolupráci. Vyzdvihuje potrebu pravidelného dialógu medzi členskými štátmi, európskymi inštitúciami a občianskou spoločnosťou, ako aj tematickú spoluprácu s medzinárodnými organizáciami, ktorá prináša synergie a lepšie výsledky. Za zásadnú súčasť pracovného plánu pre kultúru považuje flexibilitu, ktorá umožní reagovať na meniace sa politické prostredie.

Prioritami v pracovnom pláne na roky 2019 – 2022 sú vybrané oblasti vzhľadom na ich príspevok ku kultúrnej rozmanitosti, európsku pridanú hodnotu a potrebu spoločných opatrení a dôrazom na synergiu medzi nimi:

- udržateľnosť v oblasti kultúrneho dedičstva^{xii},
- súdržnosť a kvalita života^{xiii},
- ekosystém, ktorý bude podporovať umelcov, profesionálov z kultúrnych a kreatívnych odvetví a európsky obsah^{xiv},
- rodová rovnosť^{xv},
- medzinárodné vzťahy v oblasti kultúry^{xvi},
- Kultúra ako hnacia sila udržateľného rozvoja^{xvii}.

Okrem týchto priorít sú pridané aj horizontálne témy digitalizácie (vytvárajúcej nové a inovatívne možnosti z hľadiska prístupu, prejavu, uchovávanía, šírenia a spotreby pre umenie a kultúru) a štatistiky v oblasti kultúry (podporujúcu tvorbu politiky založenej na dôkazoch na európskej a vnútroštátnej úrovni).

Stratégia EÚ pre medzinárodné kultúrne vzťahy (JOIN(2016) 29 final)^{xviii}

Stratégia EÚ pre medzinárodné vzťahy v oblasti kultúry sa zameriava na podporu kultúrnej spolupráce s partnerskými krajinami v troch hlavných oblastiach: podpora kultúry ako hnacieho motora sociálneho a hospodárskeho rozvoja, podpora kultúry a medzikultúrneho dialógu v rámci mierových vzťahov medzi

komunitami, posilňovanie spolupráce v oblasti kultúrneho dedičstva. Pri sledovaní týchto cieľov medzinárodné kultúrne vzťahy EÚ prispievajú k tomu, aby sa z EÚ stal silnejší globálny aktér.

Stratégia určuje hlavné zásady pre činnosť EÚ v oblasti medzinárodných kultúrnych vzťahov:

1. Podpora kultúrnej rozmanitosti a rešpektovania ľudských práv
2. Podpora vzájomného rešpektu a medzi-kultúrneho dialógu
3. Zabezpečenie rešpektovania komplementárnosti a subsidiarity
4. Podpora prierezového prístupu ku kultúre
5. Podpora kultúry prostredníctvom existujúcich rámcov pre spoluprácu.

So zameraním sa regióny je Stratégia EÚ pre medzinárodné kultúrne vzťahy relevantná hlavne v tom, že konštatuje nasledujúce:

- kultúrne vzťahy by mali zohľadňovať regionálne rozdiely a miestne citlivé otázky a činnosti by sa mali prispôbiť konkrétnym kultúrnym kontextom a záujmom
- pri úplnom rešpektovaní zásady subsidiarity EÚ prijíma opatrenia na podporu medzinárodných kultúrnych vzťahov, ak by boli účinnejšie ako opatrenia prijaté na vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni.
- kultúrny a kreatívny priemysel, ktoré patria medzi dynamické hospodárske sektory, sú významnými tvorcami kvalitných pracovných miest a často podporujú inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast. Investície do kultúrnych projektov prispievajú ku konkurencieschopnosti, príťažlivosti a sociálnej súdržnosti miest a regiónov^{xix}
- viac než 70 regiónov EÚ určilo kultúrny a kreatívny priemysel ako prioritu pre svoje stratégie inteligentnej špecializácie, v ktorých sa tieto odvetvia uznávajú ako hybná sila regionálneho rastu a tvorby pracovných miest na miestnej úrovni.
- kultúra spája rôznorodé regióny, prispieva k udržateľnému cestovnému ruchu, zachovávať životné prostredie a podporovať energetickú efektívnosť a zároveň konštatuje, že vo všetkých stratégiách sa kultúra považuje za investíciu do rastu a zamestnanosti, ako aj za pilier hospodárskej činnosti v rámci cieľa Európskej územnej spolupráce.
- v rámci programu Horizont 2020 sa podporuje výskum a inovácie zamerané na činnosti v oblasti kultúrneho dedičstva prostredníctvom nadnárodných, interdisciplinárnych projektov so zapojením miestnych a regionálnych orgánov, podnikov a občianskej spoločnosti, s cieľom nájsť nové riešenia zamerané na zachovanie a správu kultúrneho dedičstva v Európe, ktoré ohrozuje zmena klímy.

Uznesenie Európskeho parlamentu o súdržnej politike EÚ v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu (2016/2072(INI))

Uznesenie prináša novú definíciu kultúrneho a kreatívneho priemyslu: „kultúrny a kreatívny priemysel predstavujú tie odvetvia, ktoré sa zakladajú na kultúrnych hodnotách, kultúrnej rozmanitosti, individuálnej a/alebo kolektívnej tvorivosti, zručnostiach a talente a majú potenciál generovať inovácie, bohatstvo a pracovné miesta vytváraním sociálnych a hospodárskych hodnôt predovšetkým z duševného vlastníctva; patria sem tieto odvetvia, ktoré závisia od kultúrnych a kreatívnych vstupov: architektúra, archívy a knižnice, umelecké remeslá, audiovizuálna oblasť (vrátane filmu, televízie, softvéru, videohier, multimédií a hudby zo záznamu), kultúrne dedičstvo, dizajn, odvetvia vyrábajúce

luxusné výrobky, v ktorých má významnú úlohu kreativita, a móda, festivaly, naživo hraná hudba, divadelné umenie, knihy a publikácie (noviny a časopisy), rozhlas a výtvarné umenie, reklama.“

Smerom k regiónom uznesenie konštatuje, že:

- kultúrny a kreatívny priemysel má dvojakú a vnútornú hodnotu, pretože prostredníctvom priamych väzieb na umelcov a tvorcov zachováva a podporuje kultúrnu a jazykovú rozmanitosť a posilňuje európsku, národnú, regionálnu a miestnu identitu, pričom podporuje sociálnu súdržnosť a spolu s rôznymi modelmi tvorby hodnôt významne prispieva ku kreativite, k investíciám, rastu, inováciám a k zamestnanosti a je hnacou silou udržateľného hospodárskeho rastu v EÚ a jej členských štátoch
- kultúrny a kreatívny priemysel zohráva významnú úlohu pri vytváraní živých a jedinečných regiónov, čo môže zvýšiť kvalitu života občanov a môže byť významným faktorom priťahujúcim investície
- kultúrne iniciatívy a odvetvia zohrávajú v oblasti miestneho a regionálneho rozvoja viacero úloh, pričom tradične zvyšujú príťažlivosť regiónov, zabezpečujú sociálno-ekonomické začlenenie a rozvoj vidieckych a izolovaných oblastí a umožňujú integrovanú a udržateľnú obnovu miest
- cestovný ruch zameraný na priemyselné dedičstvo a múzeá priemyslu môžu poskytnúť nové kultúrne a hospodárske vyhliadky, najmä pre post-industriálne regióny, a zachovať tradičné európske know-how
- kultúrny a kreatívny priemysel prispieva k uchovávaniu a zlepšovaniu ohromného kultúrneho, historického a architektonického dedičstva Európy; keďže kultúrny a kreatívny sektor je dôležitý z hľadiska rozvoja kultúrnej diplomacie, cestovného ruchu, propagácie národných a miestnych kultúr, pričom je motorom snahy o pokrok a rozvoj miest a regiónov
- vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vo svojich príslušných oblastiach právomoci podporovali medziodvetvovú spoluprácu tým, že zavedú „vzdelávacie laboratóriá“, tvorivé centrá, spoločné pracovné priestory, programy vytvárania kontaktov a kultúrne a tvorivé zoskupenia a siete na regionálnej, vnútroštátnej, európskej a medzinárodnej úrovni s cieľom podporiť interakcie medzi mikro-podnikmi, malými, strednými a veľkými podnikmi a medzi neziskovými organizáciami a obchodnými spoločnosťami pôsobiacimi v kultúrnom a kreatívnom sektore, tradičnými remeslami, organizáciami pôsobiacimi v oblasti kultúrneho dedičstva, výskumnými centrami, univerzitami, investormi a tvorcami politík; okrem toho žiada o podporu pre rozvoj priaznivého právneho prostredia nakloneného inováciám na tvorbu a skúšanie nových obchodných modelov, výrobkov a služieb prostredníctvom strategických partnerstiev výrobcov, distribútorov a propagátorov a o podporu činností podnikateľských inkubátorov
- uznáva, že mnohé mestá a regióny v celej Európe vypracovali rozsiahle plány pre svoj miestny kultúrny a kreatívny priemysel; vyzýva Komisiu, aby nadviazala na najlepšie postupy z týchto stratégií
- pripomína, že jedným z najväčších problémov, ktorému odvetvie kultúrneho dedičstva čelí, je postupný zánik tradičných zručností a remesiel; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili zachovanie dedičstva, kultúrnej a jazykovej rozmanitosti, tradičných zručností a európskeho národného, regionálneho a miestneho know-how a aby chránili a propagovali remeselné živnosti spojené s kultúrnym a kreatívnym sektorom, aby podporovali a uľahčovali prenos know-how a aby venovali väčšiu pozornosť odbornej príprave a v záujme prilákania talentov aj vysoko kvalifikovanej pracovnej sile

- poukazuje na to, že na dosiahnutie účinnejšej interakcie medzi európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi (EŠIF) a inými európskymi programami na programové obdobie 2014 – 2020 stále možno urobiť oveľa viac, najmä pokiaľ ide o programy Erasmus+ a Kreatívna Európa uvedené v bodoch 4.6 a 6.4 prílohy I k nariadeniu o spoločných ustanoveniach, a to poskytovaním lepších informácií v celej EÚ a oveľa jednoznačnejším vykonávaním v členských štátoch a ich regiónoch.

2.2 Strategické materiály na národnej úrovni

Strategické materiály na národnej úrovni sú zamerané všeobecne (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030) i pre konkrétne oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu (Stratégie, koncepcie a Akčné plány z dielne Ministerstva kultúry SR).

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030

Stratégia predstavuje „...komplexný medzi-sektorálny strategický dokument, ktorý rámcuje implementáciu Agendy 2030, prípravu dokumentov pre nasledujúce programové obdobie a ktorý sa bude aktualizovať v kontexte spoločenských zmien, výziev a medzinárodných strategických dokumentov“. (s.5) Dokument Slovensko 2030 „definuje priority a ciele rozvoja Slovenska v troch integrovaných rozvojových programoch pokrývajúcich kľúčové oblasti rozvoja: ochrana a rozvoj zdrojov, ich udržateľné využívanie a rozvoj komunit. Tieto programy sú chápané ako prierezové, integrujúce problematiku rôznych rezortov a rôznych úrovní štátnej správy a územnej samosprávy. Reagujú na hlavné výzvy nielen na národnej úrovni, ale berú do úvahy špecifiká regiónov Slovenska.“ (s.4)

V jednotlivých kľúčových oblastiach rozvoja sa kultúra a kreatívny priemysel nachádzajú v častiach *Ochrana a rozvoj zdrojov^x* a *Udržateľné využívanie zdrojov^{xi}*. V časti Ochrana rozvoj zdrojov ide hlavne o opatrenia na vypracovanie politiky na podporu rodiny aj prostredníctvom kultúrneho vyžitia, pokračovanie v obnove národných kultúrnych pamiatok a v ich využívaní, posilnenie úlohy kultúrneho dedičstva v živote spoločnosti s dôrazom na zabránenie vo fyzickej degradácii, zatriktívnenie lokalít kultúrneho dedičstva aj cez kultúrny turizmus, zvýšenie rastu spotreby kultúry na Slovensku, zlepšenie interpretáciu, prezentáciu, manažment a marketing verejných kultúrnych hodnôt, využívanie digitalizácie pri prezentácii kultúrneho dedičstva a posilnenie vzťahu ku kultúrno-historickým hodnotám.

V časti *Udržateľné využívanie zdrojov* sú uvedené opatrenia na podporu a rozvoj kultúrneho a kreatívneho priemyslu, zabezpečenie rozvoja kultúrnej infraštruktúry a ochrany a udržiavania pamiatkového fondu, zabezpečenie fyzickej infraštruktúry pre kultúrne a súvisiace účely, zahrnutie rozvoja kultúrnej infraštruktúry, kultúry, kultúrneho a kreatívneho priemyslu ako vzácneho verejného statku do stratégií a programov rozvoja obcí, miest a regiónov, vybudovanie systému podpory zapojenia rôznych komunit do využívania kultúrneho a kreatívneho potenciálu podpora partnerstiev medzi sektormi kultúry a kreatívnych odvetví, miestnymi orgánmi, sociálnymi partnermi a aktérmi v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania.

Dokument Slovensko 2030 plní aj funkciu Národnej stratégie regionálneho rozvoja a vytvára základné východisko pre regionálnu a miestnu samosprávu pre spracovanie ich programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja. V časti stratégie Slovensko 2030 ako Národná stratégia regionálneho

rozvoja SR, ktorá je prílohou č. 1 sú kultúra a kreatívny priemysel taktiež zastúpené cez výzvy, priority, ciele či nástroje. V časti A. Analýza hospodárskej a sociálnej situácie v regiónoch, hlavné faktory a odhad vývoja regiónov je ako jedna z kľúčových oblastí výziev a problémov identifikovaná aj ochrana a rozvoj kultúrnych zdrojov. V časti D Priority, ciele a nástroje regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí je kultúra uvedená v časti s názvom Regióny, mestá a obce s dominanciou prírodných a kultúrnych chránených území^{xxii} a v časti s názvom Regióny, mestá a obce v prihraničných a cezhraničných územiach je kultúra zastúpená prostredníctvom pamiatok^{xxiii}.

Stratégia ochrany pamiatkového fondu na roky 2017 – 2022

Stratégia „má ambíciu konkrétnymi opatreniami realizovanými subjektmi verejnej správy (štátnej správy a samosprávy) odstraňovať disproporciu medzi záväzkami Slovenskej republiky v ochrane a obnove pamiatkového fondu a medzi vyčleňovaním reálnych zdrojov na jeho udržanie a záchranu tak, aby v strednodobom časovom výhľade nedochádzalo k zhoršovaniu stavebnotechnického stavu pamiatkového fondu a jeho úbytku a tým k zhoršovaniu konkurencieschopnosti Slovenskej republiky a k narastaniu „spoločenského dlhu“ v tejto oblasti.

Smerom k samosprávnym krajom stratégia konštatuje, že „Samosprávne kraje, mestá a obce si len pomaly a postupne a stále nie dostatočne osvojujú agendu a potenciál kultúrneho dedičstva“ (str.6) a že „...v súčasnosti ochrana pamiatok stále viac predmetom dobrovoľných a spontánnych aktivít občianskych iniciatív a mimovládnych organizácií. Priame väzby na túto oblasť má aj miestna a regionálna samospráva, ktorá však prevažne význam stavu pamiatok popri iných úlohách nedoceňuje, ktorá má možnosť vytvárať zoznamy pamätihodností obce slúžiace ako podklad pre ich možný zápis ako národné kultúrne pamiatky (s.8) Stratégia uvádza, že pre potreby samospráv bude na plánovanie stavebnej činnosti ako pomôcka slúžiť sprístupnený zoznam archeologických nálezísk na Slovensku („Archeologická mapa Slovenska“) (str. 24).

Koncepcia udržateľného rozvoja nehmotného kultúrneho dedičstva a tradičnej ľudovej kultúry na rok 2020-2025

Koncepcia na základe potreby ochrany, zachovania a rozvoja nehmotného kultúrneho dedičstva a tradičnej ľudovej kultúry, pristupuje k realizácii konkrétnych krokov prispievajúcich k vyššej miere ochrany ako aj k zvýšeniu povedomia odbornej i laickej verejnosti o tejto problematike.

Smerom k samosprávnym krajom stratégia uvádza, že „V rámci celého komplexu činností a aktivít prispievajúcich k uchovávaniu i rozvíjaniu tradičnej ľudovej kultúry a nehmotného kultúrneho dedičstva má okrem štátnej správy svoj významný podiel aj územná samospráva (zriaďovanie organizácií, poskytovanie grantov a dotácií a i.) a tretí sektor.“

Akčný plán medzinárodného projektu CREADIS3

Projekt CREADIS3, ktorého partnerom bolo Ministerstvo kultúry SR mal ambíciu prispieť k zlepšeniu inštitucionálneho riadenia v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu a zvýšiť jeho podiel na regionálnom rozvoji. Jedným z výstupov projektu je Akčný plán, ktorý slúži ako jeden z nástrojov na naplnenie špecifického čiastkového cieľu projektu pre Ministerstvo kultúry SR, ktorým bola podpora a rozvoj viacúrovňovej spolupráce na území s cieľom umožniť lepšiu súčinnosť medzi rôznymi orgánmi pôsobiacimi v kultúrnom a kreatívnom priemysle na Slovensku a vytvorenie konkrétnych opatrení na jeho efektívnu podporu. Súčasťou tohto Akčného plánu sú dve opatrenia, ktoré sa týkajú regionálnych politík v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu. Týmito opatreniami sú:

- Opatrenie 2: Vytvorenie nového komunikačného nástroja Fórum pre kultúrny a kreatívny priemysel^{xxiv}
- Opatrenie 3: Podpora prípravy regionálnych politík pre kultúrny a kreatívny priemysel prostredníctvom špecifických vzdelávacích aktivít^{xxv}

2.3 Strategické materiály na regionálnej úrovni

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2021 – 2027 (s výhľadom do 2030)

Kultúra a kreatívny priemysel sú obsiahnuté v tomto dokumente už v globálnom ciele samosprávneho kraja: „Rozvoj udržateľnej mobility, zlepšovanie kvality životného prostredia, kvalitný systém vzdelávania, zdravotníctva a poskytovania sociálnych služieb, efektívna podpora kultúry, cestovného ruchu a podnikania, moderná vybavenosť územia a efektívne riadenie verejnej správy“. (s. 12)

Kultúra a kreatívny priemysel sa nachádzajú vo viacerých strategických cieľoch a prioritách, ktorými sú najmä:

- Strategický cieľ 4: „Zvýšiť rozmanitosť a kvality kultúry a udržateľnosť cestovného ruchu“ a
- Strategický cieľ 8: „Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy“.

Z vyššie uvedeného strategického cieľa 4: Zvýšiť rozmanitosť a kvality kultúry a udržateľnosť cestovného ruchu následne vychádza aj Priorita 4: Udržateľný cestovný ruch a rozmanitá kultúra. (s.13).^{xxvi} Ďalej je strategický cieľ rozpracovaný do strategických investičných balíčkov so špecifickými cieľmi, z ktorých sa kultúry a kreatívneho priemyslu týkajú nasledovné: Zlepšenie podmienok pre rozvoj prírodného cestovného ruchu a vidieckeho turizmu so špecifickým cieľom podpory rozvoja udržateľného prírodného turizmu na území kraja^{xxvii}, Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu a budovanie doplnkovej infraštruktúry so špecifickým cieľom Podpora rozvoja udržateľného cestovného ruchu na území kraja^{xxviii}, Rozvoj kultúry a kultúrno-kreatívneho priemyslu so špecifickým cieľom zvýšiť ochrana kultúrneho dedičstva a vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kreatívneho priemyslu.^{xxix}

Z vyššie uvedeného globálneho cieľa vychádza strategický cieľ 8: Na princípe partnerstva a dátach zefektívniť riadenie verejnej správy, z ktorého následne vychádza aj Priorita 8: Efektívne financovanie a komplexný rozvoj regiónu (s.13). Kultúra a kreatívny priemysel sú tu identifikované v Strategickom investičnom balíčku: Podpora systémových zmien so špecifickým cieľom podporiť zavádzanie systémových zmien v jednotlivých rozvojových oblastiach.^{xxx}

Kultúra a kreatívny priemysel boli identifikované aj v časti dokumentu A.5 Územná prioritizácia – územná a tematická koncentrácia, ktorá rozdeľuje územie BSK na spoločné plánovacie územia. V rámci jednotlivých plánovacích území sú ďalej identifikované kľúčové problémy a výzvy spolu s kľúčovými projektmi a riešeniami na jednotlivé priority PHSR BSK a teda aj v priorite 4: Udržateľný cestovný ruch a rozmanitá kultúra. Táto časť rozdeľuje BSK na tieto plánovacie územia:

- Územie mestského regiónu Bratislava v zmysle kompetencií hl. m. SR Bratislavy^{xxxi},
- Územie hl. m. SR Bratislava (mimo kompetencií hl. m. SR Bratislava),^{xxxii}
- Okres Malacky^{xxxiii},
- Okres Pezinok^{xxxiv} a

- Okres Senec^{xxxv}.

V rámci časti PHSR BSK A.6.1 Zdôvodnenie výberu cieľov a identifikácia kľúčových problémov a výziev sú kultúra a kreatívny priemysel identifikované v bode A.6.1.4 Kľúčové problémy a výzvy v oblasti Cestovný ruch, kultúra a kreatívny priemysel a to nasledovne:

Podpora rozvoja lokálnych produktov vidieckeho turizmu a agroturizmu - rozvoj vidieka;

- Obnova kultúrnych pamiatok (vrátane NKP) a zaujímavostí vrátane doplnkovej infraštruktúry (NKP Devín; NKP kúpele Grössling, rekonštrukcia Michalskej veže, obnova kultúrnych pamiatok budov UK (Filozofická fakulta, Lekárska fakulta atď.);
- Obnova a rozvoj kultúrnych zariadení (trvalý depozitár pre zbierkové predmety - nová budova (BA), nová budova pre kultúru v Bratislave (nové PKO), depozitáre pre Múzeum mesta Bratislavy a Galériu mesta Bratislavy v KSP, Divadlo Aréna, Bratislavské bábkové divadlo, sprevádzkovanie Múzeum F. Kostku v Stupave, kultúrne centrum Pezinok, Malacky, Chorvátsky Grob, Ivanka pri Dunaji, rekonštrukcie kultúrnych domov);
- Budovanie novej infraštruktúry pre zachovanie prírodného a kultúrne dedičstva (múzeum, centrum histórie);
- Inovatívna ponuka informácií a cielená propagácia nových produktov cestovného ruchu (rozvoj siete tematických ciest zameraných na historické a technické pamätihodnosti, prírodné jedinečnosti, turistiku a golf, eko a geoturizmus [Geopark Malé Karpaty, Sanbersko-Pajštunský geopark], vínný turizmus a lokálne produkty, zriadenie a prevádzkovanie oficiálnej destinačnej karty Bratislava CARD City & Región);
- Podpora kreatívneho priemyslu (o. i. rekonštrukcia objektu Konskej železnice (kreatívne centrum)-Nové Mesto, rekonštrukcia objektu Vernost' - Kreatívne centrum-Nové Mesto).

2. 4 Politické deklarácie (vládne vyhlásenia)

2.5 Legislatíva v oblasti regionálnej kultúrnej politiky

Právne normy v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu upravujúce túto oblasť v kontexte samosprávnych krajov je možné rozdeliť do dvoch základných skupín. Prvú skupinu tvoria právne normy upravujúce základný kompetenčný rámec pre samosprávne kraje. Druhú skupinu tvoria právne normy, ktoré upravujú výkon a rozsah kompetencií samosprávnych krajov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu, ktorých predmetom úpravy sú jednotlivé oblasti ako sú múzeá, galérie, knižnice, divadelná činnosť či kultúrno-osvetová činnosť.

Základný kompetenčný rámec samosprávnych krajov v zmysle platnej legislatívy

Pod základný kompetenčný rámec samosprávnych krajov je možné zaradiť tri základné zákony:

- **Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov** (zákon o samosprávnych krajocho) v znení neskorších predpisov, konkrétne v §4 ods. 1: Samosprávny kraj pri výkone samosprávy sa stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. Pritom najmä v zmysle písm. a) zabezpečuje tvorbu a plnenie programu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja územia samosprávneho kraja, v zmysle písm. l) utvára podmienky na tvorbu,

prezentáciu a rozvoj kultúrnych hodnôt a kultúrnych aktivít a stará sa o ochranu pamiatkového fondu; v §11 ods. 2: zastupiteľstvu vyhradzuje právo rozhodovať o základných otázkach samosprávneho kraja, a to: v zmysle písm. c) schvaľovať program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja samosprávneho kraja, regionálnu stratégiu výchovy a vzdelávania v stredných školách, regionálne rozvojové plány a programy...

- **Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky** v znení neskorších predpisov, kde v rámci kompetenčného rámca samosprávneho kraja v oblasti kultúry upravuje prechod pôsobností z ministerstiev, z krajských úradov a z okresných úradov na obce a na vyššie územné celky, a to konkrétne v zmysle § 3 na úsekoch divadelnej činnosti^{xxxvi}; činnosti múzeí a galérií^{xxxvii}, osvetovej činnosti^{xxxviii} a činnosti knižníc^{xxxix}.
- **Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy** v znení neskorších predpisov v rámci kompetenčného rámca samosprávneho kraja upravuje v zmysle § 1 ods. (1) písm. a) rozpočet sektora verejnej správy, osobitne štátny rozpočet, vzájomné finančné a s nimi súvisiace vzťahy v rámci verejnej správy a tieto vzťahy k ostatným subjektom; písm. d) zriaďovanie rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií a hospodárenie rozpočtových a príspevkových organizácií.

Právne predpisy upravujúce výkon a rozsah kompetencií samosprávnych krajov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu v zmysle platnej legislatívy

- **Zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu** v znení neskorších predpisov - upravuje spoluprácu s Ministerstvom kultúry SR^{xi}, Krajským pamiatkovým úradom^{xii}. Ďalej právny predpis upravuje práva a povinnosti samosprávneho kraja v súvislosti s ochranou pamiatkového fondu^{xiii}, prevedenie vlastníctva archeologického nálezu jeho správcom^{xiiii}.
- **Zákon č. 206/2009 Z.z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty** a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v rámci výkonu a rozsahu kompetencií samosprávnych krajov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu upravuje zriadenie galérie samosprávnym krajom^{xliv}, zriadenie múzea vybraného regiónu^{xlv}.
- **Zákon č. 126/2015 Z.z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty** a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z. V znení neskorších predpisov v rámci výkonu a rozsahu kompetencií samosprávnych krajov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu upravuje možnosť samosprávneho kraja zriadiť regionálnu knižnicu^{xlvi}, jej status^{xlvii} a rozsah krajskej pôsobnosti vybranej regionálnej knižnice^{xlviii}.
- **Zákon č. 103/2014 Z.z. o divadelnej činnosti a hudobnej činnosti** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v rámci výkonu a rozsahu kompetencií samosprávnych krajov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu upravuje pôsobnosť

samosprávneho kraja na úseku divadelnej činnosti a hudobnej činnosti^{xlix} a možnosť samosprávneho kraja zriadiť divadlo alebo hudobnú inštitúciu^l.

- **Zákon č. 189/2015 Z. z. o kultúrno-osvetovej činnosti v rámci výkonu a rozsahu kompetencií samosprávnych krajov v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu** upravuje možnosť zriadiť alebo založiť kultúrno-osvetové zariadenie samosprávnym krajom^{li}, a výkon samosprávy v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti^{lii}.

2.6 Všeobecne záväzné nariadenia BSK v oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu

V oblasti kultúry a kreatívneho priemyslu bolo identifikované VZN č. 5/2020 o poskytovaní dotácií z rozpočtu Bratislavského samosprávneho kraja. Tento predpis upravuje postup a podmienky poskytovania dotácií oprávneným žiadateľom z rozpočtu Bratislavského samosprávneho kraja aj v nadväznosti na Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja a ďalšie strategické dokumenty a koncepcie pre jednotlivé oblasti podpory verejného života.

3 EKONOMICKÉ NÁSTROJE BSK

V tejto časti analyzujeme tri ekonomické nástroje BSK. V prvom rade Bratislavskú regionálnu dotačnú schému (ďalej len BRDS), ktorá dlhodobo tvorila hlavnú schému pre podporu zriaďovanej, ale aj nezriaďovanej kultúry. V roku 2020 však bola zrušená. Druhým nástrojom sú individuálne dotácie, o ktorých rozhoduje predseda BSK. V roku 2020, po zrušení čiastočne sanovala výpadky z plánovaných zdrojov z BRDS pre nezriaďovanú kultúru. V neposlednom rade ide o rozpočtové zdroje BSK, ktorými podporuje zriaďovanú kultúru na území BSK. Ide predovšetkým o sedem kultúrnych zariadení.

3.1 Bratislavská regionálna dotačná schéma

V tejto časti analyzujeme Bratislavskú regionálnu dotačnú schému. Pri tejto analýze vychádzame z analýzy Erudio (2019) a dát BSK o schéme BRDS.

Ako môžeme vidieť v tabuľke 7, počet schválených žiadostí a ak množstvo pridelených zdrojov bol najvyšší v roku 2017. Posledné tri roky výrazne klesá počet schválených žiadostí a pridelených finančných zdrojov. Uvedené je však spôsobené aj klesajúcim počtom žiadostí o dotáciu a priemernou výškou žiadaných finančných zdrojov.

Schéma v roku 2020 bola pozastavená^{liii} a preto z uvedeného dôvodu je v tabuľke 7 uvedená nula v počte schválených žiadostí. Uvedené rozhodnutie súviselo s reakciou na pandémiu Covid-19 a potrebou BSK šetriť finančné prostriedky^{liv}. Podľa verejne dostupných informácií, v čase pozastavenia BRDS už boli komisiou vyhodnotené projekty za celkovo 440-tisíc eur^{lv}. Časť projektov pre nezriaďovanú kultúru bola podporená z jednorazovej schémy, ktorá vznikla spoluprácou BSK a Tatrabanky. V rámci tejto schémy prerozdelená BSK celkovo 300-tisíc eur (50 % Tatrabanka, 50 % BSK) eur na podporu kultúry a umenia v BSK. Na prerozdelenie zdrojov využili pravidlá BRDS^{lvi}. Touto sumou bolo podporených 111, ktoré posudzovala odborná hodnotiacia komisia zložená zo 16 členov. Napriek tejto jednorazovej finančnej schéme, došlo v roku 2020, k výraznému výpadku zdroje pre nezriaďovanú kultúru

Priemerná výška schválenej žiadosti o dotáciu bola v rokoch 2015-2019 na úrovni približne 3 050 eur. Schválená výška dotácií je približne o dve tretiny nižšia ako bola výška žiadostí. Predovšetkým v rokoch 2016-2019, kedy bol nadpriemerný počet žiadostí bola stratégia BSK poskytnúť dotáciu čo najväčšiemu počtu žiadateľov na úrok zníženia požadovanej dotácie.

Väčšina úspešných žiadateľov (66 %) mala právnu formu občianskeho združenia alebo neziskovej organizácie.

Tabuľka 7 Prehľad BRDS 2015-2020

Rok	Počet žiadostí	Žiadané v EUR	Počet schválených žiadostí	Úspešnosť v %	Pridelené v EUR
2015	233	1 854 536 €	115	49,36 %	400 000 €

2016	450	4 230 573 €	260	57,78 %	796 300 €
2017	559	5 804 915 €	319	57,07 %	951 010 €
2018	651	5 298 745 €	258	39,63 %	888 905 €
2019	338	2 162 356 €	191	56,51 %	562 434 €
2020	411	2 671 743 €	0	0 %	0 €
2021					

Zdroj: BSK, spracované autormi

Podľa analýzy Erudio (2019), formulácia zámeru BRDS vystihuje aktuálne ciele a potreby BSK v oblasti kultúry na 86 percent.

Zámer a definované ciele v BRDS sú premietnuté do aktuálnych nastavení a podmienok a vo veľkej miere vnímané ako vyhovujúce a opodstatnené. Pozitívne je hodnotená a prístupnosť schémy pre široké spektrum oprávnených žiadateľov. Limitujúcim charakteristikami BRDS sú však v administratíve na strane BSK (zverejňovanie výziev len raz za rok) a na strane žiadateľov (maximálne dve žiadosti za jeden oprávnený subjekt) (Erudio, 2019).

Dotačnú schému BRDS a jej 10 oblastí podpory považovalo podľa štúdie Erudio (2019) až 80 % respondentov za dobre nastavené, pokrývajúca široké spektrum projektov z rôznych oblastí kultúry. Priestor na rozšírenie oblastí podpory vidia respondenti a respondentky v:

- podpore chodu organizácie, prevádzkových nákladov,
- tvorbe kultúrnej krajiny, ochrane technických pamiatok,
- práci s mládežou, podpore detí a detských časopisov/výchove detí a mládeže k vnímaniu umenia/kultúrno – športové aktivít,
- podpore architektúry, dizajnu a módy (Erudio, 2019)

Priestor na zlepšenie v BRDS je zvyšovanie je v popularizácii schémy medzi potenciálnymi uchádzačmi/uchádzačkami a organizáciami v oblasti kultúry. Približne štyria z desiatich (41 %) opýtaných respondentov a respondentiek nemalo informáciu o dotačnej schéme. Až sedem z desiatich (71 %) respondentov a respondentiek uviedlo, že zverejnenie výzvy nezaznamenali a chýba im propagácia schémy Bratislavským samosprávnym krajom (Erudio, 2019). Z uvedeného vyplýva, že organizácie v kultúre, ktoré majú informácie o grantovej schéme (napr. sú v kontakte s BSK, alebo vedia o schéme z minulosti) majú komparatívnu výhodu voči ostatným organizáciám.

Analýza Erudio (2019) na druhej strane ukazuje, že ak už organizácie a potenciálni žiadatelia a žiadateľky vedia o výzve, podávanie žiadostí nie je výrazne problematické z pohľadu užívateľskej priateľskosti formuláru.

Z hľadiska posudzovania projektov je BRDS vnímaná ako nemej transparentná. Podľa zisťovania Erudio (2019), je hodnotiaci proces považovaný respondentmi a respondentkami za netransparentný a chýba spätná väzba. Kritéria hodnotenia nepovažuje za vhodne stanovené približne jedna tretina respondentov a respondentiek.

Väčšina uchádzačov a uchádzačiek o BRDS využíva zdroje z grantovej schémy na pravidelne a opakujúce aktivity a považuje tento zdroj za významný zdrojom financií pre svoju činnosť. Inými slovami, BRDS umožnilo realizáciu kultúrnych aktivít, ktoré na seba nadväzovali (opakujúce aktivity) a ktoré by sa bez podpory vysoko pravdepodobne neuskutočnili. Až jedna tretina subjektov je do veľkej miery, z hľadiska ich činnosti, závislých od získania dotácií z BRDS (Erudio, 2019).

Na rok 2021 bola výška alokovaných prostriedkov pre kultúru v rámci schémy BRDS na úrovni 345-tisíc eur a inováciou je aj plne elektronizované podávanie žiadostí.

3.2 Rezerva predsedu BSK - individuálne dotácie

V tejto časti sa pozrieme na individuálne dotácie, ktoré sú finančnou schémou, o ktorej rozhoduje predseda BSK. V rámci tejto schémy sú podporované nielen projektu z oblasti kultúry, ale aj športu, vzdelávania alebo napríklad aktivity v oblasti ochrany prírody.

V roku 2020 bolo cez túto schému alokovaných celkovo 168-tisíc eur. V porovnaní s rokom 2019 (372 300 eur), išlo o výrazný pokles v alokovaných prostriedkoch.

V roku 2020 však len približne 27 percent z alokovaných zdrojov získali projekty z oblasti kultúry. Uvedené však približne zodpovedá podielu podaných žiadostí o podporu z oblasti kultúry (26 %). Podporená bola približne polovica projektov v oblasti kultúry a celková alokovaná čiastka do kultúry bola 45 450 eur. Podobne ako v BRDS, stratégiou bolo podporenie väčšieho počtu projektov na úkor výrazného, v priemere až 2,5-násobného, krátenia žiadaných finančných prostriedkov.

Na rok 2021 bola už výška alokovaných prostriedkov navýšená na 465-tisíc eur a inováciou je aj plne elektronizované podávanie žiadostí.

Tabuľka 8 Individuálne dotácie

	počet žiadostí	získaná podpora	počet žiadostí na kultúru	žiadaná podpora (len kultúra)	priemerná žiadaná podpora	udelená podpora (len kultúra)	získaná podpora na kultúru	priemerná získaná podpora (len kultúra)
2020	239	125	63	256 514 €	4 071,7 €	45 450 €	29	1567,24 €

Zdroj: BSK, spracované autormi

3.3 Financovanie zriaďovanej kultúry BSK

BSK v rámci kapitoly Kultúra v rozpočte BSK financuje činnosť siedmych kultúrnych zariadení:

- Divadlo Aréna
- Divadlo ASTORKA Korzo '90
- Bratislavské bábkové divadlo
- Divadlo LUDUS
- Malokarpatské osvet. stredisko v Modre
- Malokarpatské múzeum v Pezinku

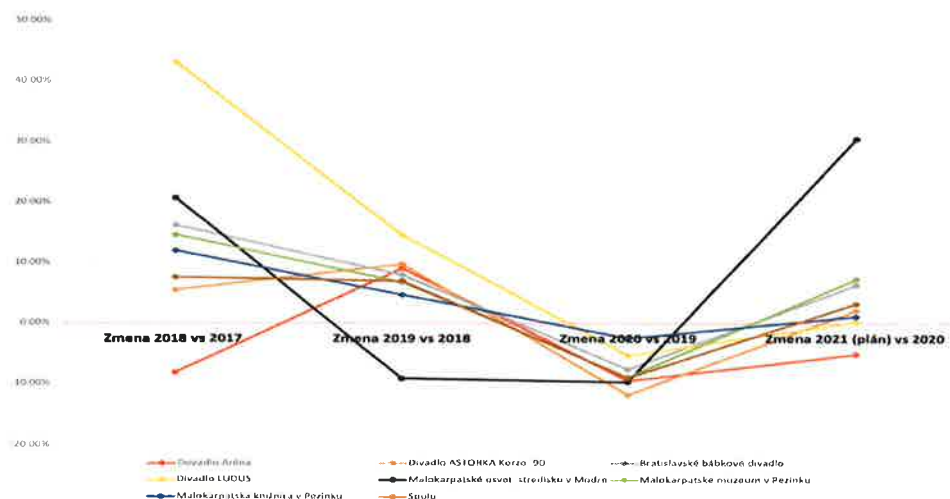
- Malokarpatská knižnica v Pezinku

V tejto časti analyzuje vývoj vo financovaní týchto zariadení, ktoré predstavujú zriaďovanú kultúru v BSK.

Rok 2020 znamenal pre kultúru výrazný pokles v disponibilných zdrojoch. Ako uvádzame aj v častiach vyššie, v roku 2020 došlo napríklad aj k pozastaveniu grantovej schémy BRDS, z ktorej primárne čerpala zdroje tzv. nezriaďovaná kultúra. V tom istom roku však došli k výraznému šetreniu finančných zdrojov aj v rámci jednotlivých kapitol rozpočtu BSK. Uvedené sa týkalo aj kultúry. Podľa záverečného účtu za rok 2020, v roku 2020 došlo k celkovému zníženiu finančných transferov z rozpočtu BSK siedmym kultúrnych zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK o deväť percent. Uvedené predstavovalo pre rozpočty týchto kultúrnych zariadení výpadok vo výške viac ako 330-tisíc eur. Upozorňujeme, že pre potreby tejto analýzy uvádzame len zmenu vo finančných transferov priamo z rozpočtu BSK, nie zmeny v príjmoch samotných organizácií či dotácií zo štátneho rozpočtu. Pandémia Covid-19 však spôsobila výrazné príjmy v kultúrnych zariadeniach ako napríklad Divadlo, Astorka, alebo napríklad Bratislavské bábkové divadlo, ktoré pre pandemické opatrenia nemohli uvádzať predstavenia.

Graf 2 ukazuje výpadok príjmov v jednotlivých kultúrnych zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK. Z tohto obrázku vidíme, že všetky analyzované zariadenia získali z rozpočtu na rok 2020 výrazne menej ako v roku 2019. Malou výnimkou je Malokarpatské osvetové stredisko v Modre, ktoré zaznamenalo výrazný pokles v príjme finančných zdrojov z rozpočtu v BSK už v roku 2019 (na úrovni 9 %). Toto zariadenie však podľa rozpočtu na rok 2021 získa až o 30 percent viac zdrojov ako bol stav z roku 2020. Ostatné zariadenia môžu plánovať svoju činnosť na rok 2021 s výrazne nižším kompenzovaním prepadu príjmov z roku 2020.

Graf 2 Vývoj rozpočtových zdrojov BSK na zriaďovanú kultúru 2017-2021

Zdroj: BSK, spracované autormi

Positívnu správou však je, že plánované finančné prostriedky na rok 2021 sú celkovo o 3,2 percenta vyššie ako skutočný stav v roku 2020. Avšak vzhľadom na to, že v roku 2020 nastal pre tieto zariadenia až deväť percentný pokles pridelených zdrojov, tento nárast znamená, že tieto kultúrne zariadenia sa nedostanú na úroveň z roka 2019. Z hľadiska nominálnej sumy zdrojov na svoju činnosť sa dostanú na úroveň roka 2018 (pozri tabuľku 9).

Tabuľka 9 Výdavky na zriaďovanú kultúru

Názov organizácie / zdroj financovania	Čerpanie k 31.12.2017	Čerpanie k 31.12.2018	Čerpanie k 31.12.2019	Čerpanie k 31.12.2020	Plán na rok 2021
Divadlo Aréna	1 380 917,00 €	1 407 256,00 €	1 376 198,00 €	NA	NA
Rozpočet BSK	1 045 189,00 €	960 237,00 €	1 047 320,00 €	947 874,00 €	900 000,00 €
Dotácie zo štátneho rozpočtu	26 600,00 €	44 500,00 €	14 000,00 €	NA	NA
Vlastné príjmy organizácie	308 328,00 €	402 519,00 €	314 878,00 €	NA	NA
Iné zdroje	800,00 €	0,00 €	-	NA	NA
Divadlo ASTORKA Korzo '90	1 191 763,00 €	1 260 039,00 €	1 381 842,00 €	NA	NA
Rozpočet BSK	886 097,00 €	934 912,00 €	1 026 719,00 €	905 211,00 €	924 000,00 €
Dotácie zo štátneho rozpočtu	63 060,00 €	51 170,00 €	59 463,00 €	NA	NA
Vlastné príjmy organizácie	239 256,00 €	270 607,00 €	292 310,00 €	NA	NA
Iné zdroje	3 350,00 €	3 350,00 €	3 350,00 €	NA	NA
Bratislavské bábkové divadlo	809 460,00 €	906 923,00 €	947 766,00 €	NA	NA
Rozpočet BSK	686 739,00 €	798 206,00 €	862 076,00 €	796 510,00 €	846 510,00 €
Dotácie zo štátneho rozpočtu	9 370,00 €	28 000,00 €	43 821,00 €	NA	NA
Vlastné príjmy organizácie	106 242,00 €	80 717,00 €	41 868,00 €	NA	NA
Iné zdroje	7 109,00 €	-	-	NA	NA
Divadlo LUDUS	309 937,00 €	433 205,00 €	505 745,00 €	NA	NA
Rozpočet BSK	286 106,00 €	409 541,00 €	469 156,00 €	444 156,00 €	445 000,00 €

Dotácie zo štátneho rozpočtu	5 336,00 €	8 449,00 €	19 436,00 €	NA	NA
Vlastné príjmy organizácie	18 495,00 €	15 215,00 €	17 153,00 €	NA	NA
Malokarpatské osvet. stredisko v Modre	452 091,00 €	549 862,00 €	543 082,00 €	NA	NA
Rozpočet BSK	344 663,00 €	416 134,00 €	378 097,00 €	341 426,00 €	445 406,00 €
Dotácie zo štátneho rozpočtu	38 400,00 €	54 104,00 €	46 493,00 €	NA	NA
Vlastné príjmy organizácie	68 857,00 €	43 813,00 €	40 537,00 €	NA	NA
Iné zdroje	171,00 €	35 811,00 €	77 955,00 €	NA	NA
Malokarpatské múzeum v Pezinku	390 982,00 €	443 209,00 €	481 681,00 €	NA	NA
Rozpočet BSK	343 201,00 €	393 354,00 €	420 214,00 €	382 862,00 €	410 862,00 €
Dotácie zo štátneho rozpočtu	10 996,00 €	9 231,00 €	11 700,00 €	NA	NA
Vlastné príjmy organizácie	27 209,00 €	28 662,00 €	31 013,00 €	NA	NA
Iné zdroje	9 576,00 €	11 962,00 €	18 754,00 €	NA	NA
Malokarpatská knižnica v Pezinku	337 307,00 €	379 059,00 €	399 634,00 €	NA	NA
Rozpočet BSK	312 743,00 €	350 159,00 €	366 642,00 €	357 576,00 €	361 576,00 €
Dotácie zo štátneho rozpočtu	14 510,00 €	16 056,00 €	20 202,00 €	NA	NA
Vlastné príjmy organizácie	9 354,00 €	11 994,00 €	12 403,00 €	NA	NA
Iné zdroje	700,00 €	850,00 €	386,00 €	NA	NA
Celkom	3 221 349,00 €	3 467 687,00 €	3 711 498,00 €	3 379 105,00 €	3 486 844,00 €

Zdroj: BSK, spracované autorm